

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Uršula Kapus

Politični sistem Mjanmara

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Uršula Kapus

Mentor: red. prof. dr. Igor Lukšič

Politični sistem Mjanmara

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

In Memory of the Democracy Struggle Heroes

*In the land of Burma
Where justice there is none
Under the one-party system's
Dark image
We grew up in the knowledge of red blood.
Our mentality is not a loser's mentality
We do not fear brutality.
Don't intimidate us with defeatist words.
We don't nurture fear and because
We have this understanding and courage
We will face anything for freedom.
We will face military dictators and
Spill our blood in this and successive lives.
And then ... And then ...
In the campaign for democracy*

*We'll inscribe our parts
That's what we know in our hearts.
(Neznan avtor)*

POLITIČNI SISTEM MJANMARA

Politični sistem Mjanmara zaznamuje diktatura vojaške hunte, ki je na oblasti od vojaškega udara leta 1962. Do leta 1948 je bil Mjanmar del britanskega kolonialnega imperija, proti kateremu se je že v začetku dvajsetega stoletja oblikovalo burmansko nacionalistično narodnoosvobodilno gibanje z vplivno vojsko, ki se je v kratkem obdobju demokratične države še okrepila. Po prvem vojaškem udaru je general Ne Vin vzpostavil enostrankarski socialistični sistem, leta 1988 pa se je zgodil drugi vojaški udar, ki je vladanje nadaljeval zgolj z drugimi sredstvi. Dve leti pozneje so v Mjanmaru potekale večstrankarske volitve, na katerih je gladko zmagala Narodna liga za demokracijo, vendar je vojaška hunta volitve razveljavila. Množično demokratično gibanje, ki ima tudi močno mednarodno podporo, si neuspešno prizadeva za priznanje rezultata volitev iz leta 1990 ter za izpustitev najvplivnejše borke za demokracijo, Aung San Su Či ter drugih političnih zapornikov. Prav tako še vedno ostaja nerešeno vprašanje etničnih skupin, ki si v nasprotju z burmanskimi politikami želijo federalistično državo in več avtonomije. Njihove osnovne svoboščine so grobo kršene, in kljub prizadevanjem domačega demokratičnega gibanja in mednarodne skupnosti, za zdaj ni pravega upanja na resnično demokratično spremembo.

Ključne besede: politični sistem, Mjanmar/Burma, diktatura, vojaški udar, vojaška hunta

POLITICAL SYSTEM OF MYANMAR

Political system of Myanmar is designated by dictatorship of military junta, which holds power of the state since the military coup in 1962. Until 1948, Myanmar was part of British colonial empire, against which burmese nationalist freedom movement with a strong army was formed in early twenties. The army gained power in a short period of democratic state and after the first military coup, General Ne Win created one-party socialist system. The second coup took place in 1988 which continued government only with other means. Two years later multi-party elections were held and National League for Democracy achieved landslide victory, but military junta later annuled the results. Mass democratic movement which has a strong international support, is fighting for recognition of 1990 election results and release of the most influential democracy leader, Aung San Suu Kyi along with other political prisoners. The problem of ethnic groups, who in the contrary with burmese politics want federalistic system, also remains unsolved. Their basic freedoms are violated and despite the efforts of domestic democratic movement and international community, no real hope for genuine democratic change is given for the time being.

Key words: political system, Myanmar/Burma, dictatorship, military coup, military junta

KAZALO

!! TOC \o "1-3" \h \z \u ¶ !! HYPERLINK \l "_Toc238616402" ¶ SEZNAM KRATIC !!

PAGEREF _Toc238616402 \h ¶ 11^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616403" ¶ SEZNAM DIAGRAMOV IN SHEM!! PAGEREF

_Toc238616403 \h ¶ 13^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616407" ¶ 1 UVOD!! PAGEREF _Toc238616407 \h ¶ 14^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616408" ¶ 2 NASTANEK IN RAZVOJ BURMANSKE

DRŽAVE !! PAGEREF _Toc238616408 \h ¶ 17^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616409" ¶ 2.1 Nastanek Burme/Mjanmara !! PAGEREF

_Toc238616409 \h ¶ 17^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616410" ¶ 2.2 Obdobje kolonizacije !! PAGEREF

_Toc238616410 \h ¶ 18^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616411" ¶ 2.2.1 Posledice kolonizacije !! PAGEREF

_Toc238616411 \h ¶ 19^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616412" ¶ 2.3 Narodnoosvobodilno gibanje !! PAGEREF

_Toc238616412 \h ¶ 19^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616413" ¶ 2.3.1 Gibanje takin!! PAGEREF _Toc238616413 \h

¶ 20^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616414" ¶ 2.4 Kolaboracija z Japonsko in osamosvojitvev !!

PAGEREF _Toc238616414 \h ¶ 22^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616415" ¶ 2.5 Burma po osamosvojitvi (1948–1962) !!

PAGEREF _Toc238616415 \h ¶ 24^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616417" ¶ 3 KONSOLIDACIJA VOJAŠKE DIKTATURE!!

PAGEREF _Toc238616417 \h ¶ 26^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616418" ¶ 3.1 Vojaški udar 1962!! PAGEREF _Toc238616418

\h ¶ 27^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616419" ¶ 3.1.1 BSPP in Burmanska pot v socializem !!

PAGEREF _Toc238616419 \h ¶ 29^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616420" ¶ 3.2 Vojaški udar 1988!! PAGEREF _Toc238616420

\h ¶ 30^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616421" \h \l 33^{± ±} 4 POLITIČNI SISTEM MJANMARA!! PAGeref _Toc238616421 \h \l 33^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616422" \h \l 33^{± ±} 4.1 Vojaška hunta!! PAGeref _Toc238616422 \h \l 33^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616423" \h \l 37^{± ±} 4.2 Vojska!! PAGeref _Toc238616423 \h \l 37^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616424" \h \l 38^{± ±} 4.2.1 Nastanek burmanske vojske !! PAGeref _Toc238616424 \h \l 38^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616425" \h \l 39^{± ±} 4.2.2 Tatmadav!! PAGeref _Toc238616425 \h \l 39^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616426" \h \l 42^{± ±} 4.2.3 Otroci vojaki v Mjanmaru ... !! PAGeref _Toc238616426 \h \l 42^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616427" \h \l 43^{± ±} 4.3 Ustavni sistem!! PAGeref _Toc238616427 \h \l 43^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616428" \h \l 44^{± ±} 4.3.1 Panglonški sporazum in Ustava Zveze Burma!! PAGeref _Toc238616428 \h \l 44^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616429" \h \l 45^{± ±} 4.3.2 Ustava Socialistične Republike Zveze Burma!! PAGeref _Toc238616429 \h \l 45^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616430" \h \l 45^{± ±} 4.3.3 Oblikovanje nove ustave Mjanmara in Ustavni referendum 2008!! PAGeref _Toc238616430 \h \l 45^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616431" \h \l 47^{± ±} 4.3.4 Ustava Republike Zveze Mjanmar !! PAGeref _Toc238616431 \h \l 47^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616432" \h \l 49^{± ±} 4.4 Sodstvo!! PAGeref _Toc238616432 \h \l 49^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616433" \h \l 50^{± ±} 5 DEMOKRATIČNO GIBANJE IN UPOR ETNIČNIH SKUPIN V MJANMARU.....!! PAGeref _Toc238616433 \h \l 50^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616434" \h \l 50^{± ±} 5.1 Aung San Su Či!! PAGeref _Toc238616434 \h \l 50^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616435" \h \l 54^{± ±} 5.2 Narodna liga za demokracijo – NLD!! PAGeref _Toc238616435 \h \l 54^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616437" \h \l 56^{± ±} 5.3 Generacija študentov '88..... !! PAGeref _Toc238616437 \h \l 56^{± ±}

!! HYPERLINK \l "_Toc238616438" ¶ 5.4 Ostale politične stranke Mjanmara!! PAGEREF _Toc238616438 \h ¶ 57 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616439" ¶ 5.4.1 Komunistična partije Burme !! PAGEREF _Toc238616439 \h ¶ 57 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616440" ¶ 5.4.2 Demokratična stranka za novo družbo ... !! PAGEREF _Toc238616440 \h ¶ 58 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616441" ¶ 5.4.3 Narodna koalicijska vlada Zveze Burma in Narodni svet Zveze Burma.....!! PAGEREF _Toc238616441 \h ¶ 58 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616442" ¶ 5.5 Vpliv etničnih skupin na konsolidacijo vojaške diktature.....!! PAGEREF _Toc238616442 \h ¶ 60 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616443" ¶ 5.5.1 Politične stranke etničnih skupin!! PAGEREF _Toc238616443 \h ¶ 63 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616444" ¶ 6 VPLIV IN UKREPI MEDNARODNE SKUPNOSTI.....!! PAGEREF _Toc238616444 \h ¶ 64^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616445" ¶ 6.1 Mjanmar in širša mednarodna skupnost !! PAGEREF _Toc238616445 \h ¶ 65 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616446" ¶ 6.2 Mjanmar in ASEAN !! PAGEREF _Toc238616446 \h ¶ 67 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616447" ¶ 6.3 Mjanmar in EU!! PAGEREF _Toc238616447 \h ¶ 70 ^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616449" ¶ 7 ZAKLJUČEK!! PAGEREF _Toc238616449 \h ¶ 72^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616455" ¶ 8 LITERATURA!! PAGEREF _Toc238616455 \h ¶ 75^{± ±}
!! HYPERLINK \l "_Toc238616458" ¶ PRILOGA!! PAGEREF _Toc238616458 \h ¶ 92^{± ±} ±

SEZNAM KRATIC

AFO	Anti-Fascist Organization (Antifašistična organizacija)
AFPFL	Anti-Fascist People's Freedom League (Antifašistična ljudska liga za osvoboditev)
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations (Združenje držav jugovzhodne Azije)
BIA	Burma Independence Army (Burmanska vojska za neodvisnost)
BDA	Burma Defense Army (Burmanska obrambna vojska)
BNA	Burma National Army (Burmanska narodna vojska)
BSPP	Burma Socialist Programme Party (Burmanska socialistična programska stranka)
CRPP	Committee Representing for People's Parliament (Komite za zastopanje ljudskega parlamenta)
DPNS	Democratic Party for a New Society (Demokratična stranka za novo družbo)
EBO	Euro-Burman Office (Evro-burmanski urad)
EU	Evropska unija
HRW	Human Rights Watch
IJA	Imperial Japanese Army (Imperialistična japonska vojska)
JAR	Republika Južna Afrika
KIO	Kachin Independence Organisation (Organizacija Kačinov za neodvisnost)
KNLA	Karen National Liberation Army (Karenska narodnoosvobodilna vojska)
KNU	Karen National Union (Karenska narodna unija)
KPB	Communist party of Burma (Komunistična partija Burme)
NCGUB	National Coalition Government of the Union of Burma (Narodna koalicijska vlada Zveze Burma)
NCUB	National Council of the Union of Burma (Narodni svet Zveze Burma)
NLD	National League for Democracy (Narodna liga za demokracijo)
NMSP	New Mon State Party (Stranka nove države Mon)
NUP	National Unity Party (Stranka narodne enotnosti)
NUF	National Unity Front (Fronta narodne enotnosti)
OZN	Organizacija združenih narodov
PBF	Patriotic Burmese Forces (Patriotske burmanske sile)

PVO	People's Volunteer Organization (Ljudska prostovoljna organizacija)
SLORC	State Law and Order Restoration Council (Državni svet za obnovitev zakona in redu)
SNLD	Shan Nationalities League for Democracy (Šanska narodnostna liga za demokracijo)
SPDC	State Peace and Development Council (Državni svet za mir in razvoj)
UNA	United Nationalities Alliance (Zveza združenih narodnosti)
USDA	Union Solidarity in Development Association (Zvezno združenje za solidarnost in razvoj)
VS	Varnostni svet
ZDA	Združene države Amerike

SEZNAM DIAGRAMOV IN SHEM

Seznam diagramov

Diagram 5.1: Etnična sestava Mjanmara54

Seznam shem

Shema 6.1: Od sankcij do izolacije in Krog državne nestabilnosti.....63

1 UVOD

Mjanmar, uradno Republika Zveza Mjanmar, je obmorska država v Jugovzhodni Aziji, pred letom 1989, ko je vojaška vlada Zveze Burma spremenila ime države v Zveza Mjanmar, znana pod imenom Burma. Mjanmar je uradno ime v burmanski pisavi, polni zapis pa je pravzaprav Mjanmar Naingandav, kar v dobesednem prevodu pomeni »Kraljeva država Mjanmar«. Vojska je ime spremenila, ker naj bi bilo novo ime etnično nevtralnejše in naj bi prispevalo k večji harmoniji med etničnimi skupinami, poleg tega pa naj bi se z imenom Mjanmar znebili britanske kolonialne zgodovine. V preteklosti razdeljeni državi naj bi ime dalo občutek nacionalne celote pod novim imenom Zveza Mjanmar (Steinberg 2002, xi). Glavno mesto Mjanmara je od leta 2006 Najpjidau¹, ki je zamenjal Rangun, ki je bilo glavno mesto sicer vse od osamosvojitve leta 1948 (Encyclopedia Britannica 2009c).

V preteklosti je bil Mjanmar del Britansko-indijske zveze in si je leta 1948 izbral neodvisnost. Do leta 1962 je država imela demokratično vladavino, vendar je vojska z vojaškim udarom prevzela vodenje »začasne« vlade. Leta 1988 je bil ustanovljen SLORC (*State Law and Order Restoration Council* – Državni svet za mir in razvoj), ki je prevzel popoln nadzor nad državo. Vladajoča vojaška hunta se odtlej ne ozira na to, kaj o njenem vladanju meni preostali svet, in svojim prebivalcem krati osnovne človekove pravice. Mjanmar ima enega od najkrutejših in najbolj skorumpiranih političnih režimov na svetu, ki za doseganje svojih ciljev uporablja prisilno delo, izganja ljudi z njihovih domov, zapira svoje politične nasprotnike in ima najvišje število otrok vojakov na svetu, kot sredstvo boja proti etničnim manjšinam uporablja posilstva ter skoraj polovico državnega proračuna porabi v vojaške namene. Demokratična opozicija, z NLD (*National League for Democracy* – Narodna liga za demokracijo) in Aung San Su Či čelu, ki je na večstrankarskih demokratičnih volitvah leta 1990 doživela velik uspeh, si že dve desetletji prizadeva za vzpostavitev demokracije, vendar ne kaže na kakršnekoli večje spremembe v Mjanmaru.

Nekatere sosednje države z Mjanmarom vzdržujejo prijateljske odnose ter plačujejo vladi, da lahko izkoriščajo njegove bogate vire zemeljskega plina ter drugih naravnih bogastev, nekatere

L

¹ Zemljevid Mjanmara in preselitev prestolnice, glej Prilogo A.

druge države, med njimi tudi ZDA, pa so proti Mjanmaru že sprejele vrsto ekonomskih in diplomatskih ukrepov. Združeni narodi so Mjanmaru v preteklosti naložili že več zahtev glede nujnosti spoštovanja človekovih pravic, ki pa jih hunta nikoli ni upoštevala. Očitno je stopnja mednarodne angažiranosti še premajhna, da bi lahko pomenila resno grožnjo vojaški hunti, še posebno ob dejstvu, da so Indija, Kitajska in Rusija njene največje dobaviteljice orožja. Protesti leta 2007, ko se je na ulicah nekdanje prestolnice Ranguna zbralo več tisoč ljudi, so se ponovno končali z mnogimi novimi političnimi zaporniki ter mrtvimi, za katere nihče ne more vedeti, koliko jih je v resnici bilo, saj hunta vztrajno prireja podatke. Niti ciklon Nagris leto pozneje ni omehčal oblasti, da bi svojim prebivalcem pomagale, še več, le nekaj dni po tem uničujočem dogodku je hunta izvedla referendum o novi ustavi.

Predmet diplomske naloge je analiza dogajanja v Mjanmaru po vojaškem udaru leta 1962. Poudarek je na politiki in sredstvih vojaške hunte, s katerimi ohranja svojo oblast, ter delovanje opozicije, ki skuša v državi uveljaviti demokracijo. Prestavila bom zgodovinski okvir tega dogajanja ter dodala analizo, ki bo dala sliko političnega stanja v Mjanmaru.

Cilji naloge so:

- predstaviti in razložiti ozadje prihoda vojaške hunte na oblast;
- opisati politične, družbene in vojaške spremembe, ki so se zgodile od osamosvojitve Mjanmara do danes;
- predstaviti instrumente, s katerimi vojaška hunta drži oblast v svojih rokah;
- predstaviti delovanje demokratične opozicije, predvsem Narodne lige za demokracijo in njene voditeljice Aung San Su Či¹.

V diplomskem delu sem si zastavila naslednji hipotezi, ki ju bom skušala potrditi ali ovreči:

H1: Vojska je bila že v obdobju kolonizacije edini dovolj močan politični dejavnik, ki je lahko prevzel oblast, obdobje postkolonialnega prehoda pa ni ustvarilo dovolj trdne politične strukture za demokratično tranzicijo.

L

¹ Po nasvetu lektorice sem lastna in krajevna imena zapisovala v slovenskem črkovanju, razen pri navajanju literature.

H2: Vojaški režim kot svojo prednostno nalogo izpostavlja uveljavitev trajne ustave, vendar sta delna modernizacija države in mednarodni pritiski omogočili okrepitev opozicije in s tem vzpostavili pogoje za proces demokratizacije.

V nalogi sem uporabila predvsem metodo analize in interpretacije primarnih in sekundarnih pisnih virov s pojasnjevanjem. Poleg strokovnih besedil, monografskih publikacij in člankov, sem pri preučevanju uporabila tudi pisne dokumente z medmrežja ter primarne vire. Poudarek je na sekundarnih virih, pri analizi pa sem uporabila opisno, zgodovinsko primerjalno in primerjalno metodo.

Diplomska naloga je sestavljena iz petih delov. V prvem delu je na kratko predstavljena zgodovina Mjanmara in družbenopolitično dogajanje, ki je pripravilo prizorišče za oba vojaška udara. Velik vpliv na dogajanje v državi sta imeli Velika Britanija in Japonska, ki sta vsaka na svoj način spodbudili nastanek močne burmanske vojske in razvoj nacionalizma.

V drugem delu sta predstavljena vojaška udara leta 1962 in 1988, ki sta utrdila vojaško diktaturo burmanske nacionalistične vojaške hunte in vzpostavila enostrankarski socialistični sistem. Že prvi vojaški udar je sprožil študentske demonstracije, ki so bile leta 1988 še večje in silovitejše, in iz katerih se je razvilo močno demokratično gibanje.

Tretji del se osredotoča na politični sistem danajšnjega Mjanmara in njegovo evalvacijo od preteklosti do danes. Temeljni politični instituciji zajemata vojaško hunto kot osrednji državni organ in vojsko oz. Tatmadav, ki je največja politična institucija v državi. Največja težava Mjanmara je bila oblikovanje in ratifikacija nove ustave, brez katere je bil kar dvajset let. Panglonški sporazum in Ustava Zveze Burma sta že pred letom 1947 ustvaril temelje za federalistično državo, ki si jo Mjanmarci še danes želijo, vendar so bila ta načela izničena že z atentatom na Aung Sana in njegovih somišljenikov, dokončno pa s prvim vojaškim udarom.

Četrty del vsebuje predstavitev in analizo delovanja demokoratične opozicije, še posebno Aung San Su Či in Narodne lige za demokracijo, ki sta v zadnjih dveh desetletjih postali sinonim za demokratično gibanje v Mjanmaru. Tudi neburmanske etnične skupine, ki si želijo federalizma in

enakovrednih pravic z burmansko večino, se s svojimi političnimi strankami in uporniškimi skupinami borijo za spremembo režima.

Peti del je namenjen predstavitvi vloge Mjanmara v mednarodni skupnosti in možnosti reševanje politične krize v tej državi z mednarodno pomočjo. Mjanmar je vključen v zvezo ASEAN¹ (*Association of Southeast Asian Nations* - Združenje držav jugovzhodne Azije) ki bi lahko imela velik vpliv na njegovo notranjo politiko, vendar so zaradi neusklajenih interesov držav članic, njene sankcije doslej izzvenele kot neučinkovite. Tudi del širše mednarodne skupnosti, predvsem Evropska unija in ZDA, si prizadeva za demokratizacijo Mjanmara, vendar Kitajska, Indija in Rusija s svojim pokroviteljstvom ta proces zavirajo.

2 NASTANEK IN RAZVOJ BURMANSKE DRŽAVE

2.1 Nastanek Burme/Mjanmara¹

Prvo burmansko cesarstvo je nastalo v 9. stoletju s središčem v Paganu. Sprva se je razvijalo izolirano, pozneje pa je kralju Anavrahtu uspelo združiti celotno Burmo, ki je zaradi vdora Mongolcev kmalu propadla (Myanmar The Choice to Travel Asia 2008). V nekdanji Burmi že več tisočletij živijo številne etnične skupine¹, najbolj poseljeno območje je široka in rodovitna dolina reke Iravadi. Od 11. do 19. stoletja je bila Burma neodvisna kraljevina, v kateri je vladalo več dinastij, in občasno satelitska država Kitajske. Britanci so državo osvojili leta 1885 in jo naredili za provinco Indije (Malcolm 2008, 5).

Državni, družbenoekonomski in politični ustroj suverenega Mjanmara se je oblikoval v zadnjih dveh stoletjih prejšnjega tisočletja in je rezultat razvoja države kot sestavnega dela britanskega imperija. V procesu boja proti kolonializmu so se oblikovali politični nazori in ideologija, ki so

L

¹ ASEAN oz. Združenje držav jugovzhodne Azije je bilo ustanovljeno 8. avgusta 1967 in se zavzema za ekonomsko rast, socialni napredek, kulturni razvoj ter vzpostavljanje in promoviranje miru v regiji. Trenutno so članice ASEAN-a Brunej, Kambodža, Indonezija, Laos, Malezija, Mjanmar, Filipini, Singapur, Tajsko in Vietnam (Association of Southeast Asian Nations 2003).

¹ V diplomskem delu za poimenovanje države pred letom 1989 uporabljam Burma, po letu 1989 oz. uradnem preimenovanju pa Mjanmar.

¹ Zemljevid poselitve etničnih skupin v Mjanmaru, glej v Prilogo B.

imeli ključno vlogo v obdobju osamosvajanja in nadaljnjem razvoju Mjanmara kot samostojne države (Savić in drugi 1963, 17).

2.2 Obdobje kolonizacije

Ugoden geografski položaj in velika naravna bogastva Burme so bili razlogi, da je bila le-ta ena od prvih tarč evropskih kolonialistov v Aziji. Tako so Portugalci že leta 1519 ustanovili prvo trgovsko bazo na ozemlju Burme (Savić in drugi 1963, 18). Philip de Brito y Nicote je celo osvojil Burmo in ji vladal 13 let, dokler ga ljudstvo ni vrglo s prestola (Asia Geographia 2005). Prebivalci Burme so že zgodaj pokazali velik odpor proti vsem oblikam izkoriščanja in odvisnosti in Portugalci so bili leta 1613 izgnani iz države, vendar so prodor v Burmo kmalu poskušale izvesti tudi druge evropske kolonialne sile. Največ uspeha so imeli Britanci, ki so Burmo skupaj z drugimi azijskimi ozemlji v 19. stoletju oblikovali v svoje ozemlje vladanja (Savić in drugi 1963, 18). Britanci so leta 1885 zavzeli Mandalaj, ki je postal prestolnica severne Burme. Domačini so se uprli, in čeprav proti britanski vojski niso imeli možnosti, je upor trajal nekaj let. Britanija je celotno severno Burmo priključila Indiji kot njeno provinco, katere glavno mesto je postal Rangun. Monarhija je bila ukinjena, ločeni sta bili tudi država in vera in s tem je budistična sangha¹ izgubila svoj tradicionalni položaj v družbi, s čimer sta bila uničena dva poglobitna stebra družbe. Večina Burmancev je bila nezadovoljna z novo politično ureditvijo, zato so organizirali ljudsko vstajo, ki je prerasla v gverilsko vojno. Za Britance je bila vojna končana s priključitvijo Burme Indiji, zato so jih smatrali kot upornike in bandite in nad njimi izvajali množične usmrtitve. Vojaški del upora je bil končan leta 1890 (Encyclopedia Britannica Online 2009č). Specifičnost kolonialnega statusa Burme je bila v tem, da je bila administrativno vključena v sestav Britanske Indije, z manjšimi avtonomnimi pravicami od njenih drugih sestavnih delov. Pravni status Burme je bil znatno slabši od položaja indijskih provinc, saj je postala kolonija in področje razširitve ne samo angleške buržoazije, ampak tudi indijskih fevdalcev. Skoraj vsa odgovorna mesta v Centralnem svetu Indije so bila rezervirana izključno za Britance in Indijce. Britanska vladavina Burmi se je izražala v ekonomskem izkoriščanju in porivanju Burmancev na rob vseh družbenih aktivnosti (Savić in drugi 1963, 19).

L

¹ Izraz sangha označuje združenje budističnih menihov in nun, ki celotno življenje posvetijo veri (Glossary of Religious Terms 2003).

2.2.1 Posledice kolonizacije

V obdobju kolonizacije je vladal relativni civilni red, pojavil pa se je velik družbeni razkroj. Razlog je bil predvsem v ločitvi države in vere, s čimer je sangha izgubila kraljevo pokroviteljstvo in eno od najpomembnejših vlog v družbi, to je učenje in vzgajanje mladih rodov v duhu budizma. Indijska kolonialna vlada je ustanovila sekularne šole in s finančno podporo spodbujala krščanske misijonarje k ustanavljanju lastnih šol, kjer so o budizmu poučevali kritično (Encyclopedia Britannica Online 2009č).

Prodor kapitalističnih družbenih odnosov in posledično zamenjava blagovne menjave z denarno je izzval proces razslojevanja med Burmanci. Pred prihodom Britancev je v Burmi prevladovala fevdalna lastnina, ki jo je kolonialna administracija zamenjala z zasebno (Savić in drugi 1963, 19–20). Po odprtju Sueškega kanala se je povečalo povpraševanje po rižu in kmetje so se bili zaradi potrebe po nakupu kmetijskega orodja in drugih pripomočkov kljub visokim obrestim prisiljeni zadolževati pri indijskih posojilodajalcih. Indijci so prevzeli večino delovnih mest, medtem ko so bile celotne burmanske vasi obubožane. Burmanska ekonomija je sicer rasla, vendar se je vse bogastvo stekalo v roke britanskih podjetij (Myanmar The Choice to Travel Asia 2008).

2.3 Narodnoosvobodilno gibanje

Prvo organizirano obliko narodnoosvobodilnega gibanja v Burmi je osnovalo politično-versko Združenje mladih budistov leta 1906, ki se je pozneje postopoma preoblikovala v politično organizacijo (Savić in drugi 1963, 21).

Na krepitev narodnoosvobodilnega gibanja Burme so imele velik vpliv prva svetovna vojna, sovjetska oktobrska in kitajska revolucija. Največ članov Združenja mladih budistov je prihajalo iz vrst študentov Rangunske univerze, budističnih menihov in delavcev. Njihove akcije so naletele na navdušen sprejem pri burmanskem prebivalstvu. Pozneje je organizacija postala množična in je ime spremenila v Generalno zvezo burmanskih društev. Prvi večji uspeh tega gibanja je bil v tem, da je bilo v reformi leta 1923, ki je priznala avtonomno pravo Britanski

Indiji, to priznано tudi Burmi (Savić in drugi 1963, 21–22). Vendar je bila to le simbolna gesta, ki je bila po pričakovanjih neučinkovita in leta 1930 je Saja San¹ izvedel oborožen upor proti Britancem. Upor je bil hitro zatrt in Saja San usmrčen, vseeno pa je ta dogodek navdihnil Britance, da so Burmi pozneje podelili status samostojne kolonije (Asia Geographia 2005). V veljavi je bil sistem dvojne uprave med osrednjeindijsko in burmansko vlado, vendar reforme niso zadovoljile želje Burmancev po še večji avtonomiji, ustanovitvi vojske, burmanizaciji javnih služb, prepovedi naseljevanju Indijcev in obveznem šolanju v burmanskem jeziku. Generalna zveza burmanskih društev je v prvi vrsti zahtevala ustavo za Burmo. Sicer so bili proti odcepitvi od Indije, a hkrati se niso strinjali s tem, da se ji dokončno priključijo. Zveza je smatrala, da bi Burma dobila status kronske kolonije, če bi se odcepila od Indije, vendar pa bi dosegla mnogo večji napredek, če bi še nekaj časa ostala priključena Indiji, ki je bila tedaj tik pred tem, da dobi status dominiona. Leta 1939 je bil organiziran neke vrste referendum, ki naj bi rešil to vprašanje. Večino glasov je dobil predlog Generalne zveze burmanskih društev in Burma je ostala v zvezi Indije. Pozneje je bil formiran Zakonodajni svet, prvo telo, v katerem so se združile vse politične skupine. Vendar kljub temu parlament ni imel velike vloge v političnem razvoju Burme. Burmansko narodnoosvobodilno gibanje je dobilo pravo obliko v tridesetih letih 20. stoletja (Savić in drugi, 22–23). Prvega aprila 1937 se je Burma vendarle ločila od indijske administracije in je postala ločeno administrativno ozemlje s svojo ustavo, zakonodajnim telesom in vlado. Vprašanje, ali naj bi Burma ostala del indijske kolonije ali naj bi se od nje ločila, je razdvojilo prebivalstvo in povzročalo nemire in upore po osamosvojitvi (Encyclopedia Britannica Online 2009č).

2.3.1 Gibanje takin

Takini so bili skupina nacionalistov mlajše generacije, ki so jo sestavljali mladi intelektualci in katerih stranka je bila uradno znana pod imenom Dobama Asiajone (Clive 1996, 62). Njeni ustanovitelji so bili voditelji mladinskega gibanja U Nu, Aung San¹ in Ne Vin. Članstvo in vodstvo partije je spodbujalo in je imelo velik vpliv na študente, delavce in pozneje na kmete (Savić in drugi 1963, 23). Dobama Asiajone (v dobesednem prevodu »*Mi Burmanci*«, tudi »*Naša*

L

¹ Vodja protibritanskega gibanja v letih 1930–1932 (Encyclopedia Britannica 2009d).

¹ Burmanski nacionalistični vodja in oče Aung San Su Či (Encyclopedia Britannica 2009e).

Burma) je bila ustanovljena leta 1930 v Rangunu, po incidentu, v katerem so burmanski pristaniški delavci umorili indijske delavce, ker naj bi jim ti prevzeli službe, ki naj bi pripadale samo Burmancem. Bojevala se je za neodvisnost in je bila pro-japonsko usmerjena (Gravers 1999, 38), bila je nacionalistične narave in je zagovarjala burmansko nadvlado. Njeni člani so se imenovali *takin*, kar v dobesednem prevodu pomeni »gospodar«, s čimer so poudarjali, da so legitimni gospodarji Burme (Fink 2001, 19). S tem izrazom so sicer naslavljali Evropejce, sami pa so s tem poimenovanjem želeli pokazati svojo enakopravnost z njimi (Encyclopedia.com 2009). Slogan združenja je bil »*Burma je naša dežela; burmanska književnost je naša književnost; burmanski jezik je naš jezik. Ljubimo našo deželo, dvignimo nivo naše književnosti, spoštujmo naš jezik*«. Člani Dobama Asiajone so med protesti pogosto vzklikali tudi »*Mi Burmanci smo gosposka rasa*«, zaradi česar so bili večkrat obtoženi spodbujanja k upor. Gibanje je kljub nacionalističnim in ravnim podtonom ter naklonjenosti asimilaciji etničnih manjšin v burmansko kulturo vključevalo vse etnične skupine in nekaj članov je bilo celo Indijcev (Gravers 1999, 38). Podružnice stranke so se ustanovljale tudi na lokalnem nivoju in so postale žarišče političnih aktivnosti (Fink 2001, 19).

Dobama Asiajone je združila budistične nacionalne elemente z modernimi političnimi ideali. V zgodnjih štiridesetih in petdesetih letih 20. stoletja so njihovi člani imeli izjemen vpliv na nacionalno gibanje za neodvisnost in na vlado AFPFL, njihova pesem pa je pozneje postala državna himna (BookRags 2006). Partija je bila prežeta z marksističnimi idejami in je imela izrazito protikolonialistični značaj, hkrati pa je bila prva partija, ki je imela izoblikovano politično fiziognomijo in katere glavni cilj je bila popolna neodvisnost države. Partija *takin* je imela socialistično in komunistično krilo, med katerima so obstajala različna mnenja, kako doseči neodvisnost. Pod njenim vodstvom je bil organiziran niz stavk in demonstracij in njena politična aktivnost je v veliki meri doprinesla k sprejetju Zakona o upravi nad Burmo, leta 1935, po katerem je bila predvidena odcepitev Burme od Indije (Savić in drugi 1963, 23). Med japonsko okupacijo se je leta 1942 organizacija združila s stranko Sinjetha, ki jo je vodil Ba Mav in skupaj sta se preimenovali v Dobama Sinjetha Asiajone (BookRags 2006).

Razvoj nacionalizma je svobodo in neodvisnost vse bolj povezoval z izključitvijo kakršnegakoli tujega vpliva iz države. Cilj je bil osvoboditi, kar je bilo burmanskega, izpod tuje imperialistične

in kolonialistične nadvlade in Dobama Asiajone se je zavzemala za podržavljenje ekonomije in bojkot Narodne skupščine in britanskih izdelkov (Gravers 1999, 39).

2.4 Kolaboracija z Japonsko in osamosvojitvev

Nova faza narodnoosvobodilnega gibanja je nastopila tik pred drugo svetovno vojno. Japonska je izvajala sistematično propagando za vstop držav v vojno, ki je na posebno dober sprejem naletela pri državah pod kolonialno nadvlado. Že leta 1939 je bil med predstavniki združenih političnih strank Burme in Japonsko sprejet tajni sporazum, v katerem je bilo zapisano, da bo Japonska pomagala Burmi z denarno pomočjo, če bo ta ustanovila neodvisno vojsko, v kateri bi bil glavni komandant Japonec. Japonska se je obvezala, da bo Burmi priznala neodvisnost, takoj ko svoboden le en njegov del (Savić in drugi 1963, 23–24). Vendar kljub temu načrtu Japonska ni imela skladne politike do Burme. Iz Tokia so prihajale izjave, po katerih naj bi bil glavni cilj neodvisnost Burme, toda tem so pogosto nasprotovale druge, skoraj sočasne izjave iz drugih delov države (Johari 2000, 10).

Burmo je leta 1940 zajel val protibritanskega gibanja in veliko prostovoljcev se je pridružilo vojski. Takšna opredelitev Burme proti Japonski je Britance spodbudila, da so začeli z množičnimi aretacijami članov Partije takin (Savić in drugi 1963, 24). Aung Sanu je uspelo pobegniti, sprva na Kitajsko, kjer se je skušal povezati s tamkajšnjimi komunisti, vendar so ga prestregli japonski vojaški okupatorji, ki so ga prepričali, da gre z njimi na Japonsko (Absolute Astronomy 2009a). Skupina, ki se je skupaj urila, je postala znana pod imenom *Trideset tovarišev* in je postala jedro BIA (*Burmese Independence Army* - Burmanska vojska za neodvisnost) (San Jose State University 2009), med njimi je bil tudi Ne Vin (Moreorless: Heroes and Killers of the 20th Century 2009). Japonska je za kratek čas osvojila Burmo, a namesto pomoči je le izkoristila burmanska rudna bogastva, obljubljeni priznanje neodvisnosti Burmi pa odložila na poznejši čas. Da bi se izognili spopadu, so Japonci 5. junija 1943 sestavili začasno vlado, ki je imela omejene pristojnosti, vendar je sreča Japonski obrnila hrbet in avgusta 1943 je bila prisiljena priznati popolno neodvisnost Burme, čeprav je vso oblast dejansko še naprej izvajalo japonsko vojno poveljstvo. Večina Burme je bila nezadovoljna in vsak dan jasneje se je kazalo, da je njihova neodvisnost le formalna, in da jih Japonci prav tako kot prej Britanci neusmiljeno izkoriščajo

(Savić in drugi 1963, 24–25). Japonci nikoli niso pomislili, da bi se burmanska vojska lahko obrnila proti njim ali organizirala upor, vendar je BIA zavzela ofenzivno držo, ko je japonska represivna politika zatrla njene načrte. Japonski polkovnik Suzuki je že takrat dejal, da se bodo burmanski nacionalisti zagotovo obrnili proti njim, če jim Japonska ne bo priznala neodvisnosti (Johari 2000, 28–29).

Konec leta 1943 je narodnoosvobodilno gibanje odločilo, da je nadaljnje sodelovanje z Japonsko na poti proti neodvisnosti škodljivo. Sklenilo je, da del gibanja formalno nadaljuje sodelovanje z okupatorjem, drugi del pa ustanovi antifašistično gibanje za boj proti Japonski. Partija takin je prevzela iniciativo za ustanovitev tega gibanja (Savić in drugi 1963, 25) in leta 1944 se je BIA preoblikovala v protijaponske gverilske čete, imenovane AFPFL (*Anti-Fascist People's Freedom League* – Antifašistična ljudska liga za osvoboditev) (|| [HYPERLINK "http://www.nationsencyclopedia.com/index.html"](http://www.nationsencyclopedia.com/index.html) ¶ Encyclopedia of the Nations¹ 2007b). To je bilo združenje množičnih organizacij, etničnih skupin, neodvisnih individualnih članov in Socialistične stranke (Cheong 2000, 88).

Po kapitulaciji Japonske leta 1945 je obstoj AFPFL in vojske omogočil vzpostavitev zgodnje kolonialne uprave, vendar vlade ni sestavil njihov predstavnik, zato je AFPFL razglasila, da zahteva ustanovitev Ustavodajne skupščine, sprejetje ustave in izoblikovanje neodvisne vlade. Kmalu je bil imenovan koalicijski Izvršni svet, v katerem je AFPFL dobila večino. Aung San je postal predsednik Sveta in minister za obrambo in zunanje odnose (Savić in drugi 1963, 26). Leta 1947 je po pogajanjih med Aung Sanom in britanskim premierjem Clementom Atlejem Burma dobila avtonomijo pri odločanju glede finančnih, zunanjih in obrambnih zadev. Sporazum je predvidel združitev vseh narodnostnih skupin Burme v eno ter ustanovitev Ustavodajne skupščine. AFPFL je na volitvah za Ustavodajno skupščino dobila 90 % sedežev in kmalu po volitvah je Ustavodajna skupščina sprejela odlok, da Burmanska Unija mora postati neodvisna in suverena republika. Medtem ko je Skupščina pripravljala ustavo, je 19. julija 1947 oborožena skupina vdrla v prostore začasne vlade v Rangun in ubila 8 njenih članov, med drugim tudi Aung Sana (Savić in drugi 1963, 27). Z njegovo smrtjo je Burma izgubila politika, ki je razumel, kako nevarna temelja nacionalizma sta poudarjanje narodnosti in vere ter vključevanje tega skupka idej v državni aparat (Gravers 1999, 49). Njegov naslednik je postal U Nu, edini preživeli od vodilnih v AFPFL (Savić in drugi 1963, 28). Aung San in U Nu sta se oba zanimala za

marksizem; Aung San velja za enega od ustanoviteljev KPB, čeprav je iz nje izstopil že čez nekaj mesecev, U Nu pa je prvi prevedel Marxov tekst v burmanščino in kot drugi nacionalisti verjel, da je marksizem zdržljiv z budizmom. Na drugi strani so komunisti verjeli, da je budizem opij za ljudi najhujše vrste, in marksizem kot ideologija KPB je bil torej grožnja veri. Nacionalisti so skušali vzpostaviti politični model in teoretično podstat, ki bi lahko združila tradicionalni red in moderno nacionalno državo v posebni sintezi in vojska že od tedaj skuša ta model tolmačiti kot nekaj pristno burmanskega in nekaj, s čimer naj bi se vsi strinjali (Gravers 1999, 52). Julija 1947 je vlada Velike Britanije priznala začasno vlado Burme in že oktobra je Ustavodajna skupščina sprejela ustavo. Istega meseca je britanska vlada priznala Burmansko unijo kot popolnoma neodvisno državo, ki je to uradno postala 4. januarja 1948 (Savić in drugi 1963, 28).

Zapuščina japonske politične misli in fašistične ideologije se kaže predvsem v vojaški organiziranosti družbe in države in v ideji korporativistične države, v kateri naj bi bila vsa nasprotja med razredi in etničnimi skupinami odpravljena, da bi se lahko oblikoval enoten narod (Gravers 1999, 40).

2.5 Burma po osamosvojitvi (1948–1962)

4. januarja 1948 je Burma postala neodvisna demokratična republika, imenovana Zveza Burma (BBC News 2009b). V zgodnjih letih neodvisnosti je ustavna ureditev začela v družbi ustvarjati korenine demokracije. Državne parlamentarne volitve so potekale v letih 1947, 1951, 1956 in 1960. AFPFL, ki se je preoblikovala v politično stranko, je zmagala na prvih od teh volitev, na zadnjih pa nova U Nujeva stranka, Pjidaungsu (Callahan 2001, 415). Od osamosvojitve do leta 1958 je bil premier države U Nu, za njim je vodenje začasne vlade prevzel general Ne Vin, ko pa je leta 1960 stranka U Nuja zmagala na volitvah, je le-ta znova prevzel mesto premiera (BBC News 2009b). Največjo moč sta imela premier in njegov kabient, ki sta skupaj tvorila zvezno vlado. Ustava ni vsebovala definicije federalizma, vendar so bili v skladu s federalistično idejo vladni sistemi v vsaki državi znotraj Zveze Burma ločeni. Posamezne države niso imele enakovrednega položaja in federalni sistem je bil zgolj nominalen, saj je največ moči imela osrednja vlada (Johari 2000, 39).

Kmalu po razglasitvi neodvisnosti se je izkazalo, da obnove in rekonstrukcije gospodarstva ter izvajanja radikalnih socialnih reform ni mogoče izvesti hitro in brez težav. V gibanje za narodno neodvisnost so bili vključeni tako buržoazija kot veleposestniki, skratka razredi, ki so bili zainteresirani, da protikolonialna revolucija ne preraste v socialno. Tudi v AFPFL si vodilni niso bili enotni glede nadaljnega gospodarskega ter družbenopolitičnega razvoja države (Savić in drugi 1963, 32). Komunistična partija, sprva del AFPFL, se je razcepila v dve krili, ki sta obe delovali ilegalno. Rdeča zastava se je odločila oborožiti še pred osamosvojitvijo, veliko večja frakcija Bela zastava ji je sledila kmalu zatem, obe pa sta z oboroženo revolucijo želeli vzpostaviti komunistično državo. Obe frakciji sta se umaknili v oporišča v džungli in mobilizirali nove pripadnike. Tudi PVO (*People's Volunteer Organization* – Ljudska prostovoljna organizacija), ki jo je za vojaške veterane druge svetovne vojne ustanovil Aung San, se je preoblikovala v uporniško skupino. Karenski in burmanski voditelji se niso mogli dogovoriti o meji novo ustanovljene države Karen, kar je povzročilo trenja in mnogo karenskih vojakov se je pridružilo Karenskimi obrambnim silam (Fink 2001, 23–24). Petdeseta leta so bila zaznamovana tudi z implementacijo zemljiške reforme, s poskusom vzpostaviti nevtralno zunanjo politiko in sporom s Kitajsko glede meje (|| [HYPERLINK "http://www.nationsencyclopedia.com/index.html"](http://www.nationsencyclopedia.com/index.html) ¶ Encyclopedia of the Nations¹ 2007b).

Poleg tega, da so v tem obdobju državljani lahko volili svoje predstavnike, se je o politiki razpravljalo v parlamentu, neodvisnih časopisih in čajnicah. Vendar je primanjkovalo ustreznih kadrov, saj so v preteklosti položaje v vladi zasedali predvsem tujci, država je še okrevala po vojnem uničenju in orožje je bilo lahko dosegljivo (Fink 2001, 23). Svobodnejša družba je dovolila vznik časopisov, neodvisnih združenj in političnih strank, vendar je bila ideja legalne opozicije v Burmi še nova in ne popolnoma sprejeta, saj so tedanje politične stranke skušale monopolizirati z močjo in odstraniti svoje nasprotnike. Ideja, da bi opozicija lahko imela konstruktivno vlogo v političnem življenju, v Burmi namreč ni imela korenin. Opozicija je bila v preteklosti vedno razumljena kot oblika nepokorščine in politiki v petdesetih so se le s težavo pogajali, sporazumevali ali sodelovali s političnimi predstavniki drugih frakcij in strank. Da bi ohranili svoj položaj, so politiki pogosto spodkopavali demokratične principe (Fink 2001, 24-25). Vzpostavljanje države in vojske je bilo tako zaznamovano z bojem med politiki, vojaškimi poveljniki in častniki glede organizacije države, kdo naj bi imel v rokah oblast in določanjem kdo

so njihovi sovražniki (Callahan 2005, 173). Člani vladajoče stranke so svoje levo umerjene kolege pogosto označevali za komuniste in jih dali zapreti, kar je omajalo njihovo kredibilnost. V mestih in na podeželju so politiki občasno plačevali zasebnim vojskam, da so ustrahovale in morale člane opozicije in njihove podpornike. Ljudje so, da bi se izognili nasilju, zavzeli nevtralen položaj in izražali politično podporo stranki, za katero je bilo jasno, da bo zmagala na volitvah. Sicer je bila Burma nominalno demokracija, vendar so avtoritarne tradicije vplivale na politiko postneodvisne Burme. Pogosti primeri političnega nasilja in zloraba moči so ovirali razvoj demokratične kulture (Fink 2001, 25–26). Spori glede ustave in spori med političnimi in družbenimi skupinami so doprinesli k slabljenju demokratične vlade in leta 1958 je premier U Nu zaprosil vojsko za vzpostavitev političnega reda. Civilna vlada se je vzpostavila šele čez 18 mesecev, upori etničnih skupin pa so se kljub temu nadaljevali (GlobalSecurity.org 2005). Mesto premierja je ponovno prevzel U Nu, vendar sta njegovo propagiranje budizma kot države religije in toleranca do separtističnih skupin jezili vojsko (BBC 2009b).

3 KONSOLIDACIJA VOJAŠKE DIKTATURE

Kadar govorimo o »klasični« oz. prvotni rimski diktaturi, mislimo na diktaturo pri kateri je izredna, vendar regularna in kvaziustavna moč prenešana na sodnika (oz. v sodobni Evropi na vlado ali skupščino), v skladu z natančno določenimi postopki v kritičnih okoliščinah, da bi se soočili z notranjim ali zunanjim izrednim stanjem v korist skupnega dobrega. Od osemnajstega stoletja in Francoske revolucije dalje, se termin diktatura nanaša na despotizme ali tiranije oz. na moč, ki ni bila prenešana regularno, temveč protizakonito z uporabo sile ali prevare, največkrat s strani ene osebe, lahko tudi s strani skupščine ali stranke. »Tiranska« narava diktature v tem kontekstu je največkrat spremljena z idejo samovoljne zlorabe moči, ki strmoglavi politične ali individualne pravice, vlada s pomočjo terorja in skrajnega nasilja (Nicolet 2004, 263). Najpogostejše opravičilo za diktaturo je, da je močan voditelj (navadno vojaški) prevzel oblast v

korist naroda, da bi rešil šibko državo pred podkupljivimi politikami in med seboj bojujočimi se strankami. Diktatura obljublja obnovitev redu in stabilnosti skozi krepitev institucij (Canovan 2004, 249). V vojaški diktaturi vladajo oborožene sile in vojaški voditelji prebivalcem običajno zagotavljajo, da jim bodo njihove pravice povrnjene in da bodo izvedene svobodne volitve. Da bi prešli v proces demokratizacije brez nasilja in kaosa, se opozicija v zameno vzdrži kaznovanja voditeljev, ki so zagrešili dejanja skrajne represije. Vojaške in enostrankarske diktature se pričnejo pogajati le ob velikem družbenem pritisku in tranzicija je posledica stanja, v katerem imata dve strani enakovredno politično moč (Ganji 2005, 5). Sedanjo politično ureditev Mjanmara lahko označimo za vojaško diktaturo, saj je hunta razpustila zakonito vlado in uveljavila vojaško pravo (Encyclopedia Britannica Online 2009č) ter lani sprejela ustavo, ki ji zagotavlja četrtno vseh sedežev v obeh domovih parlamenta in imenovanje sodnikov.

Prenos moči z izvoljenega parlamenta na vojaško hunto, se je v Burmi zgodil z vojaškima udaroma leta 1962 in 1988. Po Jenkinsu (1990, 861) je vojaški udar neregularen prenos državne vrhovne izvršilne oblasti, ki ga izvedejo oborožene sile ali notranje varnostne sile z grožnjo z uporabo sile ali z uporabo sile. McGowan (2005, 2) pravi, da uspešno izveden vojaški udar, ki ga navadno izvede majhna skupina v kateri igrajo ključno vlogo vojaške, varnostne in/ali policijske sile države, nenadoma in nezakonito odstavi obstoječ politični režim. Sprememba režima skozi vojaški udar lahko obsega zamenjavo celotnega političnega vodstva ali razveljavitev ustavnih razmerij med različnimi odločevalskimi skupinami.

3.1 Vojaški udar 1962

Grožnja državljanske vojne, naraščajoča samozavest in številčnost vojske ter spodletel državljanski politični proces so bili povod za vojaški udar. Oboroženo levo komunistično krilo, Rdeča in Bela zastava, se je upiralo, legalizirane komuniste pa je predstavljala NUF (*National Unity Front* - Fronta narodne enotnosti), ki je imela tajne vezi s stalinistično stranko, si želela bolj strogega socializma in je na volitvah dobila razmeroma veliko število glasov. Tatmadav je komuniste smatral za sovražnike in se z njimi bojeval že vse od neodvisnosti (Steinberg 2002, 18-19). Do leta 1962 je vojska postala stalna, birokratizirana in centralizirana institucija in 2. marca 1962 je v vojaški operaciji, v kateri so sodelovale vojaške čete in tanki, okupirala vse transportne poti in komunikacijske povezave v Rangun (Callahan 2005, 202). Vodje vojaškega

udara so bili prepričani, da so njihova dejanja legitimna in so v svojih govorih in publikacijah izražali mnenje, da je vojaška intervencija potrebna za rešitev naroda v času krize. Tatmadav je za vse težave v državi krivil neučinkovito civilno vlado U Nuja in se čutil odgovornega za rešitev tega stanja, zato je oblikoval sistem, v katerem naj bi vladala družbena pravičnost in mir (Silverstein v Johari 2000, 51). Pomembno vlogo pri vojaškem udaru je imela birokratska organizacija vojske, ki je Ne Vinu omogočila, da so bili njegovi ukazi izvršeni v celotni državi, in njegova karizma, s katero je zlahka vplival na vojaško osebje (Callahan 2005, 205). Premier, politiki in predstavniki etničnih skupin so bili aretirani, ustava razveljavljena, parlament razpuščen, državljanske pravice indijske in kitajske manjšine skrčene. Opozicijske politične stranke in neodvisni časopisi so bili ukinjeni, ustanovljena pa sta bila BSPP (*Burma Socialist Programme Party* – Burmanska socialistična programska stranka) in Revolucionarni svet, ki naj bi nadziral vlado. Ne Vin je imel polna izvršna, sodna in zakonodajna pooblastila (Moreorless: *Heroes and Killers of the 20th Century* 2009). S tem vojaškim udarom je Burma po štirinajstih letih znova izgubila svobodo, le da tokrat zaradi domače vojaške diktature, ki je bila že od samega začetka krutejša in bolj uničujoča kot tuji zavojevalci (Ng 2008). Mesec dni po udaru je vrh vojske podal izjavo, da je vojaški prevzem oblasti druga polovica revolucije, ki se je začela z bojem za neodvisnost, in da je bil udar sredstvo za preobrazbo države v socializem (Silverstein v Johari 2000, 51). Tri mesece po udaru so se vojaki v študentskem naselju Univerze v Rangunju soočili s študenti, ki so protestirali proti vojaški vladi in prevzemu oblasti Ne Vina. Nekaj študentov je vzklikalo žaljiva gesla, zaradi česar je vojska začela nanje streljati in mnogo študentov je bilo ranjenih in ubitih, že nekaj ur po tem dogodku pa je vojska univerzo razstrelila z dinamitom. To dejanje je bilo prvo v boju novega režima proti protestom po vojaškem udaru. Študentski aktivisti so se po tem dogodku drug za drugim umaknili na podeželje in se pridružili uporniškimi ali podzemnim skupinam (Boudreau 2004, 6).

Kmalu po udaru je general Ne Vin že imel več moči nad državnim aparatom kot kdorkoli od ukinitve monarhije leta 1885. Ljudje so verjeli, da bo vojaška vlada le začasna, vendar je hunta že takoj po prevzemu oblasti utišala politično opozicijo. Revolucionarni svet pod vodstvom generala Ne Vina je bil mala vojaška oligarhija, ki je imela težave le s pomanjkanjem javne podpore (Johari 2001, 52–54). Leta 1971 je vlada svoje ime spremenila v Vlado Zveze Burma, kar pa ni prineslo nobene politične spremembe. Leto pozneje se je upokojilo dvajset višjih vojaških

častnikov, med njimi tudi Ne Vin, kar je dajalo vtis, da je vlada civilna, vendar so generali še vedno vodili vlado, vendar brez vojaških titul (Johari 57-58).

Septembra 1971 je bil imenovan komite predstavnikov partije, etničnih skupin ter drugih interesnih skupin, ki je pripravil ustavo. Ta je bila decembra 1973 na referendumu sprejeta z veliko večino, v veljavo je stopila mesec dni kasneje, s tem pa je bila država preimenovana v Socialistično Republiko Zveze Burma. Leta 1974 so sledile volitve v Ljudsko skupščino (Pjithu Hlutav), ki je imela zakonodajna, sodna in izvršna pooblastila in volitve Ljudskih svetov. Nova vlada s predsednikom Ne Vinom je oblast prevzela marca 1974 (Encyclopedia Britannica Online 2009č). Leta 1981 je Ne Vin odstopil z mesta predsednika države, vendar obdržal vpliven položaj predsednika BSPP (Johari 2001, 57-58). Režim Ne Vina je zaznamoval rigiden nadzor nad političnimi strankami, pretirana centralizacija, neučinkovito in nezadostno ekonomsko načrtovanje, strah pred inovacijami (Lehman v Perry 2007, 49) ter izolacija in poudarek na samozadostnosti (Perry 2007, 14).

3.1.1 BSPP in Burmanska pot v socializem

BSPP je bila ustanovljena 4. julija 1962 in je bila od 1964 do 1988 edina legalna politična stranka v Burmi. S tem je bil ustanovljen totalitarni enostrankarski sistem. Predsedniki stranke so bili Ne Vin, Sein Lvin in dr. Maung Maung (Absolute Astronomy 2009b).

Ob njeni ustanovitvi je bila sprejeta *Ustava BSPP*, v kateri je bilo med drugim zapisano, da bo Revolucionarni svet Zveze Burma: obnovil socialno in ekonomsko življenje vseh državljanov z Burmansko potjo v socializem; da je Revolucionarni svet revolucionaren v svojem bistvu in da verjame, da mora biti naravni vodja revolucije revolucionarna politična stranka; in da je Revolucionarni svet v ta namen ustanovil *prehodno* politično stranko, ki bo uvedla vodstvo v prihodnjo burmansko politiko. V tem dokumentu je bila BSPP opredeljena kot kadrovska stranka, ustanovljena na principu centralizma, kot glavni organ pa je bil določen Revolucionarni svet (Revolutionary Council 1962a).

Že prej, 28. aprila 1962, je Revolucionarni svet izdal tajni dokument *Burmanska pot v socializem*, v katerem je bilo zapisano, da je za osvoboditev ljudi iz socialnega zla treba uvesti socialistično

ekonomijo, osnovano na pravici. Socialistična ekonomija, kot je bila opredeljena v tem dokumentu, naj bi med drugim uvedla družbeno lastnino; zadovoljevala materialne, duhovne in kulturne potrebe celotnega naroda; določala je, da je treba poddržaviti ključna sredstva proizvodnje v kmetijstvu in industrijski proizvodnji, distribucijo, transport in komunikacije, zunanjo trgovino itn. Zapisano je bilo še, da je *parlamentarna demokracija, ki se je razvila iz britanske, ameriške in francoske revolucije proti fevdalizmu, najboljša oblika vladavine v primerjavi s prejšnjimi sistemi*. Posebno poudarjena je bila pomembnost sobivanja etničnih skupin kot enotnega naroda in na tem mestu je bil naveden citat Aung San s konference AFPFL 20. januarja 1946 (Revolutionary Council 1962b):

Narod je skupni izraz za ljudstva, ki ne glede na svoje etnično poreklo živijo v tesnem stiku drugo z drugim in si delijo skupne interese, veselje in žalost toliko časa, da naposled dosežejo občutek enotnosti. Čeprav so rasa, vera in jezik pomembni dejavniki, je samo njihova tradicionalna želja in volja živeti v enosti skozi dobro in slabo tista, ki poveže ljudstva v narod in njihovega duha v patriotizem (Aung San v Revolutionary Council 1962b).

Jasno je, da je Revolucionarni svet izjavo takrat že pokojnega Aung Sana uporabil v napačnem kontekstu in jo zlorabil za doseganje svojih političnih ciljev. *Burmanska pot v socializem* je bila politična doktrina, osnovana na ksenofobiji, puritanstvu in vraževerju (Horn 2002). Ta politika je Mjanmar, državo, bogato z naravnimi viri, pripeljala do statusa ene najrevnejših držav na svetu, saj gre velika večina državnega dohodka v vojaške namene in v roke vojaških voditeljev.

3.2 Vojaški udar 1988

Od 1962 ima oblast v Mjanmaru vojska in general Ne Vin, ki je vzpostavil socialistični in avtarkični vojaški sistem, je državo izoliral od zunanjega sveta za skoraj tri desetletja (Ergeteau 2009). Slabo ekonomsko upravljanje države v njegovem času je gospodarstvo spravilo na kolena in ZN so Mjanmar uvrstili med najmanj razvite države (Faulder 2008). Povod za ljudsko revolucijo je bilo priznanje Ne Vina, da je čas za spremembe na političnem, ekonomskem in

ustavnem področju. Izjavil je, da vlada ne more več lagati o statistikah in celo, da so odprti za predloge. Leta 1987 sta namreč dva dogodka nasprotujoče učinkovala na ekonomijo in družbo in vplivala na dogodke v naslednjem letu. Vlada je septembra oznanila liberalizacijo trgovine za devet žit, kar je bila največja reforma vlade od leta 1962 in je zadevala kar 80 % prebivalstva; kmetje so namreč lahko svobodno prodajali riž trgovcem po katerikoli ceni, ki se jim je zdela primerna. Ker je bila cena riža dotlej umetno nizka, je po reformi takoj skokovito poskočila. Druga sprememba se je zgodila februarja 1988, ko je bilo zasebnim trgovcem dovoljeno izvažati riž, kar je bil prej izključno v rokah države. Toda ta ukrep je bil popolnoma neučinkovit, saj je zaradi slabega menjalnega tečaja trgovcem povzročal izgubo, če so hoteli tujo valuto zamenjati v čat, domačo valuto po uradnem menjalnem tečaju. Te spremembe so bile slabo načrtovane in prehitre politične poteze, ki naj bi sprostile pritisk na vlado, naj nekaj ukrene na kmetijskem področju. Le pet dni pozneje je vlada oznanila, da so vsi bankovci, večji od 15 čatov, neveljavni in da zanje ni mogoče dobiti nadomestila, zaradi česar je zunanji dolg narasel v višave (Steinberg 2002, 3-5).

26 let vojaškega zatiranja družbe je s študentskimi protesti privrelo na dan marca 1988. Smrt dvainštiridesetih študentov je sprožilo val študentskih demonstracij. Oblasti so zaprle vse univerze v Rangun in študentom ukazale, naj se vrnejo domov, toda to jih le še bolj spodbudilo (Human Rights Watch 2008). Med protesti je bilo več sto študentov aretiranih, 16. marca pa je vojska v Rangun streljala na protestnike in ustreljenih, pretepenih do smrti ali utopljenih v bližnjem jezeru Inja je bilo okoli dvesto študentov. Dva dni pozneje so se študentske demonstracije še razširile in znova je bilo aretiranih nekaj sto demonstrantov, med transportom v zapor Insein pa se je zadušilo 41 študentov. 15. junija so se univerze odprle in razširil se je nov val demonstracij, tokrat po celotni državi, ki jih je policija prav tako skušala nasilno zatreti (Ergeteau 2009). 23. julija 1988 je general Ne Vin sklical kongres BSPP, na katerem je zahteval državni referendum o večstrankarskem sistemu in oznanil odstop z mesta predsednika stranke. Obet spremembe je znova sprožil množične demonstracije, Ne Vin pa je ljudi posvaril: »Hočem, da se celoten narod, ljudstvo, zaveda, da če vojska strelja, tudi zadane – streljanja v zrak, da bi preplašili ljudi, ni« (Ne Win v Open Society Institute Burma Project 1998). 26. julija je bil na mesto predsednika BSPP in dan pozneje tudi na mesto predsednika države imenovan Sein Lvin,

znan tudi kot »rangunski mesar«, saj je bil prav on odgovoren za krvavo zadušitev protestov leta 1962, v katerih je bilo ubitih več študentov (Encyclopedia Britannica Online 2009e).

Demonstracije proti vladi so se še razširile po malih in večjih mestih in 8. avgusta 1988 (znanega kot 8-8-88) se je zgodil vsedrjavni protest z več sto tisoč udeleženci, ki so na ulicah Ranguna zahtevali demokracijo, volitve in ekonomske reforme (Human Rights Watch 2008). Študentski manifest¹ je vseboval naslednje točke:

- hočemo demokracijo
- dol s tiranijo
- miroljubne demonstracije
- miroljubni upor
- dol z enostrankarskim sistemom
- enotnost in disciplina
- združeni stojimo, razdeljeni pademo
- hočemo ustanovitev študentskih združenj
- uvrstitev študentskih zadev na dnevni red
- ne pozabite hladnokrvnih pobojev študentov (Open Society Institute Burma Project 1998).

Tri dni pozneje, ko je bilo na ulicah še več deset tisoč protestnikov, so vojaške enote vdrle na ulice in začele streljati na neoborožene protestnike. Vlada se je sesula; red v mestih je bil v rokah civilistov, budistični menihi so vodili demonstracije in poskrbeli, da ni bilo nemirov ter ropanja (Human Rights Watch 2008). Sein Lvin je oznanil odstop s položaja predsednika BSPP in predsednika države (Encyclopedia Britannica Online 2009f). Kdo je ukazal vojski, naj zatre demonstracije, ni jasno, glavno vlogo pa so imeli general Sein Lvin, general Sav Maung, brigadir general Mjo Njunt in general Ne Vin. Kljub odstopu je namreč Ne Vin še vedno močno vplival na svoja najzvestejša generala Sein Lvina in Sav Maunga (Ergeteau 2009).

18. septembra 1988 je vojaški general in poveljnik Tatmadava Sav Maung izvedel vojaški udar s podporo takrat že majave vojaške vlade, ki bi sicer lahko vladala le še nekaj dni. Ljudska revolucija, ki se je v prejšnjih mesecih razvila iz nemirov, je spodkopavala vlado. Tedaj je kar milijon ljudi demonstriralo v Rangunu, glavnem mestu, ki je takrat imelo dva milijona

¹ Študentski manifest ob protestih leta 1988, glej Prilogo C.

prebivalcev, in v Mandalaju, kulturni prestolnici Mjanmara (Steinberg 2002, 1-2). General Sav Maung je razglasil vojno pravo in ustanovil SLORC (*State Law and Order Restoration Council* – Državni svet za obnovev zakona in redu), združenje višjih vojaških častnikov, ki je oblikovalo »prehodno« vojaško vlado in čigar nasledniki še danes vladajo državi. Z nasiljem je SLORC uspelo preprečiti nadaljnje proteste (Human Rights Watch 2008). Vojaški udar, ki se je zgodil s privolitvijo oblasti, »naročil« naj bi ga general Ne Vin, je vojaško vlado torej nadaljeval zgolj z drugimi sredstvi. Vojska je demonstracije brutalno zadušila; nasprotniki vlade so bili izgnani, ubiti ali zaprti, in čeprav oblasti priznavajo le nekaj žrtev, opazovalci ocenjujejo, da je bilo v tistih nekaj dneh ubitih več kot tisoč ljudi (Steinberg 2002, 2). Ocene ubitih se namreč gibljejo od 1000 do 10.000, splošno prepričanje pa je, da je bilo ubitih 3000 ljudi. Za večino smrti je odgovorna vojska, nekaj vojaških agentov, vojakov ter vladnih birokratov pa so ubile tolpe (Human Rights Watch 2008). Približno 10.000 študentov je pobegnilo na periferijo, nekateri na indijsko mejo, drugi proti Kitajski, večina pa na Tajsko. Nekateri so se pod vladnim okriljem vrnil, veliko se jih je pridružilo etničnim vojaškim upornikom, ki so nadzorovali precejšen del tajske obale kjer so se urili za nadaljnji odpor proti vojaški vladi (Steinberg 2002, 2).

4 POLITIČNI SISTEM MJANMARA

4.1 Vojaška hunta

Hunta izvira iz španske besede »srečanje« in označuje vlado, še posebno tisto, ki vlada državi po vojaškem udaru preden je vzpostavljena zakonita vlada (Encyclopedia Britannica 2009c). Struk (1995, 128) v Leksikonu politike pravi takole:

Dandanes uporabljamo besedo hunta kot tujko, ki pomeni najvišji organ, kateri se polasti državne oblasti po uspešno opravljenem državnem udaru ali puču. Glede na to, kako je hunta sestavljena, ločimo vojaško in civilno hunto. Hunte se pollaščajo oblasti v državah, za katere so značilne nestabilne gospodarske in politične razmere, odsotnost demokratičnih izročil in neuveljavljenost parlamentarne demokracije. Tam, kjer ni vplivnih, parlamentarni demokraciji zavezanih strank, močnih svobodnih sindikatov in

ustreznih mehanizmov civilne družbe in pravne države, ki lahko zagotavljajo spoštovanje institucij sistema in zakonitosti, imajo priložnost relativno maloštevilne, toda energično in načrtno delujoče skupine, ki so tudi sicer že dovolj »blizu« oblasti. Prav vojska ima običajno na voljo vse tisto, kar je neogibno potrebno za izvedbo puča – orožje, komunikacijska sredstva in – seveda – vojake. Redko se zgodi, da bi vojaške ali civilne hunte ob svojem nastopu – po državnem udaru – imele ustrezne programe gospodarskih, političnih, socialnih, kulturnih in drugih sprememb. Najpogosteje so prisiljene v slabe improvizacije, hkrati pa posamezni vplivni novi oblastniki posvečajo veliko pozornosti in prizadevnosti parcialnim, neredko sebičnim ciljem in ambicijam.

Hunta v Mjanmaru je vlada sestavljena iz generalov, torej je *vojaška hunta*, bila naj bi zgolj začasna in je vse do lani imela absolutno moč brez ustavne omejitve.

V Mjanmaru sta bili le dve obdobji zakonitih vlad; prvo od leta 1948 do 1962 in drugo od leta 1974 do 1988. Prvo je bilo obdobje ustavne demokracije s federalističnim tipom ustave in drugo socializem z enostrankarskim sistemom (Thinn 2005, 387-388). Drugo obdobje se je končalo ob vojaškem udaru 18. septembra 1988, odkar Mjanmaru vlada *vojaška hunta*, sprva kot SLORC in pozneje kot SPDC (*State Peace and Development Council* – Državni svet za mir in razvoj) (Encyclopedia Britannica Online 2009č). SLORC je imel v svojem programu zapisano, da si bo z ljudstvom prizadeval za vzpostavitev mirne in moderne razvite države (Burma Lawyers Council 1996), in je pravzaprav nadomestil BSPP ter razpustil vse državne organe, ki so bili ustanovljeni po sprejetju ustave leta 1974. Njegov prvi predsednik je bil general Sav Maung, poznejši višji general in premier. Z obeh položajev je bil odstavljen leta 1992, ko je njegovi funkciji prevzel višji general Than Šve, ki je na položaju še danes in je obenem vrhovni poveljnik obrambnih sil (Absolute Astronomy 2009c). SLORC je spremenil ime države v Mjanmar, implementiral ekonomske reforme prejšnje vlade in organiziral prve večstrankarske volitve, ki so se končale z utrditvijo vojaškega režima. V devetdesetih je vojaška hunta še okrepila svojo politično in ekonomsko nadvlado v državi in leta 1993 imenovala Nacionalno konvencijo, ki je pripravila ustavo, po kateri ima vojska nadzor nad reorganizirano državo (Aung-Thwin in Steinberg 2009). Čeprav naj bi bilo vodstvo kolektivno in naj bi se odločalo s konsenzom, ima dokončne odločitve v rokah vodja hunte, Than Šve, ki je obenem član kabineta vojaškega ministrstva. S tem lahko

izbira vprašanja, o katerih odloča kabinet, in tista, o katerih odločajo člani SPDC (Haacke 2006, 13-14). Sicer na najvišjem nivoju vojaške klike se že od leta 1988 potekajo boji za oblast, ki zavirajo demokratične spremembe. Najodmevnejša je bila čistka leta 2004, v kateri so aretirali nekdanjega premierja in vodjo obveščevalne službe Khin Njunta in odstavili vse njegove sodelavce. Khin Njunt je bil pragmatist in je v proces narodne sprave želel vključiti Aung San Su Či ter NLD v Nacionalno konvencijo, kar pa ni bilo v skladu s politiko predsednika SPDC, Than Šveja. Medtem ko se je Khin Njunt zavzemal za politične in ekonomske reforme in sodelovanje NLD v Nacionalni konvenciji, je Than Šve želel ohraniti status quo in s tem moč vojaške hunte (Jagan 2006, 31-32). Khin Njunt je bil spoznan krivega na podlagi osem ločenih obtožnic, vključno s podkupovanjem, korupcijo in nepokorščino. Leta 2005 je bil obsojen na pogojno zaporno kazen štirinštiridesetih let (Haacke 2006, 13).

Da bi ustvaril politično bazo za kontinuiran vojaški nadzor vlade, je režim leta 1993 organiziral civilna združenja, USDA (*Union Solidarity in Development Association – Zvezno združenje za solidarnost in razvoj*) (Pedersen 2007, 221). USDA obsega generalni štab, 17 državnih in divizijskih združenj, 66 okrožnih združenj in 320 mestnih združenj. Glavna nacionalna načela USDA so: 1. nerazpad Zveze Mjanmar; 2. nerazpad nacionalne solidarnosti; 3. trajna suverenost. Politični cilji USDA so: 1. stabilnost države, občega miru in spokojnosti, vlada reda in miru; 2. narodna sprava; 3. vzpostavitev trajne državne ustave; 4. gradnja novega, modernega, razvitega naroda v skladu z državno ustavo. Ekonomski cilji USDA so: 1. razvoj kmetijstva kot osnove za razvoj drugih sektorjev, tudi ekonomije; 2. primeren razvoj tržnega gospodarstva; 3. razvoj gospodarstva s pomočjo tehničnega know-howa in domačimi ter tujimi investicijami; 4. pobuda za razvoj nacionalnega gospodarstva mora ostati v rokah države in njenega naroda. Družbeni cilji USDA so: 1. dvig zavesti in morale celotnega naroda; 2. dvig nacionalnega prestiža in ohranitev ter zaščita kulturne dediščine in nacionalnega karakterja; 3. dvig patriotskega duha; 4. dvig zdravstvenih in izobraževalnih standardov za celotni narod (Union Solidarity and Development Association 2009). USDA izrecno podpira »nacionalne« cilje vojaškega režima in danes šteje skoraj 24 milijonov članov, po volitvah pa naj bi se preoblikovala v politično stranko. Generalni sekretar major general Htaj Oo to sicer zanika, saj bi USDA s tem kršila vsaj dve klavzuli ustave, ki prepovedujeta državnim nameščencem članstvo v političnih strankah, političnim strankam pa prepovedujeta prejemanje kakršnekoli podpore države, vključno z uporabo državnega

premoženja. Očitno je, da bo USDA poleg drugih državno sponzoriranih množičnih organizacijah uporabljen kot »volilni stroj« za zagotavljanje glasov vojaškim kandidatom in zagotavljanje osrednjega vladnega nadzora na lokalni ravni. Od leta 2004 USDA po direktivi vlade pospešeno novači nove člane in sodeluje pri lokalnih razvojnih projektih, da bi pri lokalnih skupnostih pridobila več legitimnosti. Članom dodeljujejo administrativna mesta, za katera jih izobražujejo vojaški in vladni uradniki, predvsem na področju upravljanja in nadzorstva lokalnih skupnosti (Pedersen 2007, 221-222). V tem združenju je včlanjena že skoraj polovica prebivalcev Mjanmara, članstvo pa je obvezno za študente in meščane, med katerimi so bili mnogi včlanjeni brez svoje vednosti. Če posameznik članstvo zavrne, so mu onemogočene izobraževalne in poklicne možnosti in je tarča nadlegovanja s strani vojske. USDA študente spodbuja k nadzorovanju aktivnosti svojih sošolcev, v zameno za članstvo pa jim ponuja možnost udeležbe pri predavanjih angleščine, računalništva, športnih aktivnostih in drugih dejavnostih (Sabai 2007). Vojaška hunta v Mjanmaru izvaja visoko stopnjo opresivnega nadzora, ki vključuje tudi skrajno nasilje, saj je njen strah pred izgubo oblasti vsepovsod prisoten (Andrieux in drugi 2008, 18).

Ljudstvo Mjanmara in mednarodna skupnost smatrajo vojaško vlado SPDC kot nezakonito iz naslednjih razlogov:

1. Vojaški udar 1962 je nezakonito strmoglavil demokratično vlado U Nuja.
2. Vojaški udar 1988 je nezakonito odvzel moč ljudskemu gibanju.
3. Dvorni prevrat 23. aprila 1992, ki je strmoglavil generala Sav Maunga, ki je obljubil umik mjanmarske vojske v vojašnice, je bil nezakonit.
4. Zavlačevanje in izgovori ter kontinuirano vladanje kljub obljubi izvajanja programa Pot k demokraciji in preoblikovanja vojaške vlade v demokratično civilno vlado.
5. Nasilno zatrtje miroljubnih demonstracij menihov je bilo nezakonito.
6. Kljub številnim obljubam prebivalcem Mjanmara, ZN, ASEAN in drugim SPDC še ni začel dialoga, ki bi vodil k narodni spravi in demokratizaciji, kar razkriva njegovo resnično naravo (San 2008b).

30. avgusta 2003 je takratni premier, general Khin Njunt kot odgovor na kritike mednarodne skupnosti zaradi pripora Aung San Su Či in pomanjkanja demokratičnih reform v tem izoliranem

režimu (Association of Southeast Asian Nations 2004), objavil dokument *Sedem korakov na poti do demokracije*, ki obsega naslednje točke:

1. Vnovično zasedanje Nacionalne konvencije, ki ni zasedala že od leta 1996.
2. Po uspešnem zasedanju Nacionalne konvencije postopna implementacija procesa, potrebnega za vzpostavitev resničnega in discipliniranega demokratičnega sistema.
3. Osnovanje nove ustave v skladu z osnovnimi in podrobnimi načeli, ki jih je določila Nacionalna konvencija.
4. Sprejetje ustave z državnim referendumom.
5. Izvršitev svobodnih in poštenih volitev v Ljudsko skupščino (Pjithu Hutlav) v skladu z novo ustavo.
6. Zasedanje zakonodajnih teles in njihovih članov v skladu z novo ustavo.
7. Grajenje modernega, razvitega in demokratičnega naroda, kar naj bi omogočili državni voditelji, ki jih je izvolila Ljudska skupščina, ter vlada in drugi osrednji organi, ki jih bodo tvorili člani Ljudske skupščine (Arnott 2008, 1).

Prvi korak, zasedanje Nacionalne konvencije, je trajal skoraj štiri leta, od leta 2003 do leta 2007. Drugega koraka hunta ni uresničila oz. ga je po mnenju tujih opazovalcev preprosto preskočila, tretji korak, imenovanje komiteja, ki je pripravil osnutek ustave, pa je bil zaključen 18. oktobra 2008 (Moe 2007). Maja 2008 je vlada izvedla ustavni referendum, ki je bil nepošten in je potekal neposredno po veliki naravni katastrofi, ki je hudo prizadela civilno prebivalstvo. Doslej je torej hunta torej dosledno izpolnila le prvi korak, saj referendumu ne moremo smatrati za uspešno izvedenega. Leta 2010 se obetajo volitve, kar pomeni izpolnjevanje petega koraka, vendar je svobodna in poštena izvedba vprašljiva. V skladu z načeli, ki jih je sprejela Nacionalna konvencija, in ki so zapisana v novi ustavi, je Mjanmar sprejel predstavniški sistem s predsednikom in parlamentom ter večstrankarski demokratični politični in tržno naravnani ekonomski sistem. Državne upravne pokrajine so razmejene na sedem regij in sedem etničnih držav, poleg tega ima šest drugih etničnih manjšin samoupravna področja ali višjenivojske divizije (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008, 13).

4.2 Vojska

4.2.1 Nastanek burmanske vojske

V Burmi so bile oborožene sile sprva organizirane kot federacija različnih etničnih četnih enot, ustanovljenih med kolonialnim obdobjem, ki so se bojevale za neodvisnost. Etnične čete so imele pomembno vlogo v boju za federalno Unijo Burme v zgodnjih letih državljanske vojne, vendar se je sodelovanje končalo z osamosvojitvijo in ustanovitvijo BIA, saj so bili njeni člani le ugledni burmanski nacionalistični politiki (Thang 2007).

Burmansko vojsko so ustanovili Japonci med drugo svetovno vojno. Bojevala se je v burmanski kampanji, prvotno na strani IJA (*Imperial Japanese Army* – Japonska imperialistična vojska), pozneje pa je prestopila na stran zaveznikov. Japonski polkovnik Suzuki Keiji je septembra 1940 skrivaj obiskal Burmo in navezal stik s političnim aktivistom, takrat še študentom, Aung Sanom, s katerim sta se skupaj vrnila v Tokio (Absolute Astronomy 2009a). Japonska je ustanovila organizacijo Minami Kikam, skupno službo japonske pehote in mornarice, ki naj bi izvedla tajno akcijo v Mjanmaru, in februarja 1941 je ta organizacija razkrila načrt, po katerem naj bi Japonska burmanski vojski priskrbela urjenje, orožje in vse drugo, potrebno za burmanski upor (Johari 2000, 13). Po vstopu Japonske v drugo svetovno vojno je bila Minami Kikam na slovesnosti v Bangkoku 28. decembra 1942 razpuščena, ustanovljena pa BIA, ki je takrat imela le 74 japonskih članov in 227 burmanskih, ki so oblikovali več manjših enot za invazijo na Burmo januarja 1942. Po padcu Ranguna se je BIA pridružilo veliko prostovoljcev, vendar so mnogi od njih le prevzeli ime vojske in nadaljevali svoje aktivnosti (Absolute Astronomy 2009a). Čete etničnih manjšin so bile takrat izključene, kar je zanje pomenilo izdajo s strani Burmancev (Thang 2007). BIA se je z Japonsko še naprej bojevala proti Britancem, nekatere skupine pa so bile vpletene v napade na etnične manjšine in indijske begunce. Kmalu se je pojavil razkol med BIA in japonsko milico kempeitai, saj je BIA želela ustanoviti lokalne vlade v različnih mestih v Burmi, Japonska pa je želela uvesti lastno upravo (Absolute Astronomy 2009a), saj je bil njen namen okrepiti svoj položaj v Burmi (Johari 2002, 9). Do konca leta 1942 je Japonska okupirala Burmo in BIA je bila razpuščena, namesto nje pa osnovana manjša BDA (*Burma Defense Army* – Burmanska obrambna vojska), ki ji je poveljeval Aung San (Encyclopedia Britannica 2009c). Nastale so tudi civilne organizacije, ki so vodile Burmo proti nominalni neodvisnosti. Rekrutiranih je bilo 3000 dodatnih mož, ki so jih urili Japonci. Ko je Burma leta 1943 pridobila nominalno neodvisnost od

Japonske, je minister za obrambo in vrhovni poveljnik tedaj že preimenovane BNA (*Burmese National Army* – Burmanska narodna vojska) postal Aung San. BNA je imela sedem bataljonov pehote in različne podporne skupine. Zaradi japonske vojaške okupacije se je večina Burmancev obrnila proti Japoncem in med letoma 1943 in 1944 je BNA vzpostavila stik z drugimi političnimi skupinami v Burmi, tudi s komunisti. V tistem času je nastala AFO (*Anti-Fascist Organization* - Antifašistična organizacija), ki jo je vodil Takin Soe, ustanovitelj komunistične stranke. Pozneje se je BNA preimenovala v PBF (*Patriotic Burmese Forces* – Patriotske burmanske sile), ki je sodelovala v izgonu japonskih čet iz južne Burme (Absolute Astronomy 2009a).

Japonska okupacija je odgovorna za obstoj današnje mjanmarske vojske. Pred tem leta namreč ni imela uradne doktrine urjenja, Japonci pa so jo preoblikovali v močno in enotno silo. Mjanmarska vojska je postala predstavnica revolucije in modernizacije, spodbujala je nove vodstvene skupine in usmerjala narod k neodvisnosti (Johari 2000, 27–28).

4.2.2 Tatmadav

Tatmadav so ljudske oborožene sile, sestavljene iz sinov in hčera naroda. Je patriotski Tatmadav. Tatmadav mora rešiti narod, kadar je ta v stiski in v nevarnosti. Rešil je narod in prevzel državne funkcije v letih 1958, 1962 in 1988, /.../, Tatmadav mora prevzeti funkcije, da zagotovi ne samo državni red in stabilnost, ampak tudi nacionalni razvoj. Da bi znova vzpostavil mir in stabilnost, se je soočil z uporniškimi skupinami in jih premagal (Khwa 2002).

Tatmadav (Oborožene sile Mjanmara, v dobesednem prevodu »kraljeva vojska«) je bil ustanovljen po osamosvojitvi januarja 1948 in je sodeloval s komunisti v vstaji, ki je grozila s prevzemom vlade. V enem letu se je oborožilo tudi nekaj etničnih skupin in državljanska vojna se je začela. Proces izgrajevanja moderne vojske je bil političen in je bil povezan s pokolonialnim projektom grajenja trajne nacionalne države na teritoriju, ki so ga Britanci stoletje prej označili kot Burma (Callahan 2005, 173). Ustanovni člani Tatmadava so bili bolj kot profesionalni vojaki predvsem nacionalisti socialističnega prepričanja (Maung Than 2001, 163).

Po osamosvojitvi je bilo ustanovljenih mnogo vojsk, legalnih, ilegalnih, protidržavnih in kvazilegalnih paravojaških vodov in presenetljivo je, da je v tem kaosu Tatmadavu uspelo obstati kot močna organizacija, ki že več kot trideset let obvladuje družbo in državo (Callahan 2001, 416), saj je bil Tatmadav sprva majhna, neorganizirana vojska, ki se je skozi intenzivne bojne izkušnje in institucionalni razvoj hitro profesionalizirala. Zaradi potrebe po finančni neodvisnosti je vojska organizirala lastne profitne korporacije. Sprva so bile to trgovine z različnim blagom, pozneje pa so se razširile na uvozno-izvozna podjetja, ki so postala pomemben dejavnik domače ekonomije. Zaradi vojaškega in finančnega uspeha se je Tatmadav vse bolj identificiral z igranjem pomembne vloge v notranjih zadevah države (Fink 2001, 26-27). Rast Tatmadava je spodbujal strah pred zunanjimi in notranjimi sovražniki. V letih po osamosvojitvi je bil slabo opremljen, vojaki nezadostno izurjeni, poleg tega pa se je soočal s številnimi uporniki znotraj države. Vojska se je začela razširjati v petdesetih letih prejšnjega stoletja in predvsem po vojaškem udaru 1962, v času generala Ne Vina. Mjanmar je kupal orožje v številnih državah, med drugim tudi v Indiji, Pakistanu, Izraelu, Franciji, Poljski, Italiji, Nemčiji in Jugoslaviji. Nekaj podpore je dobil tudi iz Združenih držav Amerike in Velike Britanije, čeprav so vse naslednje vlade teh dveh držav tako sodelovanje zavrnile (Zaw 2006).

Tatmadav se je razvil v vojsko, strukturirano za nadzor civilnega prebivalstva in boj proti notranjim gverilskim silam in ne za obrambo proti zunanjim grožnjam. Tatmadav sestavljajo Tatmadav kji (pehota), Tatmadav laj (letalstvo), Tatmadav je (mornarica) ter še nekatere druge komponente, politična in vojaška moč pa sta predvsem v pehoti. Tatmadav se za dosego ciljev večinoma zanaša na vojaške obveznike, saj zaradi propadle ekonomije ter sankcij mednarodne skupnosti težko dobi moderno orožje. Leta 1988 je bilo po ocenah med 170.000 in 180.000 častnikov in vojakov, od tega so bili skoraj vsi v pehoti. Po ustanovitvi SLORC je bil načrtan cilj razširiti oborožene sile na 500.000 vojakov. Leta 1989 so vojaške sile imele že 200.000 vojakov, leta 1995 pa po ocenah Mednarodnega inštituta za strateške študije že 265.000 ter še dodatnih 9000 v letalstvu in 15.000 v mornarici (Heppner in drugi 2002, 18–19). Zakon o vojaški dolžnosti (*Conscription Act*) iz leta 1959 določa, da nabor za mjanmarsko vojsko traja od šest mesecev do dveh let za moške stare od osemnajst do petintrideset in ženske stare od osemnajst do sedemindvajset, vendar v praksi niso ne dekleta ne ženske vpoklicane v vojsko. SPDC vztraja, da je Tatmadav prostovoljna vojska in da je najnižja starost za vpoklic osemnajst let (Heppner in

drugi 2002, 20). Edina izjema velja za zdravniške poklice, saj od neodvisnosti naprej vojska določa zdravnike, ki morajo odslužiti vojaški rok treh let. Telesno sposobni in nekaznovani kandidati se vojski lahko pridružijo v naborniških centrih v večjih mestih (Maung Than 2001, 170). Večina rekrutov v Tatmadavu pred letom 1988 je dejansko bila prostovoljcev in večina jih je bila starih vsaj osemnajst let. Ko pa je vojska leta 1988 nasilno zatrla prodemokratske demonstracije, se je število prostovoljcev znatno zmanjšalo in vojaški poveljniki so dobili navodila hitro povečati čete, da bi utrdili nadzor vlade po državi. Rezultat je bil naglo povečanje prisilnih vpoklicev. Da bi se izognili predpisom v Zakonu o vojaški dolžnosti in da bi ohranili vsaj na zunaj podobo prostovoljne vojske, so častniki začeli ljudi ustrahovati, prisiljevati in se nad njimi fizično znašati. Najlažja tarča so otroci, ki jih zaradi predpisov prijavijo kot polnoletne (Heppner in drugi 2002, 21–22). Vasi po celotni državi morajo vojski ne glede na etnično pripadnost prispevati vsaj enega nabornika. Najbolj zaželeni so kmečki fantje mlajši od šestnajst let, saj jih je najlažje indoktrinirati v skladu z vojaško ideologijo. Vojaško vodstvo je ustvarilo podobo Tatmadava kot branitelja državne enotnosti in integritete ter varuha naroda in razredov. Njegova glavna naloga je varovati narod pred zarotniki, vključno s KPB, etničnimi uporniki, tujci, britanskimi neokolonialisti in ameriškimi kapitalisti (Pilger 2009).

Vojska geografsko razdeljuje državo na dvanajst regionalnih poveljstev, ki jih vodijo regionalni poveljniki s sedežem tudi v Centralnem Svetu SPDC. Glavne operativne enote vojske so bataljoni, ki so razvrščeni po vsej državi, na konfliktnih in nekonfliktnih področjih, vsak od njih pa ima štiri do pet čet. Na konfliktnih področjih vojaki iščejo sovražnike, njihova glavna taktika pa je uničiti sovražne sile z uničenjem civilnih vasi in pridelkov na področjih, kjer so dejavne opozicijske sile. Rezultat je več kot tisoč uničenih vasi in več sto tisoč beguncev v državah Šan, Kajah in Karen ter diviziji Tenaserim. Vaščane pripravijo in zaslišijo, včasih tudi mučijo ali ubijejo, vodje vasi, ki nočejo sodelovati, pa aretirajo in kaznujejo. Vojska lokalno prebivalstvo tudi sili v prisilno delo in jim odvzema gradbeni material, les ter druge dobrine, ki jih je mogoče prodati, hrano in denar, od česar imajo večinoma korist le poveljniki. Na nekonfliktnih področjih poveljniki posvetijo večino svojega časa služenju denarja in tako od civilnega prebivalstva zahtevajo še več, vojaki pa nadzorujejo prisilno delo na infrastrukturnih projektih vlade, kot so ceste, jezovi in železnice (Heppner in drugi 2002, 19–20). Čeprav je vojska svojo navzočnost od leta 1988 okrepila in danes nadzira večino mednarodnih meja, mirovniške skupine uživajo neformalno avtonomijo v 17 posebnih regijah, medtem ko so druga področja pod nadzorom

uporniških skupin. Režim je zato povečal pritisk na vse etnične oborožene in mirovniške skupine, da bi se podredile osrednji vladi (Pedersen 2007, 222).

Obrambna politika Mjanmara je bila uradno razglašena februarja 1999. Osnovana je na doktrini »totalne ljudske obrambe« za Zvezo Mjanmar. Grožnje državnih enotnosti, teritorialni integriteti in suvereni neodvisnosti Zveze Mjanmar so njeni najpomembnejši varnostni cilji in se smatrajo kot grožnja državi (San 2008c). Vendar vloga Tamadava danes ni več samo braniti svoj narod, saj enakopravno sodeluje v vladi (Luckham v Thang 2007). Svoj avtoritarni režim utemeljuje tako, da vse svoje politične nasprotnike razglasi za državne sovražnike. Trudi se ostati močna institucija, saj verjame, da bi vsak znak šibkosti znotraj vojske dal etničnim skupinam možnost upora in s tem notranjega razkola države (Soe 2008). Tatmadav se razglša za prvega tvorca in vodjo države in edino nepokvarjeno institucijo, ki je obenem branik neodvisnosti in suverenosti (Callahan 2001, 416). Njegov cilj je ustanoviti nominalno demokratično vlado, ki bi ostala pod njenim nadzorom. To sovпада s tradicionalno težnjo po legitimnosti, kakor tudi s samopodobo varuha države katerega glavni cilj je državna varnost (Pedersen 2007, 224).

Tatmadav je z več milijoni pripadnikov daleč največja institucija v Mjanmaru. Razen nekaj izjem je v dolgoletni vladavini vojaškega prava pokazal izredno enotnost in predstavlja največjo socialno in politično oviro demokratizaciji (Pilger 2009). Mjanmar tako velike vojske pravzaprav ne potrebuje in Tatmadav odraža psihološke potrebe generalov, obenem pa kaže na operativno nezadostnost (Ng 2008). SPDC namenja vojaškim izdatkom tudi 50 % državnega proračuna, zaradi česar so zdravstveni, izobraževalni in drugi javni programi nezadostno financirani (!
HYPERLINK "<http://www.nationsencyclopedia.com/index.html>" ¶ Encyclopedia of the Nations¹ 2007a).

4.2.3 Otroci vojaki v Mjanmaru

Tatmadav ima v svojih četah veliko število otrok vojakov in kot kaže hunta tudi na tem področju nima namena poslušati pozivov mednarodne skupnosti. SPDC je na poziv Human Rights Watch leta 2001, naj objavi statistiko starosti in števila nabornikov, odgovorila, da statistike niso na voljo, vendar je študija ZN leta 1995 pokazala, da je bilo v Mjanmaru že tedaj med vojaki kar 19 % otrok. Human Rights Watch domneva, da se je število otrok v vojski proporcionalno zvišalo s

povečanjem vojske v zadnjih letih. Analiza opazovanj nekdanjih vojakov domneva, da je kar 35–45 % novih nabornikov mlajših od osemnajst let, delež mlajših od petnajst let pa 15–20 %. V povprečju so najmlajši naborniki v naborniških centrih in vojaških kampih stari dvanajst let (Human Rights Watch 2008). Otroke rekrutirajo tudi nekatere oborožene etnične skupine, ki se bojujejo proti hunti (Finney 2008). Poročila intervjuvancev navajajo, da je 20–30 % aktivnih vojakov otrok. Nižji odstotek otrok vojakov v bataljonih je posledica tega, da so vojaki njihovi člani že več let, torej so že dosegli polnoletnost, tudi če so bili rekrutirani še kot otroci. Uradno naj bi služenje vojaškega roka trajalo deset let, toda večina vojakov ob koncu služenja ni izpuščenih (Human Rights Watch 2008). Da bi hunta ublažila mednarodne kritike, je ustanovila Komite za preventivo proti vojaškemu rekrutiranju mladoletnih otrok (*Comitee for the Prevention of Military Recruitment of Underaged Children*), ki pa deluje le navidezno, saj Komite ni storil še nič, da bi se stanje spremenilo. Častniki na avtobusnih in železniških postajah ter na tržnicah še vedno oprezajo za fanti in jim obljubijo denar, brezplačno izobrazbo in druge ugodnosti. Če se otroci upirajo, lahko tvegajo udarce. Naborniki naj bi dokazali, da so stari 18 let, toda preverjanje istovetnosti dokazov je redko. Nekateri mladi vojaki so morali sodelovati pri etničnem čiščenju na vzhodu države, kjer je zaradi bojov pol milijona ljudi postalo beguncev (America 2007).

Leta 2005 je bila ustanovljena Delovna skupina Varnostnega sveta za otroke v oboroženih spopadih, ki med drugim deluje tudi v Rangun. ZN si prizadevajo zmanjšati število otrok vojakov v Mjanmaru, vendar jim hunta onemogoča dostop do najbolj kritičnih območij ter zbiranje potrebnih informacij, zato napredka ni. Generalni sekretar EU je Mjanmar v poročilih Evropski komisiji od leta 2002 kar šestkrat omenil kot enega od najhujših kršiteljev otrokovih pravic na svetu (Finney 2008).

4.3 Ustavni sistem

Mjanmar je bil brez ustave kar dvajset let, od leta 1988 do 2008, ko je v veljavo stopila Ustava Republike Zveze Mjanmar. Pred vojaškim udarom leta 1962 in ustavo iz leta 1974 so bile osnove družbenoekonomske in politične ureditve Mjanmara določene z ustavo, ki jo je Ustavodajna skupščina sprejela 24. septembra 1947 in je stopila v veljavo na dan razglasitve neodvisnosti, 4. januarja 1948 (Savić in drugi 1963, 29).

4.3.1 Panglonški sporazum in Ustava Zveze Burma

Pred sprejetjem ustave je bil 12. februarja 1947 med predstavniki članov Izvršnega sveta guvernerja Burme ter predstavniki Činov, Kačinov in Šanov podpisan *Panglonški sporazum*, v katerem so se dogovorili, da takratna Burma postane Zveza Burma. S tem so vse zgoraj omenjene etnične manjšine dobile enakovredne politične, ekonomske in kulturne pravice, prav tako pa pravico do samoodločbe znotraj svojega ozemlja (Cung in Robinson 2008). Etnične skupine Monov, Arakanov ter Karenov te možnosti niso dobile (Haacke 2006, 16). Določbe sporazuma so bile pozneje zapisane v 210. členu Ustava Zveze Burma iz leta 1948 in so državam podpisnicam zagotavljale pravico do odcepitve po desetih letih neodvisnosti Burme. To je edini pogodbeni dokument modernega Mjanmara (Cung in Robinson 2008 2008).

Po podpisu sporazuma je AFPFL začela pripravljati Ustavo Zveze Burma in njenih teritorijev, ki je bila 1947 z veliko večino sprejeta. Ustava je bila osnovana na federalnih načelih in je vsem državam znotraj Zveze Burme zagotavljala pravico do svoje vlade. Le 57 dni po sprejetju ustave so bili general Aung San ter nekaj njegovih somišljenikov ubiti v atentatu, ki so ga izvedli njihovi politični nasprotniki, ki se niso strinjali s podelitvijo pravic neburmanskim etničnim manjšinam. Njegov položaj je prevzel general U Nu, ki je bil prav tako kritičen glede enakopravnosti pravic med burmansko manjšino in drugimi etničnimi manjšinami. Pod njegovim vodstvom je bila začasna ustava temeljito prenovljena in spremenjena iz federativne v unitarno ustavo (Cung in Robinson 2008). Sicer so bile v Ustavi Zveze Burma zapisane klasične državljanske pravice, kot so enakost državljanov, pravica do svobodnega izražanja misli in združevanja, svoboda vesti, pravica do svobodne izbire vere, ustava pa je državljanom zagotavljala tudi, da bo država vodila tako politiko, ki bo državljanom zagotavljala pravico do dela, preživljanje v starosti ali v primeru nesposobnosti za delo, pravico do izobraževanja ter nekatere druge pravice, ki so bile zapisane tudi v drugih progresivnih ustavah sveta. Tako je ustava poleg budizma priznala ostale religije in je zagotavljala svobodo veroizpovedi, budizmu pa podelila poseben status (Savić in drugi 1963, 29). Neburmanski politiki so pripravili zakonski osnutek, s katerim bi implementirali federalizem, ki bi bil v parlamentu skoraj zagotovo sprejet. Burmanski nacionalisti so se zbal, da bi to pomenilo tudi priznanje enakovrednega statusa neburmanskim etničnim skupinam, zato je burmanska vojska 1962 nasilno prevzela oblast, nato je general Ne Vin razveljavil ustavo in

ustanovil Revolucionarni svet vojaških vodij (Cung in Robinson 2008) in razvoj federalizma je bil zaustavljen.

4.3.2 Ustava Socialistične Republike Zveze Burma

Ustava Socialistične Republike Zveze Burma je stopila v veljavo 4. januarja 1974, ob šestindvajseti obletnici neodvisnosti Burme, in bila razveljavljena ob vojaškem udaru 18. septembra 1988. Po tej ustavi je vrhovno moč imela enodomna Ljudska skupščina (Pjithu Hlutav), ki je imela 485 izvoljenih članov in je imela zakonodajna, izvršna in sodna pooblastila. Državni svet z 29 člani je izvolil svojega sekretarja in predsednika, ki je bil ex officio predsednik države. Sekretar Državnega sveta je bil obenem generalni sekretar BSPP, predsednik pa predsednik BSPP (Encyclopedia Britannica Online 2009č). Ta ustava je izničila vsa načela Panglonškega sporazuma in utrdila dominacijo burmanske večine nad neburmanskimi manjšinami. Z ustanovitvijo sedmih etničnih držav na območjih, poseljenih z Neburmanci, in sedmih divizij na območjih, poseljenih z Burmanci, so slednji dobili monopol nad ustavodajno, izvršno in sodno vejo oblasti (Cung in Robinson 2008). Ko je vojska leta 1988 prevzela vlado, je kot novo vladajoče telo ustanovila SLORC, ki je prevzela naloge vseh takrat razpuščenih državnih organov (Encyclopedia Britannica Online 2009č). Zakon, ki je imenoval BSPP kot edino politično stranko, je bil razveljavljen, nove stranke so celo spodbujali, naj se registrirajo in sodelujejo na volitvah. Teh se je udeležilo več kot 90 strank, med katerimi sta bili najpomembnejši BSPP, ki je ime spremenila v NUP (*National Unity Party* - Stranka narodne enotnosti) in NLD. Do leta 1988 je bil na vsaki stopnji lokalne vlade Ljudski svet, ki je bil podoben Ljudski skupščini. Vsaka lokalna vlada je imela Izvršni komite, povsod razen v vaseh in mestni četrtih pa so imeli še Komite nadzornikov. Leta 1988 je SLORC ta telesa razpustila in prevzela nadzor nad lokalnimi administracijami, ki jih je nadomestila s Sveti za obnovev zakona in redu (Encyclopedia Britannica Online 2009č) .

4.3.3 Oblikovanje nove ustave Mjanmara in Ustavni referendum 2008

Nova ustava je bila prvič omenjena 23. julija 1988 na izrednem kongresu BSPP, ko je general Ne Win v svojem govoru izjavil, da: »... izvoljena Ljudska skupščina lahko napiše novo ustavo ter druge potrebne zakone po svojih željah ...« (Ne Win v Arnott 2006, 4). V pričakovanju

večstrankarskih volitev so iz tabora BSPP prihajale izjave, ki so izražale pričakovanje nove Ljudske skupščine in ustave, vendar te niso omenjale kot potrebnega pogoja za prenos moči. To stališče se je začelo spreminjati v letu 1989, ko je vojska podala izjavo, da prenos moči zaradi tveganja šibke vlade ne bo mogoč neposredno po volitvah in da izvoljeni predstavniki lahko izberejo med ustavama iz leta 1947 ali 1974 oz. sestavijo novo, s katero bo mogoč prenos moči na vlado, če se bo ljudstvo z novo ustavo strinjalo. Po volitvah leta 1990 je v izjavah vojaške hunte zaslediti spremembo glede telesa, na katerega naj bi bila moč prenesena, in sicer na močno vlado, ki bo oblikovana v skladu z zakonom. Po deklaraciji SLORC 1/90¹ iz leta 1990 se je diskurz vojske s prenosa moči preusmeril na oblikovanje ustave (Arnott 2004, 4–5). V deklaraciji je bilo določeno, da je ena od s pogodbo določenih klavzul v osnutku ustave tudi odgovornost predstavnikov, izvoljenih na volitvah leta 1990. Vsi izvoljeni predstavniki naj bi imeli pravico sodelovanja v Nacionalni konvenciji, ki je imela ključno vlogo pri oblikovanju ustave, vendar je hunta razrešila več kot 400 na takratnih volitvah izvoljenih članov parlamenta. Prenos moči na izvoljeno stranko v deklaraciji ni bil omenjen (Linn 2004).

Nacionalna konvencija je prvič zasedala 9. januarja 1993 in je imela 702 člana, od tega jih je bilo izvoljenih le 99. Ostale je izbrala SLORC, čemur je NLD nasprotovala in bila zaradi tega iz Nacionalne konvencije leta 1995 izključena. Med glavnimi cilji Nacionalne konvencije, ki jih je določila SLORC tri mesece pred njenim prvim zasedanjem, je bil med drugim tudi sodelovanje Tatmadava v oblikovanju državne politike v prihodnosti. Do leta 1996 je Nacionalna konvencija razvila *Podrobna temeljna načela* o zakonodaji, sodstvu, izvršilni, državi in državni strukturi, ki so pripravila načrt za unitarno, vojaško vodeno državo (Arnott 2004, 6–7).

Med sejo oktobra–decembra 2006 je več kot 1000 delegatov odobrilo podrobna osnovna načela za poglavji »Temeljne pravice in dolžnosti državljanov« ter »Vloga oboroženih sil« in dokončno izoblikovalo predloge za ostalih sedem poglavij, med drugim za poglavja »Volitve«, »Politične stranke« in »Predpisi v izrednem stanju« (Pedersen 2007, 220). Naslednji korak v štirinajstih letih nerednih zasedanj o oblikovanju nove ustave je napočil leta 2007, ko je hunta sprejela listino smernic za novo ustavo, ki zagotavljajo nadaljnjo vojaško vladavino in so obenem prvi od *sedmih korakov na poti do demokracije*. Smernice so določale, da bo vojska nadzorovala najpomembnejša ministrstva, zasedala večji del neizvoljenih sedežev v vseh zakonodajnih telesih

¹ Deklaracija SLORC 1/90, ki jo je predstavil general Khin Njunt, je bila sprejeta 27. julija 1990 (Linn 2004).

in imela pravico razglasiti izredno stanje ter kadarkoli prevzeti oblast. Dokument je grobo omejil pravice političnih strank in jim zaradi nacionalne varnosti omejil tudi pooblastila o človekovih pravicah in političnih aktivnostih. Napredka ni bilo niti glede vprašanja etničnih skupin, ki zahtevajo avtonomijo in druge pravice, zato so se nekatere skupine v odročnih krajih znova oborožile. S postavitvijo zahtev o delovanju političnih uradov je hunta skušala omejiti opozicijo, še posebno Aung San Su Či in druge člane NLD. Ob koncu zasedanja so se zato spet pojavili ulični protesti (Mydans 2008).

Kljub ciklonu Nagris, ki je terjal več kot sto tisoč žrtev, več kot dva milijona ljudi pa je ostalo brez domov, je višji general Than Šve razpisal ustavni referendum za 10. maj 2008. Glasovanje je bilo za nekaj dni prestavljeno le v 47 najbolj prizadetih volilnih okrajih in kljub tako obsežni naravni katastrofi naj bi bila volilna udeležba po podatkih hunte kar 90 % (Thaindian News 2008). Ozračje v Mjanmaru pred referendumom 2008 je bilo napeto; vojska je ustražovala politično opozicijo in ljudi in jim omejevala pravico do svobodnega izražanja in združevanja, s čimer je kršila pogoje svobodnega in poštenega referenduma. Opozicija je ljudi pozivala, naj zavrnejo osnutek ustave, in ga označila za lažnega (Rosen-Molina 2008). Nekaj dni po referendumu je vlada sporočila, da je bila ustava z veliko večino ratificirana. Kar 20.786.596 oz. 92,4 % vseh glasov je bilo oddanih v podporo novi ustavi (Yunlong 2008).

4.3.4 Ustava Republike Zveze Mjanmar

Nekaj dni po referendumu je državna televizijska postaja oznanila sprejetje nove ustave, ki jo je potrdil višji general Than Šve (Thaindian News 2008), Nacionalna konvencija pa je ustavo tudi uradno sprejela 29. maja 2008 (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008, 2). Novi vladni sistem naj bi bil večstrankarski z rednimi volitvami in političnimi svoboščinami ter temeljnimi človekovimi in etničnimi pravicami, ki naj bi bile varovane z ustavo. Vojska ima polno institucionalno avtonomijo in ustavno pravico ukrepanja v primeru ogrožanja državne varnosti (ki obsega državno suverenost, ozemeljsko celovitost in državno enotnost) (Pedersen 2007, 220). V prvem poglavju Ustave Republike Zveze Mjanmar je zapisano, da je v Zvezi Mjanmar v veljavi resničen, discipliniran večstrankarski sistem, da je cilj Zveze uveljaviti pravico, svobodo in enakopravnost ter, da imajo obrambne sile pravico sodelovati v vlogi vodenja nacionalne politike. Določeno je tudi, da so tri veje oblasti, sodna, izvršna in

zakonodajna medsebojno ločene ter, da med seboj izvajajo vzajemni nadzor oz. »check and balance« sistem, ki naj bi zagotavljal ravnotežje moči (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008, 4). Vprašanje je, koliko se bodo te ustavne določbe upoštevale tudi praksi, saj je tudi ustava iz leta 1974 vsebovala večino pravic, ki so zapisane v liberalnih ustavah, toda brez ravnotežja moči jih je BSPP preprosto ignorirala (Pedersen 2007, 221).

Vse politične stranke v Mjanmaru se morajo zavezati k nerazpadu nacionalne solidarnosti, k trajni suverenosti ter morajo biti lojalne državi. Če politična stranka neposredno ali posredno podpira uporniške skupine, ki se borijo proti Zvezi Mjanmar, osebe oz. združenja, ki jih je Zveza spoznala za krive terorističnih dejanj ali za ilegalna združenja, če stranka prejema finančno, materialno ali drugo obliko pomoči s strani tuje vlade, ali če zlorablja vero v politične namene, izgubi pravico nadaljnjega delovanja (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008, 163-164). Ustava bo položaj vojske po naslednjih splošnih volitvah še utrdila, saj bo imela pravico, da 110 članov parlamenta od 440 imenuje v spodnji dom ter 56 članov od 224 v zgornji dom, kar je skupno 25 % (Thaindian News 2008), Aung San Su Či pa pravice do sedeža v parlamentu ne bo imela (Rosen-Molina 2008). Predsednika in podpredsednika države bo izvolil elektorski kolegij sestavljen iz članov Ljudske skupščine, med katerimi bodo tudi predstavniki obrambnih sil. Mandat predsednika in podpredsednika bo trajal pet let in posameznik bo imel pravico do največ dveh mandatov (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008, 20-21).

Politična kriza, etnični konflikti, državljanska vojna ter druge težave, ki tarejo Burmance že več kot pet desetletij, so stranski proizvod nesporazumov glede ustave med Burmanci in Neburmanci. Burmanska etnična večina, katere pripadniki predstavljajo večino v Tatmadavu, želijo unitarni tip ustave. V nasprotju z njimi pa pripadniki neburmanskih etničnih manjšin želijo federalistično ustavo, ki bi ščitila, podpirala in varovala njihove etnične interese in identiteto. Ta konflikt je vir politične krize ter povzročitelj etničnih konfliktov, sovraštva in razdvojenosti med različnimi etničnimi skupinami Mjanmara. Rešitev bi bil konstitucionalni dialog med NLD, SPDC in neburmanskimi etničnimi skupinami, ki bi izpolnil interese neburmanskih etničnih manjšin in burmanske večine (Cuang in Robinson 2008).

4.4 Sodstvo

Mjanmarov pravni sistem je edinstvena kombinacija običajnega družinskega prava, kodificiranega angleškega splošnega prava in mjanmarske zakonodaje. Načela splošnega in ustavnega angleškega prava so Mjanmaru vcepili že britanski zakoni zapisani v Indijskem statutu, ki so bili osnovani na britanskem splošnem in ustavnem pravu tistega časa (Mondaq Business Briefing 2006). Leta 1948 je Mjanmar postal neodvisna suverena država, a je obdržal indijsko-britanski pravni sistem kot osnovo za lasten pravni sistem. Po Ustavi Zveze Burma iz leta 1948 je bilo zakonodajno telo sestavljeno iz dveh domov. Ustanovljena so bila vrhovno sodišče, visoko sodišče ter sodišča na drugih nivojih. Ustava je določala, da morajo biti sodniki neodvisni in da izvajajo svoje funkcije v skladu z ustavo in zakoni. Imenovanih naj bi bilo pet vrhovnih sodnikov, vendar so bili od leta 1955 dalje le štirje (Thinn 2005, 395).

Revolucionarni svet je leta 1962 razpustil ustavo ter prevzel zakonodajna, izvršna in sodna pooblastila. Razpuščena so bila tudi vsa sodišča in sprejetih je bilo 164 novih zakonov v skladu s socializmom. Ustanovljeno je bilo Vrhovno vojaško sodišče in sodni sistem je bil preoblikovan v socialističnega. Po sprejetju nove ustave leta 1974 so bila ustanovljena Centralno sodišče, Državna in Divizijska sodišča, Mestna in Področna sodišča (Thinn 2005, 395-396). Člani sodišča so bili izvoljeni iz vrst Ljudske skupščine. Vsaka lokalni svet vlade je imel svoj komite sodnikov, ki je deloval kot lokalno sodišče in je imel kriminalno in civilno jurisdikcijo. Ta sodišča so bila leta 1988 razpuščena in ustanovljeno je bilo Vrhovno sodišče kot osrednja sodna avtoriteta; sodnike je imenoval SLORC. Od tedaj naprej izvršna veja oblasti omejuje sodno (Encyclopedia Britannica Online 2009č). Vojaški tribunali so nadzorovali izvajanje odredb in sklepov sodišča, a jih je SLORC razpustil leta 1992 (Encyclopedia of the Nations 2007c).

Nova ustava določa, da je najvišje sodišče Mjanmara Zvezno vrhovno sodišče, pod njim so še Visoka regijska sodišča, Visoka državna sodišča, Sodišča samoupravnih divizij, Sodišča samoupravnih con, Območna sodišča in druga sodišča določena z zakonom. Zvezni vrhovni sodnik in drugi sodniki ne smejo biti člani političnih strank, vendar predsednik Republike Zveze Mjanmar imenuje ustreznega kandidata za vrhovnega sodnika, ki ga Ljudska skupščina nima pravice zavrniti, razen če dokaže, da ne ustreza 301. členu ustave¹ (Constitution of the Republic

L

¹ 301. člen Ustave Republike Zveze Mjanmar določa starostne in izobrazbene pogoje ter pogoje glede poklicnih izkušenj za izvolitev na mesto vrhovnega sodnika (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar 2008, 129).

of the Union of Myanmar 2008, 125-128). To poglavje ustave jasno kaže, da bo vojaška hunta še naprej imela močan vpliv tudi na sodstvo ter da tri veje oblasti v resnici niso ločene.

5 DEMOKRATIČNO GIBANJE IN UPOR ETNIČNIH SKUPIN V MJANMARU

Že ob prvem vojaškem udaru so se v Mjanmaru začeli pojavljati sporadični protesti, ki so jih največkrat organizirali študenti, in ki so izražali nasprotovanje samovoljnemu ravnanju vojaške vlade. V naslednjih desetletjih je nastalo veliko političnih strank in organizacij, ki se zavzemajo za končanje vojaške diktature in tu bom predstavila le nekaj najvidnejših.

5.1 Aung San Su Či

Dav Aung San Su Či ali Dav Su, tako domačini kot tujci smatrajo za voditeljico mjanmarskega gibanja za demokracijo. Odkar je leta 1991 dobila Nobelovo nagrado za mir, ima vzdevek boginja demokracije (Hlaing 2007, 359-360).

Aung San Su Či se je rodila v Rangunju 19. junija 1945 kot tretji otrok v družini. Ime »Aung San« je dobila po očetu, »Či« po materi in »Su« po babici. Ko ji je bilo dve leti, je bil njen oče žrtev atentata. Njena mati, Dav Khin Či, je bila pomembna javna in politična osebnost in je bila leta 1960 kot ambasadorica Burme poslana v New Delhi. Tam je Aung San Su Či obiskovala srednjo šolo (The Nobel Foundation 1991) in se seznanila z Gandijevo idejo nenasilnega upora, ki jo navdihuje vse odtlej (Alibhair-Brown 2006, 25). Šolanje je nadaljevala na kolidžu St. Hugh's, ki je del Oxfordske univerze, ter pozneje v New Yorku, kjer je stanovala pri družinskem prijatelju Ma Than Eju, zaposlenem pri ZN. Tudi Su Či se je kmalu pridružila ZN kot pomočnica sekretarja Svetovalnega odbora za administrativna in proračunska vprašanja. Leta 1972 se je poročila z britanskim strokovnjakom za tibetansko kulturo Michaelom Arisom, s katerim ima dva sinova (The Nobel Foundation 1991).

Marca 1988, ko se je vrnila v Mjanmar, da bi negovala svojo bolno mater, sta tam že vladala politični kaos in vojaška tiranija (Alibhair-Brown 2006). 15. avgusta 1988 je Su Či vladi poslala odprto pismo, v katerem je predlagala ustanovitev neodvisnega posvetovalnega odbora, ki bi

pomagal pri izvedbi večstrankarskih volitev (The Nobel Foundation 1991). V pismu je še pozvala vojsko in demonstrante, naj se vzdržijo nasilja, vlado pa, naj izpusti politične zapornike. Njeno idejo je podprlo tudi nekaj nekdanjih voditeljev, medtem ko iz vrst BSPP ni bilo odziva (Ling 1999, 53). Pozneje istega meseca je imela Su Či prvi javni govor o ustanovitvi demokratične vlade, ki ga je spremljalo več sto tisoč ljudi (The Nobel Foundation 1991). V njem je dejala: »Kot hčerka svojega očeta nisem mogla ostati ravnodušna do vsega, kar se je dogajalo. Tej državni krizi bi lahko rekli drugi boj za državno neodvisnost« (Su Kyi v Ling 1999, 54.) Ljudi je pozvala k enotnosti in nenasilnemu upor. Septembra je hunta ustanovila SLORC in prepovedala vsa politična zbiranja več kot štirih ljudi (The Nobel Foundation 1991), le nekaj dni pozneje, 27. septembra, pa so Su Či, U Ting Oo in U Aung Gji ustanovili NLD (The National League for Democracy (Liberated Area, UK)). Julija 1989 je vojaška hunta Aung San Su Či dodelila hišni pripor in jo izolirala od zunanjega sveta. Vlada ji je ponudila izpust, če bi zapustila Mjanmar, vendar je Su Či predlog zavrnila, dokler v državi ne bo vzpostavljena civilna vlada in dokler ne bodo izpuščeni politični zaporniki (Encyclopedia Britannica Online 2009b). Čeprav svojih sinov ni videla že od leta 1988, Mjanmara noče zapustiti, saj bi s tem prelomila obljubo svojemu ljudstvu (Alibhair-Brown 2006). Maja 1990 so v Mjanmaru potekale volitve, na katerih je sodelovalo več kot devetdeset strank in na katerih je gladko zmagala NLD (Encyclopedia Britannica Online 2009b).

Aung San Su Či je bila iz hišnega pripora izpuščena julija 1995 in se naslednje leto udeležila kongresa NLD. Leta 1998 je oznanila ustanovitev predstavniškega komiteja, ki ga je označila za legitimni vladajoči parlament Mjanmara. Hunta ji je hišni pripor znova dodelila od septembra 2000 do maja 2002 in ji ga pozneje podaljšala (Encyclopedia Britannica Online 2009b). Maja 2002, ko je bila za krajši čas izpuščena iz hišnega pripora, je po celi državi imela govore o nujnosti demokratične reforme. Njena moč, da je kljub dolgoletnemu priporu privabljala množice, je pokazala željo ljudstva po demokratizaciji države in spoštovanju človekovih pravic. SPDC se je odzval z nasiljem. Tolpa milice je 30. maja 2003 napadla Su Čijin konvoj blizu mesta Depajin in ubila več podpornikov NLD. Aung San so znova poslali v hišni pripor, kjer je še danes. Njena kazen je bila ponovno obnovljena maja 2007, dan po tem, ko jo je obiskal posebni odposlanec ZN Ibrahim Gambari (Human Rights Watch 2008). 30. januarja 2008 so ji oblasti dovolile, da se je sestala s člani NLD in tako se je še drugič v treh letih lahko sestala s politično

stranko, ki jo vodi. Izrazila je nezadovoljstvo nad sestanki z vojaško hunto, s katero se je pogovarjala o možnih rešitvah za trenutne politične razmere. Ti sestanki so sicer rezultat mednarodnega pritiska na hunto po nemirih septembra 2007. Aung San Su Či se je s članom hunte, Njan Vinom, sestala trikrat, in je sprva pogovore označila kot konstruktivne in reprezentativne, vendar pa je po zadnjem sestanku izrazila zaskrbljenost nad pomanjkanjem časovnega okvira za mediacijo in dejala, da je treba upati na najboljše in se pripraviti na najhujše. Dodala je še, da hunta ponuja le malo vsebine v svojih pogovorih in jih zavlačuje zato, da bi dajala vtis pripravljenosti na resna pogajanja. S temi izjavami je Su Či tvegala podaljšanje svoje zaporne kazni ter prepoved nadaljnjih sestankov s svojo stranko (Macan-Markar 2008, 10). Aung San Su Či so letošnjega maja iz hišnega pripora premestili v zapor Insein, kjer so ji sodili zaradi obtožbe kršenja in neizpolnjevanja internacijskega ukaza (Kyaw 2009). 3. maja je namreč John William Yettaw, državlján ZDA, preplaval jezero, vdrl v njeno hišo in tam preživel dve noči. Aung San Su Či ga ni prijavila oblastem, ker se je bala, da bodo aretirali (BBC News 2009a). Pred sodišče so bili privedeni tudi Khin Khin Vin in njena hčerka Vin Ma Ma, s katero skrbita za Aung San Su Či ter John William Yettaw. Vsi so bili obtoženi podpiranja uničevalnega elementa, ki je zagrešil zločin proti državi (Kyaw 2009). 11. avgusta je sodišče v Rangunú sporočilo, da je Aung San Su Či obsojena na dodatnih osemnajst mesecev hišnega pripora, Khin Khin Vin in Vin Ma Ma na tri leta prisilnega dela ter John Yettaw na sedem leta zopora z vključno štirimi leti prisilnega dela. Prvotno je bila Su Či obsojena na tri leta zopora in prisilnega dela, vendar je minister za notranje zadeve, Maung Oo po sojenju prebral nalog Thana Šveja, v katerem je bilo zapisano, da se kazen določena Aung San Su Či mora prepoloviti ter da jo lahko odsluži v hišnem priporu (Mizzima News 2009). Splošno mnenje mednarodni skupnosti je, da ji hunta s to kaznijo skuša preprečiti sodelovanje na volitvah prihodnje leto (Encyclopedia Britannica Online 2009b). Po obisku ameriškega senatorja Jima Webba, ki se je srečal tudi z Aung San Su Či, je bil John Yettaw izpuščen. Senator Webb je mjanmarske voditelje prosil, naj razmislijo o možnosti izpustitve Su Či in o njenem sodelovanju na volitvah, vendar se zaenkrat še niso odzvali (BBC News 2009).

Za svoje simpatizerje je Aung San Su Či odgovor na socialnopolitične težave Mjanmara, s stališča hunte pa je izvor vseh političnih težav v državi. Hunta je izdala nekaj sto člankov in več knjig, ki opisujejo, zakaj je Su Či neprimerna za vodjo države. Medtem ko je Aung San Su Či

duhovno in legitimno močnejša od hunte, pa ima slednja monopol nad sredstvi prisile, s katerimi lahko nadzoruje vlado. Su Či in drugi prodemokratski aktivisti imajo domačo in tujo podporo, vendar ne najdejo načina, kako spremeniti režim ali sodelovati z opozicijo (Hlaing 2007, 361). Hunta jo lahko odstrani iz javnega življenja, ne more pa je odstraniti z mednarodnega političnega odra, saj ima izjemno moč vodenja brez vojske, medijske manipulacije in ekonomske moči. Hunta jo označuje za marioneto tujih držav in voditeljico *teroristične* mreže (Alibhair-Brown 2006, 25).

Aung San Su Či politično združuje z duhovnim, saj si po njenem mnenju budistična in politična prizadevanja ne nasprotujejo. Njena uporaba budističnih konceptov in praks je vsekakor prispevala h grajenju kulta osebnosti (Houtman 1999, 282). Deluje kot moralna povezovalka ljudstva, nagovarja ljudi vseh etničnih pripadnosti in si drzne govoriti odprto, svobodno ter brez strahu. Hišni pripor le še povečuje in stopnjuje pomen njenih besed (O'Kane 2008). Politična opozicija v Mjanmaru nima sekularnega legalnega prostora in se ne more izražati na materialen način, zato toliko bolj poudarja mentalno kulturo. Aung San Su Či in vodstvo NLD nadaljujejo lokalno politično tradicijo in tako kot v preteklosti reformisti tudi oni poudarjajo prakso vipassane¹ in budistično terminologijo kot reformistično tehniko političnega vodenja, v kateri so nekateri diskurzi neizogibni, predvsem izbira nenasilja. Ta specifično burmanski element Neburmanci v Mjanmaru težko razumejo (Houtman 1999, 284–285).

Kot voditeljica opozicije in feminizirana podoba upora Su Či zastopa cel niz političnih udeležencev, od političnih elit ZDA do navadnih Mjanmarcev. Njen ikonski status je posledica ne samo njenega pisanja in politik, ampak tudi njenega predstavljanja v tranzicijskem diskurzu človekovih pravic v Mjanmaru (Chowdhry in Nair, 274–275). Su Či je v intervjujih večkrat jasno poudarila, da bi demokratična sprememba morala vključevati demokratično gibanje kot celoto in ne nje, kot osebo, ki jo predstavlja (Houtman 1999, 284–285). A vendar je za mlade prodemokratske aktiviste Aung San Su Či vse nepomembnejša, saj je NLD spodletelo uvesti politične spremembe v svojih dvajsetih letih delovanja. Nekateri aktivisti celo menijo, da bi NLD in druga demokratična gibanja morala navezati stik s SPDC kljub napovedanim volitvam za leto

L

¹² Vipassana je ena najstarejših indijskih meditacijskih tehnik. Prenaša se po neprekinjeni verigi učiteljev; aktualni učitelj, S. N. Goenka, se je rodil in odraščal v Mjanmaru (Vipassana Slovenija 2009).

2010 in »poti k demokraciji«. Drugi predlagajo tudi oborožitev opozicije, kar pa verjetno ne bi imelo velikega uspeha glede na velikost državne vojske in pričakovanega nasilnega odziva režima. Poleg tega bi oborožitev najbrž ustavila financiranje zahodnih držav, ki vztrajajo pri nenasilnih metodah upora (Asia Monitor 2009, 7).

5.2 Narodna liga za demokracijo – NLD

NLD je na parlamentarnih volitvah 1990 prepričljivo zmagala in dobila 392 sedežev od skupno 492. NLD je ločena od NLD-LA (National League for democracy – Liberated Area), ki deluje ob tajsko-mjanmarski meji ter v tujini in se prav tako zavzema za dialog med SPDC, NLD in predstavniki etničnih skupin. Trenutno so uradi NLD zaprti, aktivnosti članov pa, predvsem po poboju v Depajinu leta 2003, strogo omejene (The National League for Democracy (Liberated Area, UK)).

Pred volitvami 1990 je NLD izdala *Manifest Narodne lige za demokracijo o večstrankarskih demokratičnih splošnih volitvah*, v katerem je bilo med drugim zapisano: moč države mora izhajati iz ljudstva; totalitarizmu in drugim političnim sistemom, ki zatirajo ljudstvo, ne smemo dopustiti, da se uveljavijo; pri vzpostavljanju državne moči z večstrankarskimi splošnimi volitvami mora vsak odrasel državljan imeti volilno pravico in pravico voliti svojega predstavnika v skladu z osnovnimi načeli demokracije; tudi politične stranke morajo kot generatorji političnega življenja prevzeti odgovornost in morajo delovati kot most med izvršno in zakonodajno vejo oblasti; svobodne in poštene volitve, temelj demokratične države, ustvarjajo demokratično osnovo, v kateri se lahko razvijajo vsa ljudstva naroda; ustava mora jasno zagotoviti človekove pravice. V zaključku manifesta se NLD zavezuje, da bo zgradila uspešno Zvezo Burma, v kateri bodo vsa ljudstva imela suverenost, teritorialno integriteto in enakopravne pravice. Za konec pa je zapisano »Demokracija mora zagotovo zmagati« (National League for Democracy 1989).

Žal je bila zmaga demokracije le legitimna in zelo kratkotrajna in vodstvo NLD še vedno išče priznanje rezultata volitev iz leta 1990, ki bi legitimiziralo njeno vodilno vlogo, opustili pa so zahtevo po neposrednem prenosu moči. V osebnem pismu višjemu generalu Than Šveju je Aung San Su Či leta 2004 vojaški hunti ponudila svoje sodelovanje za dobrobit države pripravljena naj

bi bila celo odstopiti z mesta generalne sekretarke NLD, da bi prevzela širšo nacionalno vlogo. Na Dan združitve, 12. septembra 2006, je NLD naredila še en korak naprej, in sicer je bila pripravljena priznati SPDC kot zakonito vlado med tranzicijo, če bi le-ta sklical parlament, izvoljen leta 1990. Vodstvo NLD je to utemeljilo s tem, da se država sooča z resno humanitarno krizo, ki zahteva akcijo in mednarodno pomoč, po katero se lahko obrne le legitimna vlada. »Za dobrobit ljudi in države moramo delovati skupaj z vojaško hunto, tudi če je nekaj nesporazumov glede političnega in ideološkega pristopa« (Nyan Win¹ v Pedersen 2007, 225.) Nov predlog je dobil podporo v opozicijskih skupinah znotraj in zunaj države, vendar ga je vlada, ki je NLD očitno odpisala iz procesa tranzicije, prezrla (Pedersen 2007, 225). NLD od hunte zahteva: 1. izpustitev vseh političnih zapornikov, vključno s podpredsednikom U Tin Ujem in Aung San Su Či; 2. svobodno delovanje NLD in dovoljenje za odprtje njenih uradov po državi; 3. implementacijo rezultatov volitev iz leta 1990 in 4. tripartitni dialog s političnimi strankami in etničnimi manjšinami. Njihovi člani v Rangunju še naprej prirejajo izobraževalne seminarje, politična srečanja in druge dogodke. Podali so številne izjave, ki izražajo zlorabo njihovih članov, skupaj s političnimi predstavniki etničnih skupin pa so ustanovili Komite, ki predstavlja leta 1990 izvoljeni parlament, dokler se ta ne bo lahko tudi uradno sestel (Andrieux in drugi 2005, 19). Politične zahteve NLD so legitimne, ker so ljudstvo, mednarodne skupnosti in SPDC volitve iz leta 1990 priznali, ker vojaška hunta nikoli ni izjavila, da so rezultati volitev nezakoniti, ker je bil proces osnovanja nove ustave nezakonit in ker vojaški režim za uveljavljanje svoje politike uporablja metode ustrahovanja in nasilja (Htoo 2008).

Vlada se že dolga leta trudi za slabljenje NLD in pritiska na vodstvo, naj odstopi ter vztrajno podaljšuje hišni pripor Aung San Su Či. Minister za informiranje Čav Hsan je celo izjavil, da ima vlada dovolj dokazov za razglasitev NLD kot nezakonitega združenja zaradi njenih povezav s »terorističnimi skupinami«. Vodstvo NLD se s pomladitvijo in spodbujanjem demokracije znotraj stranke trudi za okrepitev strankarskih struktur, prav tako se zavzema za pridobitev novih članov za okrepitev strankine organizacijske baze. Dolga leta boja z režimom in rigidna »top-down« strankarska struktura so vendarle oddaljili nekatere nekdanje in potencialne člane, zato je NLD ostala le senca sebe (Pedersen 2007, 225). Večina njenih mlajših članov je bila aretirana, prisiljena v izgnanstvo ali pokornost, vsi njeni vodje so v priporu. Ostala je le še peščica

L

¹ Predstavniki NLD (Pedersen 2007, 225).

večinoma starejših predstavnikov, ki pa nimajo moči in karizme za uspešno vodenje stranke. To seveda ustreza hunti, saj se NLD zunanjemu svetu ne zdi več tako ustrezna alternativa obstoječemu režimu (Lintner 2007b). Čeprav NLD ostaja pomemben simbol demokratičnega boja (Pedersen 2007, 225), še ni jasno ali bo kandidirala prihajajočih volitvah.

5.3 Generacija študentov '88

Generacija študentov '88 je nov fenomen Mjanmara, ki ima nekaj tisoč pripadnikov in slabi vojaško hunto. To je gibanje ljudi, ki so kot študenti sodelovali v prodemokratični vstaji 1988 in od katerih jih je mnogo dolga leta preživelo v zaporu. Ti prodemokratični veterani so se leta 2005 začeli srečevati v rangunskih čajnicah ob političnih razpravah. Avgusta 2006 so ustanovili neformalno mrežo in že naslednji mesec je hunta aretirala nekaj njenih najvplivnejših članov. Oktobra so zato preostali člani začeli z zbiranjem podpisov za peticijo, ki je zahtevala izpustitev približno 1100 političnih zapornikov in začetek procesa za nacionalno spravo ter zbrali 535.580 podpisov, ki so jih predali SPDC in različnim organizacijam ZN. Novembra 2006 je generacija '88 organizirala množično molitveno kampanjo, ki se je je udeležilo več deset tisoč v belo oblečenih budistov, kristjanov in muslimanov. 4. januarja 2007, na mjanmarski dan neodvisnosti, so organizirali še eno drzno akcijo, imenovano *Odprti srce*, v kateri so pozvali Mjanmarce, naj pišejo pisma vladi o svojih težavah, pritožbah in nezadovoljstvu o vojaški vladi. V samo enem mesecu so prejeli prek 25.000 pisem in jih poslali višjemu generalu Than Šveju. Hunta je bila presenečena nad tem masovnim, a miroljubnim izražanjem upora. Izpustila je pet članov generacije '88, kar je vsekakor nepričakovan odziv te rigorozne institucije (Lintner 2007b). Aprila istega leta je generacija '88 znova zahtevala izpustitev vseh političnih zapornikov in pozivala VS ZN naj sprejme učinkovito resolucijo za rešitev mjanmarske politične krize. Vendar pa je hunta že avgusta in septembra spet pridržala najvidnejše člane generacije '88, ker so protestirali zaradi porasta cen goriva, protesti pa so se pozneje razširili po celotni državi. 11. novembra 2008 je bilo štirinajst članov generacije '88 obsojenih na 65 let zapora (Democracy for Burma 2008). Medtem ko se je kredibilnost vojske kot rešiteljice naroda močno zmanjšala, to politično gibanje uživa velik ugled med civilnim prebivalstvom (Ng 2008).

Med člani generacije študentov '88 so najvplivnejši prodemokratski aktivisti po Aung San Su Či. Med najbolj znanimi je Min Ko Naing, ki je bil leta 1988 neuradni vodja podzemnega študentskega združenja. Še kot študent zoologije je ob demonstracijah v Ranguna nagovarjal deset tisoče ljudi (Lintner 2007b) in bil leto po vstaji aretiran ter nato kar 15 let zaprt. Z drugimi vidnimi člani generacije '88, Ko Ko Gijem, Htaj Čvejem, Pon Čojem in Min Zejem, je bil ob letni konvenciji vojaške vlade septembra 2006 znova aretiran in izpuščen šele januarja 2007, brez pojasnila, zakaj je bil skupaj z drugimi sploh pridržan (BBC News 2007).

5.4 Ostale politične stranke Mjanmara

Že v obdobju kolonializma je v takratni Burmi obstajalo več političnih strank, predvsem s komunistično in socialistično ideologijo. V obdobju enostrankarskega sistema BSPP so bile stranke prisiljene v podzemno delovanje, ki je bilo za kratek čas v poznih osemdesetih in zgodnjih devetdesetih prekinjeno. Danes obstaja kar nekaj strank etničnih skupin in vlada v izgnanstvu, ki se trudijo za obnovitev demokracije in svobodne družbe v Mjanmaru.

5.4.1 Komunistična partije Burme

Danes je Komunistična partija Burme (Communist Party of Burma – KPБ) edina še delujoča politična stranka v Mjanmaru, ki je bila aktivno vključena že v gibanje za neodvisnost, vendar lahko deluje le v ilegali. Druge politične organizacije iz tistega časa ne obstajajo več (Htoo 2008). KPБ je bila ustanovljena na srečanju mladih burmanskih intelektualcev 15. avgusta 1939 v Rangunu. Med njimi so bili tudi člani stranke Dobama Asiajone in Aung San je bil izvoljen za generalnega sekretarja stranke. To ustanovno srečanje se že šteje za prvi strankarski kongres KPБ (Lintner 1990, 3). Do leta 1941 je stranka vodila aktivni protibritanski boj in sodelovala v Dobami Asiajone in drugih nacionalističnih skupinah, nato pa je v obdobju 1941–1945 spremenila taktiko in se usmerila v boj proti japonskim fašistom. Leta 1944 je bila pod okriljem KPБ ustanovljena še AFPFL, ki je združevala nacionaliste, komuniste in nekaj regionalnih združenj. Po porazu Japonske je bila KPБ na vrhuncu svojih moči in priljubljenosti, saj je odigrala ključno vlogo v boju proti japonski nadvladi. V tem obdobju, ko se je partiji pridružilo mnogo vplivnih Burmancev, se je KPБ iz marksistične študentske skupine razvila v pravo politično stranko. Od leta 1945 do osamosvojitve je KPБ delovala kot legalna stranka, spet pa je

bila usmerjena v boj proti britanskim imperialistom. Organizirala je množične proteste po celotni državi in se na drugem strankarskem kongresu leta 1945 reorganizirala v vojaško komunistično organizacijo. Zavzemala se je za miren prehod v socializem (Lintner 1990, 7-9). Danes KPB poudarja, da interesi hunte niso nacionalni interesi in da ne morejo dopustiti hunti, da se odloča v imenu celotnega ljudstva. Odločitve, ki zadevajo nacionalni interes, bi se po njenem mnenju morale sprejemati s posvetovanjem in konsenzom (Communist Party of Burma 2008).

5.4.2 Demokratična stranka za novo družbo

DPNS (*Democratic Party for a New Society* – DPNS) je bila ustanovljena v času enostrankarskega sistema BSPP, ko je hunta za pričakovane večstrankarske volitve dovolila ustanavljanje političnih strank. Študenti in mladi aktivisti so DPNS, ki je nagovarjala predvsem mlade, kmete, delavce in revne meščane, ustanovili 14. oktobra 1988. Že v šestih mesecih je DPNS postala druga najpomembnejša opozicijska stranka, zaradi česar je hunta začela omejevati njene aktivnosti in predsednik stranke se je moral umakniti na vzhodno mejo, več sto članov stranke je pristalo v zaporih in stranka se je bila prisiljena umakniti v podzemlje. Povezala se je z drugimi demokratičnimi strankami in etničnimi organizacijami, s katerimi si prizadeva za okrepitev procesa demokratičnega boja in narodne sprave. DPNS si narodnostne težave prizadeva rešiti po miroljubni poti, s procesom narodne sprave, ki naj bi temeljil na enakopravnosti in samoodločbi znotraj federalne unije. Po mnenju DPNS trenutne politične razmere v Mjanmaru zahtevajo združeno politično fronto, osnovano na skupnih političnih aspiracijah, ter večjo koordinacijo in implementacijo skupnih ciljev, politik in političnih aktivnosti demokratičnih in revolucionarnih sil v Mjanmaru. Njeni cilj so odprava vojaške diktature, vzpostavitev demokracije, vsedržavni mir in ustanovitev federalne unije.

DPNS v celoti podpira Aung San Su Či in NLD, njuno vodilno vlogo v demokratičnem gibanju v Mjanmaru ter priznava zmago NLD na volitvah leta 1990. Prav tako pozdravlja in podpira ustanovitev CRPP (*Committee Representing for People's Parliament* – Komite za zastopanje ljudskega parlamenta) (Democratic Party for a New Society).

5.4.3 Narodna koalicijska vlada Zveze Burma in Narodni svet Zveze Burma

Narodna koalicijska vlada Zveze Burma (*National Coalition Government of the Union of Burma* – NCGUB) je vlada v izgnanstvu s sedežem v Marylandu, ZDA. Oblikovala se je 18. decembra 1990 in naj bi bila razpuščena, ko bosta v Mjanmaru obnovljena demokracija in spoštovanje človekovih pravic. NCGUB ima svojega premierja, dr. Sein Vina, ki je na svojem položaju že od ustanovitve vlade v izgnanstvu, poleg tega pa še ministra za federalne in etnične zadeve, ministra za zunanje zadeve, ministra za informacije in odnose z javnostjo, ministra premierjevega urada, ministra za delo in ministra za izobraževanje. Pod okriljem institucij NCGUB so bili ustanovljeni:

- Demokratični glas Burme (*Democratic Voice of Burma* – DVB), ki ga je ustanovila norveška vlada in je pozneje postal neodvisna radijska postaja. DVB kritično poroča o dogodkih v Mjanmaru in ima svoj sedež na Norveškem, deluje pa tudi na Tajskem.
- Nacionalni komite za zdravstvo in izobraževanje (*National Health and Education Committee*), ki ponuja pomoč pri zdravstveni oskrbi in izobraževanju etničnim manjšinam in šolam (The National Coalition Government of the Union of Burma 2009).
- Evro-burmanski urad (*Euro-Burma Office* – EBO), ki s svojimi programi, logistiko in finančno podporo pomaga etničnim in političnim organizacijam (NCGUB). Ustanovljen je bil leta 1997 v Bruslju, s svojim delom pa želi pomagati demokratičnemu gibanju v Mjanmaru pri prehodu v demokracijo in obveščati svetovno javnost o stanju v Mjanmaru (Euro-Burma Office).
- Program narodne sprave, ki je bil ustanovljen pod okriljem EBO, za vzpostavitev vzajemnega razumevanja in sprave med različnimi etničnimi skupinami in frakcijami.
- Burmanski sklad (*The Burma Fund*), ki objavlja raziskave in organizira ekonomske, politične in regionalne forume (The National Coalition Government of the Union of Burma 2009).

Narodni svet Zveze Burma (*National Council of the Union of Burma* – NCUB) je bil ustanovljen leta 1992 in si prizadeva za demokratični federalni sistem v Mjanmaru. Deluje v izgnanstvu, s sedežem na Tajskem. Narodna koalicijska vlada Zveze Burma je vlada Narodnega sveta Zveze Burma in mu mora prek skupine predstavnikov Ljudskega parlamenta predložiti svoja poročila. NCUB mora odobriti pravila, regulacije in sestavo NCGUB. Podobno kot druge opozicijske

stranke oz. organizacije v Mjanmaru ima NCUB na področju delovanja kot zastavljene cilje izpostavljene predvsem odpravo vojaške diktature, vzpostavitev notranjega miru, vzpostavitev demokracije in ustanovitev federalne unije (National Council of the Union of Burma 2007).

5.5 Vpliv etničnih skupin na konsolidacijo vojaške diktature

Po dostopnih statistikah naj bi etnična skupina Burmancev (glej Diagram 5.1), ki prevladujejo v vojaških in vladnih službah, obsegala dve tretjini vseh prebivalcev (The Burma Campaign UK).

Diagram 5.1 SEQ Diagram * ARABIC ¶ 1¹ : Etnična sestava Mjanmara

Vir: The Burma Campaign UK.

V Mjanmaru prebiva več kot 100 etničnih skupin in podskupin, vse pa so žrtve prisilnega preseljevanja, nasilja in etničnega čiščenja (Burma Issues 2006). Poleg Burmancev v Mjanmaru prebivajo še etnične skupine Šan, Karen, Čin, Kačin, Arakan, Mon, kitajska in indijska manjšina ter še nekatere druge manjše etnične skupine. Vse etnične skupine so žrtve prisilnega dela in prisilnega preseljevanja, kačinski otroci in ženske pa so poleg tega zaradi bližine kitajske meje tudi lahka tarča trgovine z ljudmi (Beech 2009). Upravno¹ je Mjanmar razdeljen na sedem etničnih držav (države Kačin, Kajah, Kajin oz. Karen, Čin, Mon, Rakin in Šan) in na sedem upravnih divizij (Iravadi, Magvaj, Mandalaj, Bago oz. Pegu, Sagaing, Tanintaraj oz. Tenaserim in Rangun) ter na zvezne teritorije (Constitution of the Republic of Union of Myanmar 2008, 13).

Pred prihodom Britancev je takratna Burma obsegala večinoma le osrednje nižinsko območje, ljudstva z višinskih predelov so bila le nominalno pod burmanskim nadzorom. Britanski kolonialni sistem je ta ljudstva vključil v ohlapno federacijo, vendar so se razmere spremenile z osamosvojitvijo, ko je osrednja burmanska vlada želela vzpostaviti nadzor nad temi področji, neburmanski politiki pa so želeli manj unitarno državo (Countries and Their Cultures 2009). Aung San je leta 1947 z etničnimi skupinami podpisal že omenjeni Panglonški sporazum, ki je

L

¹ Zemljevid upravne razdelitve Mjanmara, glej Prilogo Č.

predvideval določeno stopnjo avtonomije za nekatere od etničnih skupin, vendar so po njegovem atentatu izbruhnili etnični nemiri. Pod pretvezo narodne enotnosti so etnične skupine že desetletja žrtve represij, saj se burmanska vojaška hunta noče odpovedati nadzoru nad etničnimi skupinami in jim vsiljujejo svoj jezik in vero, kar je največja ovira na poti do demokracije (Wurfel 2004, 204). Vlada od leta 1988 spodbuja »mjanmarizacijo« oz. »mjanmarifikacijo« države, idejo, po kateri naj bi vse etnične skupine imele skupno mjanmarsko identiteto (Lintner 2007a), vendar ta metoda ni učinkovita, saj vzpostavitev demokracije v Mjanmaru ni mogoče doseči brez sprave med različnimi etničnimi skupinami. Treba je zagotoviti trajno resolucijo, ki bo uredila vprašanje lokalne avtonomije in delitve moči, kar bi pripomoglo tudi k zmanjšanju pridelave opija in trgovine s heroinom, a hunta posveča težavam etničnih manjšin le malo pozornosti, pomen narodne sprave poudarja le demokratična opozicija (The Burma Campaign UK). Skozi različna obdobja so ideološke vizije in strategije vodilnih etničnih strank segale od separatizma do federalizma, nobeni od njih pa ni uspelo doseči svojih političnih ciljev. Čeprav nobena etnična uporniška skupina nikoli ni bila v celoti poražena, ni nobeni uspelo, da bi bili njihovi predlogi vključeni v državne reforme ali druge politične procese (Smith 2007, 293).

V času vlade Than Šveja so se etnični nemiri v obmejnih regijah pomirili. V nekaterih področjih je vlada legalizirala trgovino z narkotiki v zameno za razorožitev tamkajšnjih prebivalcev. Nekaj uporniških skupin se sicer še bojuje proti vladi, vendar je njihovo število in območje delovanja močno zmanjšano. V večjem delu države se še vedno izvaja prisilno delo pri infrastrukturnih projektih, kot so izgradnja cest, železnic in jezov, prav tako vlada prisilno preseljuje celotne vasi ter krši druge človekove pravice, še posebno na področjih, naseljenih z etničnimi manjšinami (!
HYPERLINK "<http://www.nationsencyclopedia.com/index.html>" ¶ Encyclopedia of the Nations¹ 2007b). SPDC od oboroženih uporniških etničnih skupin ni zahtevala demobilizacije ali z njimi sklenila politične pogodbe. Obe strani sta s temi dogovori pridobili velike ekonomske koristi na račun politične in ekonomske pravičnosti, človekovih pravic in trajnostnega razvoja (Ballentine 2003, 277-278).

Več kot dvajset oboroženih etničnih skupin in frakcij, ki so se odpovedale oboroženim spopadom, je sodelovalo v nacionalni konvenciji, odkar je ta od maja 2004 po osemletni prekinitvi znova zasedala. Tu so videle možnost za prodor v politični proces. Ko je vlada zavrnila

njihove predloge, je to povzročilo zamero, predvsem med skupinami, kot so Stranka nove države Mon (*New Mon State Party* – NMSP) in Organizacija Kačinov za neodvisnost (*Kachin Independence Organisation* – KIO), ki se zavzemata za mednarodne cilje in imata veliko podporo v lokalnih skupnostih. NMSP se je umaknila iz aktivne udeležbe v Konvenciji decembra 2005, skupaj s KIO pa sta se uprli zahtevi vlade, naj javno protestirata proti uvrstitvi Mjanmara na dnevni red Varnostnega sveta ZN (in plačilu za samovoljno blokado trgovine znotraj in zunaj regij). Čeprav upanje za popuščanje vlade peša glede problematike teničnih skupin, pa so mirovniške skupine videle sodelovanje z njo kot najboljšo možnost, saj so se strinjale, da je kakršnakoli ustava boljša kot nobena (Pedersen 2007, 226-227). Tudi oboroženi etnični uporniki, za katere je veljalo, da se bolj kot za širše politične spremembe bojujejo le za svoje pravice, se po desetletjih boja z vojaškim režimom razvijajo v politično korektne organizacije. Nekateri preživeli oboroženi etnični uporniki se ne ukvarjajo več s preprodajo drog in imajo jasnejšo politično in ideološko vizijo, obenem pa se bojujejo za pravo demokratično spremembo in jasno podpirajo Aung San Su Či (Ng 2008).

Preostale uporniške skupine so, medtem ko podpirajo mirovniška pogajanja, vztrajale, da mora biti vsakršna predaja orožja pospremljena s političnimi pogajanja o njihovih zahtevah o etničnih pravicah in federalizmu. Tako nadaljujejo z defenzivno gverilsko vojno proti osrednji vladi. KNU (*Karen National Union* - Karenska narodna unija), najstarejša in najvplivnejša od mjanmarskih številnih oboroženih etničnih skupin, je glede tega vprašanja razdeljena. Nekateri verjamejo, da morajo boji prenehati, da se lahko začne z vnovično naselitvijo beguncev in obnovitvijo izobraževalnega sistema, ki se je porušil v večini države Karen med dolgotrajnimi konflikti. Ker v devetdesetih KNU z vojaško hunto ni uspela doseči premirja, je zamudila veliko priložnost, ko je še imela močno vojsko in večji vpliv. Oboroženo krilo KNU, Karenska narodnoosvobodilna vojska (*Karen National Liberation Army* - KNLA), se je večkrat ločeno pogajalo z vlado in v začetku leta 2007 doseglo dogovor o ustavitvi napadov Tatmadava v treh določenih delih države Karen (Pedersen 2007, 227).

Mnogi politični aktivisti se zadržujejo v obmejnih področjih, posebno s Tajsko, kamor Tatmadav ne seže. Tu se prvič doslej združujejo etnični nacionalisti in burmanski politiki ter načrtujejo politično prihodnost Mjanmara. V nenasilnem uporu združujejo tudi medije, okoljevarstvene,

zdravstvene, ženske, izobraževalne in mladinske skupine ter aktiviste za človekove pravice. Te skupine tvorijo vplivno gibanje, ki sega po vsej državi in se povezuje z globalnimi mediji, družbenimi gibanji in političnim procesom ZN, drugi, ki so se naselili v Evropi, Severni Ameriki in Avstraliji pa organizirajo globalno gibanje. Za Rangunom, je mjanmarsko-tajska meja drugo najpomembnejše področje upora za Mjanmar – kot središče in vez med notranjostjo in zunanostjo države. S porastom civilnodružbenih skupin se tudi v Mjanmaru povečuje število političnih akterjev, predvsem zaradi nezmožnosti vlade, da bi se učinkovito lotila novih vprašanj, kot je širjenje virusa HIV, s čimer se oblikuje prostor za nepolitično delovanje zunaj državnega nadzora (O'Kane 2008).

5.5.1 Politične stranke etničnih skupin

Dvanajst političnih strank etničnih skupin¹, ki so sodelovale na volitvah 1990 in skupno dobile 67 mandatov, je združenih v UNA (*United Nationalities Alliance – Zveza združenih narodnosti*). Te stranke predstavljajo ljudstva Šan, Mon, Arakan, Čin, Kajin, Kačin, Kajah in Mra (*United Nationalities Alliance 2008*). Med njimi je najpomembnejša SNLD (*Shan Nationalities League for Democracy - Šanska narodnostna liga za demokracijo*), ki je bila ustanovljena 26. oktobra 1988 in je na volitvah dve leti pozneje prejela drugo največje število glasov. Njeni glavni cilji so demokracija, enotnost, človekove pravice, notranji mir, razvoj, svobodna ekonomija in enakopravnost. V nasprotju z vojaško hunto si SNLD prizadeva za suverenost vseh prebivalcev Mjanmara, federalizem, 8 držav znotraj unije, avtonomijo tudi za manjše etnične skupine in parlamentarni sistem (*Shan Nationalities League for Democracy 2009*).

UNA ne priznava ratifikacije ustave, ker ta ne zagotavlja demokracije, človekovih pravic in narodne sprave, ker je bila napisana proti volji ljudstev Mjanmara in mednarodne skupnosti, in ker je bil referendum izveden nepošteno. Prav tako ne priznavajo razoroženih uporniških skupin kot predstavnike etničnih skupin, saj niso organizirane kot politične stranke. Od hunte predvsem

L

¹ Te stranke so: Mon National Democratic Front, Zomi National Congress, Arakan League for Democracy, Chin National League for Democracy, Kayin National Congress for Democracy, Kachin State National Congress for Democracy, Kayah State All Nationalities League for Democracy, Kayan National Unity and Democratic Organization, Mra People's Party, Shan State Kokant Democratic Party, Arakan People's Democratic Front (*United Nationalities Alliance 2008*).

zahtevajo izpustitev vseh političnih zapornikov ter tripartitni dialog med hunto Aung San Su Či in predstavniki etničnih skupin (United Nationalities Alliance 2008).

6 VPLIV IN UKREPI MEDNARODNE SKUPNOSTI

Mjanmar je dosegel točko, na kateri je pomoč mednarodne skupnosti za vzpostavitev miru v državi nujna. Zaradi velike vojske ekonomija že močno peša in potrebna je močnejša ter učinkovitejša intervencija mednarodne diplomacije (Soe 2008). Dve desetletji izolacije in sankcij najvplivnejših zahodnih držav Mjanmaru ni prineslo pravega rezultata, saj je kvaliteta vladanja slabša, možnosti za demokratično spremembo pa je vse manj. Dolgoročna neučinkovitost izolacijskih in sankcionarnih politik je predvsem posledica pomanjkanja razumevanja oblikovalcev politik na eni strani dinamike, ki drži mjanmarski režim na oblasti, ter na drugi strani tistih, ki prispevajo k državni nestabilnosti, vstajam in šibki vladi. Vladajoča elita je odgovorna za kršenje človekovih pravic in tranzicijski kriminal, vendar dinamika v državi preprečuje udejanjanje politik, ki bi vodile do spremembe v državnem vodstvu (Roberts 2006, 34-35).

Mjanmarski režim vodi »neodvisno in aktivno zunanjo politiko«, ki jo je prva razglasila BSPP pod vodstvom Ne Vina avgusta 1981. »Neodvisna« zunanja politika sicer izhaja še sedemdesetih let, »pozitivna nevtralnost« pa iz časa premierja U Nuja. Vojaška vlada trdi, da je Mjanmar »prijatelj vseh, vendar nikogaršnji zaveznik« in v mednarodnih vprašanjih zavzema »pravično in neodvisno« stališče. Hunta se še vedno drži Petih načel miroljubnega sobivanja (*Five Principles of Peaceful Coexistence*), ki so :

1. vzajemno spoštovanje teritorialne integritete in suverenosti med državami;
2. vzajemna neagresija;
3. vzajemno nevmešavanje v notranje zadeve med državami;
4. enakopravnost in vzajemna korist;
5. miroljubno sobivanje.

V skladu s tem Mjanmar sprejema samo tisto tujo pomoč, ki koristi nacionalnemu razvoju in s seboj ne prinaša obveznosti (Haacke 2006, 25).

6.1 Mjanmar in širša mednarodna skupnost

Kitajska, Rusija in Indija nosijo velik del odgovornosti za nasilje hunte nad etničnimi manjšinami in protestniki. Vse tri države namreč vojski dobavljajo orožje, poleg tega pa sta Kitajska in Rusija skušali ZN preprečiti sankcioniranje vojaške vlade (America 2007, 5), kar je bil njun prvi skupni veto v petintridesetih letih (Commonweal Magazine 2007, 5). Ekonomski ukrepi zahodnih držav še krepijo vpliv Kitajske v tej državi, ki je z veseljem vstopila v vrzel med Mjanmarom in državami zahodnega sveta in je že zdaj njegova daleč največja stranka in glavni pokrovitelj ter kot taka ne spodbuja razvoja demokracije (Daniels 2007, 28).

Odločitev VS za uvrstitev Mjanmara na dnevni red septembra 2006 kaže na naraščajočo mednarodno zaskrbljenost glede potrebe po reformi države, vendar so dogodki v VS povzročili razhajanja glede njene uresničitve. Podporniki demokracije so sprva zmagali z 10 : 4, kar je obetalo veliko spremembo v Mjanmaru, vendar se je to čez štiri mesece spremenilo. ZDA so namreč zahtevale, naj z obvezujočo resolucijo Mjanmar opredelijo kot grožnjo svetovnemu miru, vendar sta Kitajska in Rusija na to odločitev dali že zgoraj omenjeni veto (Pedersen 2007, 228). Tudi Mjanmar sam se je opredelil kot država, ki ne ogroža regionalne varnosti in miru, in pozval VS, naj to točko umakne z dnevnega reda zasedanja. Zunanji minister Mjanmara, U Njan Vin, je dejal, da nekaj močnih in razvitih držav želi vsiliti svojo voljo državam v razvoju, kar je ustvarilo sovražno okolje. Po njegovih besedah Mjanmaru ustrezajo zaprti odnosi s svojimi sosednjimi državami, prav tako pa naj Mjanmar ne bi naredil nič, kar bi ogrožalo mir in varnost katerekoli države (UPI 2006). Diplomati ZDA so resolucijo skušali narediti všečno tudi drugim članom, zato so opustili svojo dolgotrajno zahtevo po multilateralnih sankcijah (ki jo je podpiralo le nekaj vlad) v zameno za podporo ZN. To je pomagalo, da je kot sosponzor pristopila tudi Velika Britanija, ni pa prepričalo Kitajske in Rusije. Medtem ko sta ti dve državi sicer priznali, da se Mjanmar sooča z resnimi notranjimi težavami, sta gladko zavrnila zahtevo, ki bi Mjanmar prepoznali kot grožnjo mednarodnemu miru in varnosti z argumentom, da bi to vprašanje morali reševati drugi organi ZN. Kongo, Indonezija, Katar in JAR so izrazili podobne pomisleke in poudarili, da nobena od sosednjih držav Mjanmara tega ni spoznala kot grožnjo miru. Poraz glede te resolucije pa ne pomeni konca ukrepanja VS glede Mjanmara. Ko je zadeva na dnevnem redu, lahko vsaka država članica ZN kadarkoli začne vprašanje, kar je tudi možnost za Washington, ki

s tem lahko še naprej izvaja pritisk na Mjanmar in njegove sosednje države. Sekretariat ZN mora prav tako izdajati redna formalna poročila Svetu glede napredka države. Vojaški režim se je medtem opogumil z eksplicitnim dokazom glede globokega razkola med zahodom in državami znotraj regije (Pedersen 2007, 228–229).

Ko so leta 2007 znova izbruhnili protesti, se je takratna Busheva administracija hitro odzvala in še okrepila ekonomske sankcije proti hunti ter uvedla nekaj novih. Rusija, Indija in Kitajska so se namesto s sankcijami in diplomatskim pritiskom odzvale potrpežljivo. Vse tri države imajo namreč načrte z mjanmarskimi naravnimi bogastvi, s čimer burmanske oblasti lahko izigravajo tako njih kot tudi ASEAN. Nobena od teh držav noče ogroziti svojega vpliva in dostopa s postavitvijo strogih zahtev, zato nadaljujejo s prodajo orožja hunti. Tudi sicer je Kitajska zavarovala hunto pred pritiskom ZN z izgovorom, da so ZN pristojni ukrepati samo, če je ogrožena mednarodna varnost. Kitajski ambasador v ZN je dejal, da so razmere v Mjanmaru sicer nekoliko težavne, vendar ne predstavljajo grožnje mednarodnemu in regijskemu miru, kar je seveda natanko tisto, kar hunta želi slišati (Commonweal Magazine 2007, 5). ZN so se na krizo v Mjanmaru leta 2007 odzvali z izjavami, ki so izražale obžalovanje in zaskrbljenost, vendar so mjanmarske oblasti tudi med obiskom Paula Sergia Pinheira, posebnega poročevalca ZN o položaju človekovih pravic v Mjanmaru, zapirale vodje protestov in menihe. Kljub prizadevanju Generalnega sekretariata ZN burmanske oblasti zavračajo sestanek z opozicijo in etničnimi vodjami, v priporu pa so še vedno številni menihi, člani generacije '88 in vodje NLD. Ibrahim Gambari se je po žafranski revoluciji trikrat sestal z Aung San Su Či, vendar se položaj politični zapornikov v Mjanmaru ni spremenil. Po zadušitvi upora 2007 je Mjanmar prelomil obljube, ki jih je dal ZN. Dokler bosta na oblasti generala Than Šve in Maung Aje, Mjanmar pravzaprav nima možnosti za doseg miru (Soe 2008). Zahodni diplomati zahtevajo od Kitajske, da postane odgovoren politični igralec v mednarodnem sistemu, saj je ne zanima vzpostavitev demokracije v Mjanmaru, temveč le stabilnost. Kar Kitajsko skrbi, je le ponovna oživitev državljanske vojne in razkroj države, ki bi lahko imela resen učinek na celotno regijo. Približno 2,5 milijona Kitajcev živi v Mjanmaru; nekaj etničnih skupin poseljuje 2000 km dolgo mejo, ki deli državi. Kitajska je sicer poskušala prepričati mjanmarske generale k dogovoru s politično opozicijo in uporniškimi etničnimi skupinami. Kitajski funkcionarji so se sestali z vodjo opozicije v Kunmingu na kitajski strani meje in junija 2007 organizirali sestanek med vladnimi predstavniki ZDA in Mjanmara, ki

pa je bil zaradi družbenih nemirov onemogočen. Za Kitajsko bi bila idealna rešitev, če bi mjanmarskim generalom pustili omejeno politično udeležbo, s katero bi bila zagotovljena stabilnost, sama pa bi imela zagotovljeno oskrbo z lesom, dragimi kamni, nafto in zemeljskim plinom. Kitajska Mjanmar oskrbuje z orožjem in izkorišča mjanmarska naravna bogastva, vendar se skriva za fasado, da se ne vmešava v notranje zadeve tuje države (Brogden 2007, 29).

HRW je po protestih 2007 podal mnenje, da bi VS moral državam članicam vsiliti embargo na prodajo orožja Mjanmaru, saj ta povečuje nasilje hunte nad prebivalstvom. Embargo bi moral po mnenju HRW vključevati tudi prepoved urjenja mjanmarskih vojaških, paravojaških in policijskih sil, ki sodelujejo pri zatiranju demokratičnega gibanja. Po podatkih HRW se namreč stotine burmanskih oficirjev uri v ruskih vojaških akademijah, kjer se učijo tudi o jedrski fiziki, topniški tehniki in računalniški tehnologiji. Rusija in Ukrajina imata v Mjanmaru tudi tehnično osebje, ki skrbi za urjenje mjanmarskega letalskega in vojaškega osebja. Te države torej oborožujejo Mjanmar in urijo njegovo vojsko, obenem pa obsojajo njegovo kršenje človekovih pravic (Human Rights Watch 2007).

6.2 Mjanmar in ASEAN

Tedanja Burma je ob ustanovitvi ASEAN-a leta 1967 odklonila članstvo v njem, ker so Filipini in Tajska dovolili ZDA uporabo njihovih vojaških baz v drugi indokitajski vojni. Mjanmar se je tej zvezi tako pridružil šele leta 1997, bil pa je kot gost prisoten na ministrskem srečanju ASEAN-a v Bangkoku leta 1993 (Haacke 2006, 41-42).

Delitve, ki pestijo VS, se zrcalijo tudi znotraj ASEAN-a, ki prav tako ne ve, kako se lotiti tega vprašanja. Vlade ASEAN-a so Mjanmar na mednarodnih forumih tradicionalno podpirale, vendar so od leta 2003 naprej od vojaškega režima zelo eksplicitno zahtevale izpustitev Aung San Su Či in demokratizacijo države. Predvsem Malezija, Filipini, Singapur in Indonezija so izrazile zaskrbljenost nad nespremenjenim stanjem v Mjanmaru. SPDC je že leta 2006 pokazal pripravljenost, da se raje odreče povezavi s skupino kot dovoli vmešavanje v svoje notranje zadeve. Medtem njegova udeležba v ASEAN-u, čeprav močno omejena na aktivnosti vlade, ponuja najmočnejši vir podpore državnikom, ki so naklonjeni reformam, vključno s političnim

dialogom, ki jim ga primanjkuje v širši mednarodni skupnosti. ASEAN pa krepi svoje notranje povezane in s tem možnosti, da se v Mjanmaru uresničijo spremembe na bolje (Pedersen 2007, 229–230).

ASEAN je leta 1994 uradno prevzel tajske politiko »pozitivne vključenosti«, da bi skušal napeljati SPDC k spremembi notranje politike. ASEAN je to skušal doseči s tiho diplomacijo, ki predvideva reševanje nasprotujočih si interesov in razlik s posvetovanjem oz. razpravami. S tem naj se ASEAN ne bi javno vmešaval v notranje zadeve države in tudi ni nikoli sankcioniral Mjanmara, vendar tudi ta pristop ni pomagal k izboljšanju notranjega položaja v Mjanmaru, s čimer so se strinjale tudi članice ASEAN-a. Šele leta 2003 je ASEAN pokazal večjo pripravljenost k javnemu kritiziranju in pritisku na Mjanmar zaradi njegovih nerazrešenih težav in posledic, ki vplivajo na okoliške regije (Roberts 2006, 44–45). Na letošnjem, štirinajstem zasedanju 26. februarja se je ASEAN odločil, da bo do konca letošnjega leta ustanovil telo, ki bo nadzorovalo spoštovanje človekovih pravic svojih držav članic. To bi lahko pomenilo napredek tudi v Mjanmaru, vendar na tokratnem srečanju vprašanje pripora Aung San Su Či sploh ni bilo omenjeno (Hadju 2009). Poleg tega sta Mjanmar in Kambodža zavrnili pogovor z dvema prodemokratskima aktivistoma, ki sta bila izbrana kot predstavnika svojih držav. Udeležila naj bi se razprave o položaju človekovih pravic v regiji, vendar sta voditelja Mjanmara in Kambodže zagrozila z odhodom in njihovo srečanje je bilo odpovedano (Democratic Voice of Burma 2009). Po lanskem ciklonu Nagris je ASEAN-u sicer uspelo, da je Mjanmar sprejel mednarodno pomoč, deloma tudi od zahodnih držav, in od tu bi z majhnimi koraki lahko nadaljevali k izboljšanju standarda človekovih pravic. Humanitarna pomoč sicer ni usmerjena k preiskovanju, poročanju ali pregonu zaradi kršenja človekovih pravic, temveč omogoča informacije o dejanskem položaju v Mjanmaru, ki so sicer težko dostopne. ASEAN želi predvsem dolgoročno mednarodno preiskavo, ki bi pozneje pomagala pri zadovoljevanju mnogih humanitarnih potreb v Mjanmaru. Trenutno je prisotnost mednarodnih organizacij omejena na področje delte Irvadi, saj za humanitarne delavce še vedno veljajo omejitve potovanja. Mjanmar prav tako še vedno zavrača dostop humanitarnih organizacij na področja, kjer je pomoč najbolj potrebna. Ali bo ASEAN ukrepal, ostaja vprašanje, saj je znano, da je to združenje bolj naklonjeno neintervenciji. Tajska, ki trenutno predseduje ASEAN-u, se sicer zavzema za to pobudo, saj je tudi sama dolgo reševala vprašanje meje z Mjanmarom, vendar pa se naslednja predsedujoča država, Vietnam, najbrž ne

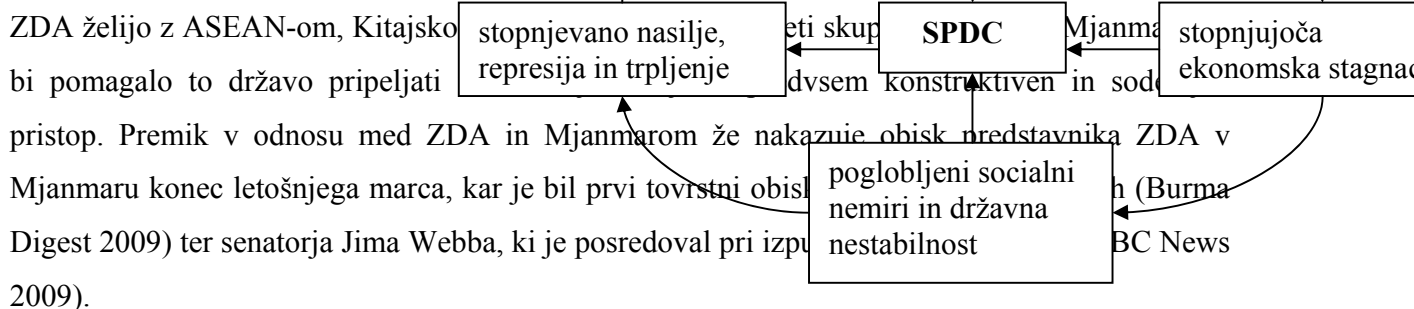
bo v taki meri prizadevala za delovanje humanitarnih organizacij in napredek na področju človekovih pravic v Mjanmaru (Hadju 2009). ASEAN je omejen s svojim tradicionalnim načinom delovanja, ki poudarja konsenz pri sprejemanju odločitev in nevmešavanje v notranje zadeve držav članic. V članicah je prav tako globoko zakoreninjena zaveza ideji rasti kot najboljši poti do varnosti, stabilnosti in do socialno-politične reforme. ASEAN naj bi v prihodnosti zavzel proaktivnejši pristop k vprašanju Mjanmara, saj namerava sankcionirati države članice, ki ne dosegajo začrtanih norm (Pedersen 2007, 230). Mjanmar si sicer želi povečano ekonomsko sodelovanje z njim, da bi dosegel večji razvoj. ASEAN do leta 2015 želi vzpostaviti ekonomsko skupnost kar bi morale prinesiti napredek na področju miru, stabilnosti, blaginje, socialnih zadev in kulture tudi Mjanmaru (People's Daily Online 2009).

Uspeh demokratizacije bo v prihodnosti odvisen od manj uniformnega pristopa držav k pomoči Mjanmaru, predvsem pa bo aktivnejšo vlogo v modernem, globaliziranem in medsebojno odvisnem svetu moral prevzeti ASEAN, ki bi sodelovanju z drugimi državami lahko dosegel doslednost v kolektivnem pritisku na SPDC glede izvajanja reforme. Sankcije bi morale biti bolj ciljno usmerjene, saj imajo le take razmeroma majhen negativen vpliv na ljudi in velik na omejevanje oblastne elite. Upoštevati bi morale tudi njegove ekonomske, strukturne in politične omejitve, ki bi omogočile večjo možnost demokratične spremembe (Roberts 2006, 50–51). Kako neustrezne sankcije negativno vplivajo na politiko SPDC, je prikazano na spodnji shemi (glej Shemo 6.1).

Shema 6.1: Od sankcij do izolacije in Krog državne nestabilnosti

!! SHAPE * MERGEFORMAT ¶ □ ⊥

Vir: Roberts (2006, 48).

6.3 Mjanmar in EU

Odnosi EU z Mjanmarom potekajo v skladu z načeli »skupnega stališča«, ki je bilo prvič predstavljeno leta 1996. Skupno stališče EU do Mjanmara vsebuje niz restriktivnih ukrepov in je bilo že nekajkrat dopolnjeno, saj ni doseglo pričakovanj. Med ukrepi so tudi embargo na orožje, prepoved izvoza kakršnekoli opreme iz EU, ki bi lahko bila uporabljena v represivne namene, prepoved izdajanja vizumov ter zamrznitev premoženja pripadnikom režima in njihovim družinam, prepoved investicij evropskim podjetjem v podjetja v državni lasti Mjanmara ter ukinitve vladnih obiskov v Mjanmaru. Po protestih 2007 so ukrepom dodali še prepoved investicij evropskim podjetjem v sečnjo, rudarstvo ter v draguljarsko industrijo, kakor tudi prepoved uvoza tega blaga v EU. Do leta 2004 je bilo sodelovanje EU z Mjanmarom omejeno na humanitarno pomoč, vendar se je od takrat ta pristop spremenil v smeri možnosti bolj sistematskega pristopa spodbujanja mjanmarske vlade k uresničevanju milenijskih razvojnih ciljev ZN¹ (European Union 2008c).

Evropska komisija je sprejela program, po katerem bo v letih 2007–2013 pomagala Mjanmaru pri razvoju, predvsem pri zmanjševanju revščine. V programu je zapisano, da je treba izboljšati predvsem kritične socialno-ekonomske indikatorje v izobraževalnem in zdravstvenem sektorju. Ker je trajnostni razvoj odvisen predvsem od dobrega vladanja, bo Evropska komisija s svojimi programi sistematično integrirala promocijo demokracije, človekovih pravic in razvoj civilne družbe. Vsa posredovanja Evropske komisije bodo v skladu s skupnim stališčem EU do Mjanmara, delovala pa bo prek mednarodnih agencij, predvsem agencij ZN ter mednarodnih in lokalnih nevladnih organizacij (European Union 2007, 3). Svet Evropske unije je lani podal dve izjavi o Mjanmaru, in sicer 18. februarja ter 29. aprila. Obe izjavi, naslovljeni kot *Zaključki Sveta EU o Mjanmaru/Burmi*, izražata globoko zaskrbljenost nad razmerami v Mjanmaru in pozivata vlado, naj sprejme hitre in učinkovite ukrepe, ki bodo omogočili tranzicijo k demokratično

L

¹ Leta 2000 je 189 voditeljev držav in vlad sprejelo Milenijsko deklaracijo in Milenijske razvojne cilje. Ti so: 1. izkoreniniti skrajno revščino in lakoto; 2. doseči univerzalno zagotovitev osnovne izobrazbe; 3. promovirati enakost spolov in dati več moči ženskam; 4. zmanjšati smrtnost otrok; 5. izboljšati zdravje mater; 6. boriti se proti virusu HIV/aidsu, malariji in drugim boleznim; 7. zagotoviti trajnostni razvoj okolja; 8. razviti globalno partnerstvo za razvoj (UNICEF 2004).

izvoljeni vladi. Prav tako je v obeh izjavah poudarjeno, da bo le proces, ki bo vključeval polno sodelovanje politične opozicije in etničnih skupin, vodil k nacionalni spravi in stabilnosti, zaradi česar je potrebno izpustiti vse politične zapornike, tudi Aung San Su Či. Pohvaljeno je še delo posebnega odposlanca Piera Fassina, v drugi izjavi pa je zapisano še, da bo EU okrepila tesna posvetovanja s članicami ASEAN-a in drugimi sosednjimi državami Mjanmara, tudi tistimi, ki so zastopane v VS Evropske unije (European Union 2008a; European Union 2008b).

Za uspešno implemetacijo sankcij bi bilo potrebno upoštevati kompleksno etnično sestavo Mjanmara in posledice britanskega kolonializma, ki je s principom »deli in vladaj« že pred dvema stoletjema vkoreninil burmansko večvrednost ter marginalizacijo ostalih etničnih skupin (Sachs 2004). Dolgoročna diplomatska in ekonomska izolacija je na varnost in možnost pozitivne spremembe delovala zelo negativno in implementacija reforme, ki bo obenem zagotavljala stabilnost v državi, se lahko zgodi le s kompleksnim in raznovrstnim naborom politik, usmerjenih k dolgoročni gradnji države in civilne skupnosti (Roberts 2006, 35).

7 ZAKLJUČEK

Politična kriza v Mjanmaru traja že vsaj štiri desetletja in pogled v bližnjo prihodnost ne kaže, da se bo resnična demokratična sprememba kmalu udejanjila, saj si je vojaška hunta zgradila temelje, ki ji bodo še naprej omogočali dominantno vlogo v politični, socialni in ekonomski sferi.

Prvo hipotezo *vojska je bila že v obdobju kolonizacije edini dovolj močan politični dejavnik, ki je lahko prevzel oblast, obdobje postkolonialnega prehoda pa ni ustvarilo dovolj trdne politične strukture za demokratično tranzicijo* lahko potrdim, saj je bila že v narodnoosvobodilnem gibanju vojska tista, ki je igrala najpomembnejšo vlogo v boju proti britanskim kolonialistom. Če povzamem vso prebrano literaturo, lahko sklenem, da Burmanci in druge etnične skupine niso zmogli skupaj nastopiti v narodnoosvobodilnem gibanju in tudi trenja med njimi so doprinesla k razvoju agresivne vojske, ki ni pripravljena na prenos moči na izvoljeni parlament. Zaradi razkola med komunističnimi uporniki in civilno demokratično vlado po osamosvojitvi je slednja zanemarila potrebe in zahteve etničnih skupin. Te so se kmalu oborožile in uprle burmanski večini in vlada ni niti poskušala doseči ustreznega dogovora z njimi, temveč je le poslala Tatmadav v boj z njimi. Vojaški aparat se je kmalu zelo povečal in leta 1962 prevzel oblast ter s poddržavljenjem industrije, ukinitvijo mednarodne ekonomije in investicij spraval Mjanmar na rob obubožanja ter ga izoliral od ostalega sveta. Aung San, oče legendarne borke za demokracijo Aung San Su Či, ter njegovi somišljeniki so s Panglonškim sporazumom in Ustavo Zveze Burma sicer postavili temelje za demokratično federalistično državo, v kateri bi vsaj večje etnične skupine imele enakopraven položaj, vendar je atentat nanje preprečil implementacijo teh načel in preusmeril razvoj države v unitarizem. Ustava Socialistične Republike Zveze Burma iz leta 1974 je neburmanskim etničnim skupinam že dodelila manjvreden položaj, ki ostaja enak tudi več kot trideset let pozneje. Nacionalna konvencija, katere veliko večino članov je imenovala vojska, je s težavo pripravila osnutek ustave, ki prav tako določa, da bo vojska imela pravico do sodelovanja v zakonodajnem in izvršnem telesu. Prehod v demokratično družbo je bil najbližje ob volitvah leta 1990, ko je že kazalo, da bo večstrankarski sistem zaživel, vendar je vojska z nasilnimi metodami in restriktivnimi politikami preprečila implementacijo volilnih rezultatov. Notranja politika Mjanmara se torej od osamosvojitve naprej je spreminjala, čeprav ne moremo reči, da je napredovala, še posebno ne v smeri demokratizacije. Po relativno kratkem obdobju demokratične države neposredno po osamosvojitvi, je Mjanmar s prvim vojaškim udarom prešel v

enostrankarski socializem in socialistično ekonomijo ter v osemdestih celo v tržno ekonomijo. Nato je Nacionalna konvencija več kot desetletje pripravljala ustavo in izveden je bil referendum, na katerem je bila ustava sprejeta, za naslednje leto pa so napovedane vnovične parlamentarne volitve. Žal so vsa ta dejanja le navidezno demokratična, saj SPDC vzdržuje vojaški in politični nadzor nad državo ter vojski namenja velika finančna sredstva, zaradi česar sta izobraževalni in zdravstveni sistem v slabem stanju, ekonomskega napredka pa skorajda ni. Sedem korakov na poti k demokraciji daje teoretično zasnovo, v skladu s katero bi bil napredek v smeri demokracije mogoč oz. pričakovan, vendar je nova ustava Mjanmara hunti znova dodelila pomembno mesto v političnih institucijah in ne zagotavlja ustreznega ravnotežja moči, čeprav je v sami ustavi to eksplicitno zapisano.

Drugo hipotezo *vojaški režim kot svojo prednostno nalogo izpostavlja uveljavitev trajne ustave, vendar sta delna modernizacija države in mednarodni pritiski omogočili okrepitev opozicije in s tem vzpostavili pogoje za proces demokratizacije* lahko potrdim le deloma; vojaški režim izpostavlja kot prednostno nalogo uveljavitev trajne ustave, vendar proces »demokratizacije« kljub pritiskom mednarodne skupnosti in opozicije poteka zelo počasi in pod pogoji, ki jih postavlja hunta. NLD in ostale opozicijske stranke so bile namreč iz pisanja ustave izključene, zaradi česar jo je hunta lahko ukrojila po svoji meri in si zagotovila vodilno vlogo v državi tudi v prihodnje. Demokratična opozicija ima sicer veliko privržencev tako doma kot v tujini in se že dolgo trudi za priznanje volitev iz leta 1990. NLD je preživela več kot dve desetletji represije vojaške hunte in z Aung San Su Či, ki je zavrnila možnost izgnanstva, predstavlja simbol upora v Mjanmaru, vendar obstaja možnost, da ne bo sodelovala na prihajajočih volitvah. Svojo priložnost bodo tako imele ostale politične stranke, vendar bo z zagotovljenim četrtinskim deležem parlamentarnih sedežev hunta najverjetneje zasedla pomembnejša mesta v vladi in parlament bo služil le kot navidezni dokaz, da je pripravljena na spremembo režima. Tega od hunte do sedaj ni bilo mogoče izsiliti, saj ima za seboj izjemno velik vojaški aparat proti kateremu manjše in nepovezane uporniške vojske nimajo možnosti, legitimni proces pa je tako ali tako spodletel že ob volitvah samih. Od leta 1988 se je velikost Tatmadava znatno povečala, hunta pa je ustanovila še navidezno civilne organizacije, s katerimi nadzoruje civiliste in manipulira z njimi. Nasilje vojske nad civilnim prebivalstvom je v Mjanmaru stalnica, vendar so tudi tu mednarodne organizacije brez moči, saj hunta vztrajno prikriva in prireja informacije ter otežuje

humanitarnim delavcem dostop do najbolj problematičnih področij, oziroma v državo nasploh. Tudi vprašanje etničnih skupin ostaja nerešeno, saj Tatmadav nad njimi še naprej izvaja represije in z njimi sklepa dogovore, ki so v korist njemu in v škodo javne blaginje. Tiste etnične skupine, ki so z vlado dosegle dogovor o premirju in imajo možnost sodelovanja na volitvah prihodnje leto, bodo v prihodnje najbrž imele pomembnejšo vlogo v političnem življenju. S sodelovanjem z vojaško vlado namreč želijo pridobiti predvsem politično in ekonomsko moč na svojih področjih, vendar so kljub premirju še vedno oborožene, kar lahko ob verjetni vnovični »zmagi« hunte povzroči nove nemire in žrtve med civilnim prebivalstvom. Vojska, ki se je razvila v burmansko institucijo, s sklepanjem mirovniških dogovorov in dodelitvijo lokalne avtonomije določenim skupinam skuša predvsem popraviti vtis pri domači opoziciji in v mednarodni skupnosti.

Dejstvo, da politični sistem Mjanmara že tako dolgo ne napreduje in je odgovoren za genocid in druga nezakonita dejanja nad svojimi prebivalci, nas napeljuje na misel, da bi v reševanje tega problema še bolj aktivno morala vstopiti mednarodna skupnost. Sprejetih je bilo že mnogo sankcij, ki niso imele ustreznega učinka, poleg tega pa so prizadevanja mednarodne skupnosti za demokratično spremembo izzvenela v pokroviteljstvu vplivnih držav kot so Kitajska, Indija in Rusija, ki še vedno dajejo prednost izkoriščanju mjanmarskih naravnih bogastev. Edina rešitev bi bila, da se tudi te države vsaj za nekaj časa odpovejo svojim interesom in skupaj z ASEAN-om in drugimi akterji mednarodne skupnosti, homogeno nastopijo proti hunti, kar pa je zaenkrat skorajda nemogoče pričakovati.

8 LITERATURA

1. Absolute Astronomy. 2009a. *Burma National Army*. Dostopno prek: http://www.absoluteastronomy.com/topics/Burma_National_Army (13. marec 2009).
2. --- 2009b. *Burma Socialist Programme Party*. Dostopno prek: http://www.absoluteastronomy.com/topics/Burma_Socialist_Programme_Party (9. marec 2009).
3. --- 2009c. *State Peace and Development Council*. Dostopno prek: http://www.absoluteastronomy.com/topics/State_Peace_and_Development_Council (16. april 2009).
4. Alibhair-Brown, Yasmin. 2006. Aung San Suu Kyi. *New Statesman* 135 (4793). Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=8&hid=102&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWlhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=aph&AN=20909962> (12. marec 2009).
5. *America*. 2007. Myanmar's Anguish, (17. december). Dostopno prek <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=30&hid=106&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWlhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=mth&AN=27791047> (23. februar 2009).
6. Andrieux, Aurelié, Diana Sarosi in Yeshua Moser-Puangsuwan. 2005. *Speaking truth to power: The methods of nonviolent struggle in Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "[http://www.nonviolence](http://www.nonviolence.org)" ¶ http://www.nonviolence.org/images/stories/Speaking_Truth_to_Power.pdf (10. marec 2009).
7. Arnott, David. 2004. *Burma/Myanmar: How to read the generals' »roadmap«*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.scribd.com/doc/2250232/7-Step-Road-Map-of-Burmese-Regime>" ¶ <http://www.scribd.com/doc/2250232/7-Step-Road-Map-of-Burmese-Regime> (2. junij 2009).
8. Asia Geographia. 2005. *Burma (Myanmar)*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.geographia.com/myanmar/>" ¶ <http://www.geographia.com/myanmar/> (25. februar 2009).
9. *Asia Monitor*. 2009. Pro-Democracy Activists Reeling From Crackdown, 20 (1). Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=4&hid=9&sid=0649f237-1b35-4ba1-ac7c-b74f2bc22804%40sessionmgr10&bdata=JnNpdGU9ZWlhvc3QtbGl2ZQ>"

- ¶ <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=4&hid=9&sid=0649f237-1b35-4ba1-ac7c-b74f2bc22804%40sessionmgr10&bdata=JnpdGU9ZWhvc30tbGl2ZQ%3d%3d#db=buh&AN=35647921> (15. april 2009).
10. *Association of Southeast Asian Nations*. 2003. Dostopno prek: <http://www.aseansec.org/> (26. junij 2009).
11. --- 2004. *Myanmar Vows to Keep to Democracy 'Road Map'*. Dostopno prek: !!
 HYPERLINK "<http://www.aseansec.org/afp/86.htm>" (26"
 ¶ <http://www.aseansec.org/afp/86.htm> (26¹ . junij 2009).
12. Aung-Thwin, Michael Arthur in David I. Steinberg. 2009. »*Since Independence*« *Myanmar since 1988*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/400119/Myanmar/>"
 ¶ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/400119/Myanmar/>¹ 52612/Myanmar-since-1988#ref=ref509640 (16. april 2009).
13. Ballentine, Karen. 2003. Beyond Greed and Grievance: Reconsidering the Economic Dynamics of Armed Conflict. V *The political economy of armed conflict*, ur. Karen Ballentine in Jake Sherman, 259-285. Boulder: Lynne Rienner Publishers. Dostopno prek: !!
 HYPERLINK "<http://books.google.com/books?id=BICXRQo6oC&printsec>"
 ¶ <http://books.google.com/books?id=BICXRQo6oC&printsec>¹ =frontcover&hl=sl (17. maj 2009).
14. BBC News. 2007. *88 Generation Students*. Dostopno prek: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6958363.stm> (19. marec 2009).
15. --- 2009a. *Timeline: Aung San Suu Kyi Trial*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "<http://news.bbc.co.uk/>" ¶ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8166720.stm> (12. avgust 2009).
16. --- 2009b. *Timeline: Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/1300082.stm>" ¶ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/1300082.stm>¹ (23. maj 2009).
17. Beech, Hannah. 2009. A Closer Look at Burma's Ethnic Minorities. *Time Magazine*, 30. januar. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "<http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1874981,00.html>"
 ¶ <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1874981,00.html>¹ (26. maj 2009).

18. BookRags. 2006. *Thakins*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.bookrags.com/research/thakins-ema-05/"
 ¶ http://www.bookrags.com/research/thakins-ema-05/ (17. februar 2009).
19. Brogden, Marcus. 2007. "We are winning the propaganda war". *New Statesman* 137 (4863).
 Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=9&hid=115&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-
 d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%"
 ¶ http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=9&hid=115&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-
 d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%
 3d%3d#db=aph&AN=26920045 (12. februar 2009).
20. Boudreau, Vincent. 2004. *Resisting Dictatorship*. Cambridge: Cambridge University Press.
 Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://books.google.com/books?id=ZpoCNHhUe7QC&printsec=frontcover&hl=sl"
 ¶ http://books.google.com/books?id=ZpoCNHhUe7QC&printsec=frontcover&hl=sl (14.
 maj. 2009).
21. *Burma Digest*. 2009. US wants Myanmar out of isolation, (2. april). Dostopno prek:
 http://burmadigest.info/2009/04/02/us-wants-myanmar-out-of-isolation/ (16. april 2009).
22. Burma Lawyers Council. 1996. *The Law Protecting the Peaceful and Systematic Transfer of
 State Responsibility and the Successful Performance of the Functions of the National
 Convention against Disturbances and Oppositions*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.blc-burma.org/html/myanmar%20law/lr_e_ml96_05.html" ¶ http://www.blc-
 burma.org/html/myanmar%20law/lr_e_ml96_05.html (16. april 2009).
23. Burma Issues. 2006. *Ethnic Groups*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.burmaissues.org/En/ethnicgroups1.html" ¶ http://www.burmaissues.org/
 En/ethnicgroups1.html (25. maj 2009).
24. Callahan, Mary P. 2001. Burma: Soilders and State Builders. V *Coercion and Governance*,
 ur. Muthiah Alagappa, 413–433. Palo Alto: Stanford University Press. Dostopno prek: !!
 HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=wmVwhDYHgBkC&printsec=
 frontcover&hl=sl" ¶ http://books.google.com/books?id=wmVwhDYHgBkC&printsec=
 frontcover&hl=sl (16. maj 2009).

25. --- 2005. *Making enemies: war and state building in Burma*. Ithaca: Cornell University Press. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=NrCK8a6tcEgC&hl=sl" ¶ http://books.google.com/books?id=NrCK8a6tcEgC&hl=sl[⊥] (19. maj 2009).
26. Canovan, Margaret. 2004. The Leader and the Masses: Hannah Arendt on Totalitarianism and Dictatorship. V *Dictatorship in History and Theory*, ur. Peter Baehr in Melvin Richter, 241-260. Cambridge: Cambridge University Press. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.scribd.com/doc/16736564/Dictatorship-in-History-and-Theory-Bonapartism-Caesar-Ism-And-Totalitarianism" ¶ http://www.scribd.com/doc/16736564/Dictatorship-in-History-and-Theory-Bonapartism-Caesar-Ism-And-Totalitarianism[⊥] (15. marec 2009).
27. Cheong, Yong Mun. 2000. The Political Structures of the Independent States. V *The Cambridge History of Southeast Asia: From World War II to the Present*, ur. Nicholas Tarling, 59-138. Cambridge: Cambridge University Press. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.si/books?id=U0trzUvic-8C" ¶ http://books.google.si/books?id=U0trzUvic-8C[⊥] (17. april 2009).
28. Chowdhry, Geeta in Shelia Nair. 2002. *Power, postcolonialism, and international relations*. London, New York: Routledge. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=3M3WURf8nBsC&printsec" ¶ http://books.google.com/books?id=3M3WURf8nBsC&printsec[⊥] =frontcover&hl=sl (12. maj 2009).
29. Clive, J. Christie. 1996. *A modern history of Southeast Asia*. London, New York: I B. Tauris Publishers. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=ehCWYZ13SPsC&hl=sl" ¶ http://books.google.com/books?id=ehCWYZ13SPsC&hl=sl[⊥] (28. maj 2009).
30. *Commonweal Magazine*. 2007. Burmese Daze, (16. oktober). Dostopno prek http://www.commonwealmagazine.org/article.php3?id_article=2035&var_recherche=burmes e+daze (27. februar 2009).
31. Communist Party of Burma. 2008. *National Interest of Burma (A Proposal of the Communists)*. Dostopno prek: http://www.cpburma.org/ (25. maj 2009).
32. *Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008)*. 2008. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.scribd.com/doc/7694880/Myanmar-Constitution-2008-English-

- version (12¹ ¶ <http://www.scribd.com/doc/7694880/Myanmar-Constitution-2008-English-version> (12¹ . marec 2009).
33. Countries and Their Cultures. 2009. *Culture of Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.everyculture.com/Bo-Co/Burma.html>" ¶ <http://www.everyculture.com/Bo-Co/Burma.html>¹ (22. maj 2009).
34. Cung Lian in Robinson, James J. 2008. *Constitutional Crisis in Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://eng.chro.org/index.php?option=comcontent&task=view>" ¶ [http://eng.chro.org/index.php?option=comcontent&task=view¹ &id=84&Itemid=29](http://eng.chro.org/index.php?option=comcontent&task=view&id=84&Itemid=29) (29. marec 2009).
35. Daniels, Anthony. 2007. A Beautiful, Nasty Country. *National Review* 59 (19). Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=16&hid=104&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=mth&AN=26961556>" ¶ <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=16&hid=104&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=mth&AN=26961556> (26. februar 2009).
36. *Democracy for Burma*. 2008. 88 generation students' timeline. Dostopno prek: <http://democracyforburma.wordpress.com/88-generation-students-timeline/> (19. marec 2009).
37. *Democratic Party for a New Society*. Dostopno prek: <http://www.dpns.org/> (25. maj 2009).
38. Democratic Voice of Burma. 2009. *ASEAN suffers blow on human rights* . Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://english.dvb.no/news.php?id=2273>" ¶ <http://english.dvb.no/news.php?id=2273>¹ (8. april 2009).
39. Encyclopedia Britannica Online 2009a. *Aung San*. Dostopno prek: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/43222/Aung-San> (21. marec 2009).
40. --- 2009b. *Aung San Suu Kyi*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/43227/Aung-San-Suu-Kyi#ref=ref64491>" ¶ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/43227/Aung-San-Suu-Kyi#ref=ref64491>¹ (12. marec 2009)
41. --- 2009c. *Junta*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/308374/>" ¶ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/308374/>¹ junta (5. junij 2009).

42. --- 2009č. *Myanmar*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.britannica.com/EBchecked/topic/400119/Myanmar/52584/Government-and-society#ref=ref509563" ¶ http://www.britannica.com/EBchecked/topic/400119/Myanmar/52584/Government-and-society#ref=ref509563[⊥] (15. marec 2009).
43. --- 2009d. *Saya San*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.britannica.com/EBchecked/topic/520904/Saya-San" ¶ http://www.britannica.com/EBchecked/topic/520904/Saya-San[⊥] (27. maj 2009).
44. --- 2009e. *Sein Lwin, U*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1016300/U-Sein-Lwin" ¶ http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1016300/U-Sein-Lwin[⊥] (19. marec 2009).
45. !! HYPERLINK "http://www.nationsencyclopedia.com/index.html" ¶ Encyclopedia of the Nations[⊥]. 2007a. *Myanmar - Domestic Policy*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.nationsencyclopedia.com/World-Leaders-2003/Myanmar-DOMESTIC-POLICY.html" ¶ http://www.nationsencyclopedia.com/World-Leaders-2003/Myanmar-DOMESTIC-POLICY.html[⊥] (9. april 2009).
46. --- 2007b. *Myanmar - History*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Myanmar-HISTORY.html" ¶ http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Myanmar-HISTORY.html[⊥] (12. marec 2009).
47. --- 2007c. *Myanmar - Judicial system*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Myanmar-JUDICIAL-SYSTEM.html" ¶ http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Myanmar-JUDICIAL-SYSTEM.html (5. junij 2009).
48. Encyclopedia.com. 2009. *Thakin*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.encyclopedia.com/doc/1O129-Thakin.html" ¶ http://www.encyclopedia.com/doc/1O129-Thakin.html[⊥] (17. februar 2009).
49. Ergeteau, Renaud. 2009. *Case Study: The repression of the August 8-12, 1988 (8-8-88) uprising in Burma/Myanmar*. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "http://www.massviolence.org/The-repression-of-the-August-8-12-1988-8-8-88-uprising-in?cs=print" ¶ http://www.massviolence.org/The-repression-of-the-August-8-12-1988-8-8-88-uprising-in?cs=print[⊥] (19. marec 2009).

50. European Union. Delegation of the European Commission to Thailand, Cambodia, Laos and Burma/Myanmar. 2007. *Multi-Annual Indicative Programme (2007-2010)*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.deltha.ec.europa.eu/Myanmar/MM2008/BurmaMIP2007-2010EN.PDF" ¶ http://www.deltha.ec.europa.eu/Myanmar/MM2008/BurmaMIP2007-2010EN.PDF[⊥] (15. april 2009).
51. --- 2008a. *Council Conclusions on Burma/Myanmar - 2851st External Relations Council meeting*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.deltha.ec.europa.eu/2008%20news/Council%20conclusion%20MM_18%20Feb.htm" ¶ http://www.deltha.ec.europa.eu/2008%20news/Council%20conclusion%20MM_18%20Feb.htm[⊥] (16. april 2009).
52. --- 2008b. *Council Conclusions on Burma/Myanmar – 2865th External Relations Council meeting*. Dostopno prek !! HYPERLINK "http://www.deltha.ec.europa.eu/Myanmar/MM2008/BURMA%20MYANMAR-EN.pdf" ¶ http://www.deltha.ec.europa.eu/Myanmar/MM2008/BURMA%20MYANMAR-EN.pdf[⊥] (16. april 2009).
53. --- 2008c. *Introduction*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.deltha.ec.europa.eu/Myanmar/MM2008/MMoverview2008.htm" ¶ http://www.deltha.ec.europa.eu/Myanmar/MM2008/MMoverview2008.htm[⊥] (15. april 2009).
54. *Euro-Burma Office*. Dostopno prek: http://www.euro-burma.eu/ (25. maj 2009).
55. Faulder, Dominic. 2008. Memories of 8.8.88. *The Irrawaddy* 16 (8). Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=13758&page=1" ¶ http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=13758&page=1[⊥] (29. marec 2009).
56. Fink, Christina. 2001. *Living silence: Burma under military rule*. London: Zed Books. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=3ID4cIIA-JMC&hl=sI" ¶ http://books.google.com/books?id=3ID4cIIA-JMC&hl=sI[⊥] (12. maj 2009).
57. Finney, Richard. 2008. *U.N. Blocked on Burma Child Soldiers*. Radio Free Asia, 4. oktober. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.rfa.org/english/news/burma/children-10032008123736.html" ¶ http://www.rfa.org/english/news/burma/children-10032008123736.html[⊥] (16. april 2009).

58. Ganji, Akbar. 2005. Republican Manifesto II. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.scribd.com/doc/10976181/Republican-Manifesto-by-Akbar-Gangi (15" ¶ http://www.scribd.com/doc/10976181/Republican-Manifesto-by-Akbar-Gangi (15¹ . marec 2009).
59. GlobalSecurity.org. 2005. *Military Coups in Burma*. Dostopno prek: http://www.globalsecurity.org/military/world/war/myanmar1.htm (20. april 2007).
60. *Glossary of Religious Terms*. 2003. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://library.thinkquest.org/" ¶ http://library.thinkquest.org/¹ 25416/gloss.htm (25. maj 2009).
61. Gravers, Mikael. 1999. *Nationalism as political paranoia in Burma*. Abingdon, New York: Routledge. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.si/books?id=ZREy8mSA090C& printsec= frontcover" ¶ http://books.google.si/books?id=ZREy8mSA090C& printsec= frontcover¹ (16. maj 2009).
62. Haacke, Jürgen. 2006. *Myanmar's foreign policy: Domestic influences and international implications*. Abingdon, New York: Routledge.
63. Hadju, Christina. 2009. ASEAN makes fragile Myanmar progress. *Asia Times Online*, 5. marec. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/" ¶ http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/¹ KC05Ae01.html (16. april 2009).
64. Heppner, Kevin, Jo Becker in Human Rights Watch (Organization). 2002. *My gun was as tall as me*. New York, Washington, London, Brussels: Human Rights Watch. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.si/books?id=-L6w4UIKge4C" ¶ http://books.google.si/books?id=-L6w4UIKge4C¹ (5. marec 2009).
65. Hlaing, Kyaw Yin. 2007. Aung San Suu Kyi of Myanmar: A Review of the Lady's Biographies. *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International & Strategic Affairs* 29 (2). Dostopno prek !! HYPERLINK "http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=47&hid=105&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWZvc3QtbGl2ZQ%3d" ¶ http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=47&hid=105&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWZvc3QtbGl2ZQ%3d¹ %3d#db=mth&AN=26803957 (10. marec 2009).

66. Horn, Robert. 2002. The Puppet Master of Burma. *Time Asia*, 16. december. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.time.com/" ¶ http://www.time.com/¹ time/asia/covers/1101021216/newin.html.
67. Houtman, Gustaaf. 1999. *Mental culture in Burmese crisis politics*. Tokio: Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Africa. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=bV3shLzx0B4C&printsec=frontcover&dq=aung+san+suu+kyi&hl=sl#PPA281,M" ¶ http://books.google.com/books?id=bV3shLzx0B4C&printsec=frontcover&dq=aung+san+suu+kyi&hl=sl#PPA281,M¹ (10. marec 2009).
68. Htoo, Aung. 2008. A new constitution for a blossoming political society. *Democratic Voice of Burma*, 6. oktober. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://english.dvb.no/news.php?id=1828" ¶ http://english.dvb.no/news.php?id=1828¹ (11. maj 2009).
69. Human Rights Watch. 2007. *Burma: Security Council Should Impose Arms Embargo*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.hrw.org/en/news/2007/10/09/burma-security-council-should-impose-arms-embargo" ¶ http://www.hrw.org/en/news/2007/10/09/burma-security-council-should-impose-arms-embargo¹ (16. april 2009).
70. --- 2008. *Vote to Nowhere The May 2008 Constitutional Referendum in Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.hrw.org/en/node/62239/section/1" ¶ http://www.hrw.org/en/node/62239/section/1¹ (9. marec 2009).
71. Jagan, Larry. 2006. Burma's Military: Purges and Coups Prevent Progress Towards Democracy. V *Myanmar's long road to national reconciliation*, Trevor Wilson ur., 29-38. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=-b6jRagbGZcC&hl=sl" ¶ http://books.google.com/books?id=-b6jRagbGZcC&hl=sl¹ (15. maj 2009).
72. Jenkins, Craig. 1990. Explaining Military Coups D'Etat in Africa, 1957-1984. *American Sociological Review* 55 (6).
73. Johari, Zaiton b. 2000. *The Role of the Tatmadaw in Modern Day Burma: An Analysis*. Magistrsko delo. Monterey: Naval Postgraduate School. Dostopno prek: http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA378032&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf (26. marec 2009).

74. Khwa, Po. 2002. *The disciplined Tatmadaw*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.myanmar" ¶ http://www.myanmar¹. gov.mm/Article/Article2002/july/July30a.html (26. marec 2009).
75. Kyaw, May. 2009. 'I did not commit any crime': Aung San Suu Kyi. *Mizzima*, 15. maj. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.mizzima.com/news/inside-burma/2129-i-did-not-commit-any-crime-aung-san-suu-kyi.html" ¶ http://www.mizzima.com/news/inside-burma/2129-i-did-not-commit-any-crime-aung-san-suu-kyi.html¹ (15. maj 2009).
76. Ling, Bettina. 1999. *Aung San Suu Kyi: Standing up for democracy in Burma*. New York: Feminist Press. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id" ¶ http://books.google.com/books?id¹ = o_TN4bUS24EC&dq=aung+san+suu+kyi&hl=sl&source=gbs_summary_s&cad=0 (27. februar 2009).
77. Linn, Zin. 2004. *Who encourages the Burmese junta to violate human rights?* Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://zinlinn.blogspot.com/2007/07/who-encourages-burmese-junta-to-violate.html" ¶ http://zinlinn.blogspot.com/2007/07/who-encourages-burmese-junta-to-violate.html¹ (10. maj 2009).
78. Lintner, Bertil. 1990. *The rise and fall of the Communist Party of Burma (CPB)*. Ithaca: SEAP Publications. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=tMBtwdQ9ZUSC &hl=sl" ¶ http://books.google.com/books?id=tMBtwdQ9ZUSC &hl=sl¹ (22. maj 2009).
79. --- 2007a. Book Review: Bridging Cultures in Ethnic Burma. *The Irrawaddy* 15 (10). Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=8903" ¶ http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=8903¹ (26. maj 2009).
80. --- 2007b. Myanmar's 88 Generation comes of age. *Asia Times Online*, 25. januar. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/IA25Ae04.html" ¶ http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/IA25Ae04.html¹ (19. marec 2009).
81. Macan-Markar, Marwaan. 2008. Suu Kyi sees no change soon in Burma. *National Catholic Reporter*, 2. avgust. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=22&hid=106&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40 sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3" ¶ http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=22&hid=106&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40

- sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3[⊥] d%3d#db=aph&AN=29329004
(13. februar 2009).
82. Malcolm, Theresa. 2008. Inside Myanmar. *National Catholic Reporter*, 21. marec. Dostopno prek: <http://www.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=4&hid=105&sid=70a87a27-e05a-4166-b432-6ac9fb0956aa%40sessionmgr104> (14. oktober 2008).
83. Maung Than, Maung Tin. 2001. Burma: The »New Professionalism« of the Tatmadaw. V *Military Professionalism in Asia*, ur. Muthiah Alagappa, 163–179. Lanham: Rowman&Littlefield. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://books.google.com/books?id=_s7izH6XxD4C&printsec=frontcover&hl=sl" ¶ http://books.google.com/books?id=_s7izH6XxD4C&printsec=frontcover&hl=sl[⊥] (16. maj 2009).
84. McGowan, Patrick J. 2005. *African Military Intervention Events, January 1, 1955 to December 31, 2004*. Arizona: Arizona State University. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://afs.sagepub.com/cgi/reprint/32/1/5>" ¶ <http://afs.sagepub.com/cgi/reprint/32/1/5>[⊥] (7. marec 2009).
85. *Mizzima News*. 2009. Aung San Suu Kyi sentenced to 18 months, (11. avgust). Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.mizzima.com/news/inside-burma/2607-aung-san-suu-kyi-sentenced-to-18-months.html> (11" ¶ <http://www.mizzima.com/news/inside-burma/2607-aung-san-suu-kyi-sentenced-to-18-months.html> (11[⊥] . avgust 2009).
86. Moe, Wai. 2007. Junta Pushes the 'Seven-step Roadmap' Forward Despite Flaws. *The Irrawaddy*, 3. december. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=9500" ¶ http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=9500[⊥] (2. junij 2009).
87. *Mondaq Business Briefing*. 2006. Myanmar's Legal System and Contract Law, (11. september). Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-5796638/Myanmar-s-Legal-System-And.html (5" ¶ http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-5796638/Myanmar-s-Legal-System-And.html (5[⊥] . junij 2009).
88. Moreorless: Heroes and Killers of the 20th Century. 2009. *Ne Win*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.moreorless.au.com/>" ¶ <http://www.moreorless.au.com/>[⊥] killers/win.html (13. maj 2009).

89. Myanmar The Choice to Travel Asia. 2008. *Periodical History of Myanmar*. Dostopno prek: <http://www.myanmars.net/myanmar-history/myanmar-periodical-history.htm> (21. marec 2009).
90. Mydans, Seth. 2007. Myanmar Constitution Guidelines Ensure Military Power. *The New York Times*, 4. september. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.nytimes.com/2007/>" ¶ http://www.nytimes.com/2007/09/04/world/asia/04myanmar.html?_r=1 (12. marec 2009).
91. *National Council of the Union of Burma*. 2007. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.ncub.org/index.php>" ¶ <http://www.ncub.org/index.php> (26. maj 2009).
92. National League for Democracy. 1989. *The Manifesto of the National League for Democracy on Muti-Party Democracy General Election*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.burmalibrary.org/docs/NLDElectionManifesto1989.htm>" ¶ <http://www.burmalibrary.org/docs/NLDElectionManifesto1989.htm> (16. april 2009).
93. Ng, May. 2008. Sons of 1962 and future of Burma's political freedom. *Mizzima*, 8. julij. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.mizzima.com/edop/commentary/762-sons-of-1962-and-future-of-burmas-political-freedom-.html>" ¶ <http://www.mizzima.com/edop/commentary/762-sons-of-1962-and-future-of-burmas-political-freedom-.html> (14. maj 2009).
94. Nicolette, Claude. 2004. Dictatorship in Rome. V *Dictatorship in History and Theory*, ur. Peter Baehr in Melvin Richter, 263-278. Cambridge: Cambridge University Press. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.scribd.com/doc/16736564/Dictatorship-in-History-and-Theory-Bonapartism-Caesar-Ism-And-Totalitarianism>" ¶ <http://www.scribd.com/doc/16736564/Dictatorship-in-History-and-Theory-Bonapartism-Caesar-Ism-And-Totalitarianism> (15. marec 2009).
95. O'Kane, Mary. 2008. VCE International Studies - Non-violent Political Resistance and Burma. *Ethos* 16 (4). Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.sev.asn.au/teachers/ethos.html>" ¶ <http://www.sev.asn.au/teachers/ethos.html> (17. marec 2009).
96. Open Society Institute Burma Project. 1998. *Voices of '88*. Dostopno prek: http://www3.soros.org/burma/Voices88/catalogue_index.html (9. marec 2009).

97. Pedersen, Morten B. 2007. MYANMAR The Future Takes Form - But Little Change in Sight. *Southeast Asian Affairs* 59 (19). Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=33&hid=105&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d>" ¶ <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=33&hid=105&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d> %3d#db=mth&AN= 26130883 (26. oktober 2008).
98. *People's Daily Online*. 2009. Myanmar PM to attend ASEAN summits with other regional countries, (7. april). Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://english.peopledaily.com.cn/90001/90777/>" ¶ <http://english.peopledaily.com.cn/90001/90777/>[⊥] 90851/6631199.html (16. april 2009).
99. Perry, Peter John. 2007. *Myanmar (Burma) since 1962: the failure of development*. Surrey: Ashgate Publishing, Ltd. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://books.google.com/books?id=4-uUdq9CSc0C&hl=sl>" ¶ <http://books.google.com/books?id=4-uUdq9CSc0C&hl=sl>[⊥] (12. april 2009).
100. Pilger, John. 2009. *Democratisation: The Tatmadaw*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.johnpilger.com/page.asp?partid=107>" ¶ <http://www.johnpilger.com/page.asp?partid=107>[⊥] (13. marec 2009).
101. ReliefWeb. 2006. *Myanmar: Major ethnic groups of Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://www.reliefweb.int/rw/RWB.NSF/>" ¶ <http://www.reliefweb.int/rw/RWB.NSF/>[⊥] db900SID/CMAS-6U8JB9?OpenDocument. (25. maj 2009).
102. Revolutionary Council. 1962a. *The Constitution of The Burma Socialist Programme Party for The Transitional Period of its Construction*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://burmalibrary.org/docs/BSPP_CONSTITUTION.htm" ¶ http://burmalibrary.org/docs/BSPP_CONSTITUTION.htm[⊥] (16. april 2009).
103. --- 1962b. *The Burmese Way to Socialism*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://burmalibrary.org/docs/The_Burmese_Way_to_Socialism.htm" ¶ http://burmalibrary.org/docs/The_Burmese_Way_to_Socialism.htm[⊥] (16. april 2009).

104. Rights & Democracy. 2006. *Burma Detailed Map*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.dd-rd.ca/site/_images/humphrey/burma-detailed-map.jpg" ¶ http://www.dd-rd.ca/site/_images/humphrey/burma-detailed-map.jpg[⊥] (5. marec 2009).
105. Roberts, Christopher. 2006. Myanmar and the Argument for Engagement: A Clash of Contending Moralities? *East Asia: An International Quarterly* 23 (2). Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=39&hid=105&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%" ¶ http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=39&hid=105&sid=1d3c0aed-c6f0-4873-959a-d701c18e3cd2%40sessionmgr104&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%[⊥] 3d%3d#db=mth&AN=23002605 (20. marec 2009).
106. Rosen-Molina, Mike. 2008. Upcoming Myanmar constitutional referendum 'sham': HRW. *Jurist Legal News & Research*, 1. maj. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://jurist.law.pitt.edu/" ¶ http://jurist.law.pitt.edu/[⊥] paperchase/2008/05/upcoming-myanmar-constitutional.php (12. marec 2009).
107. Sabai, Danielle. 2007. The Burmese crisis, its roots and the urgency of solidarity. *International Viewpoint*, 17. oktober. Dostopno prek: http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article1328 (12. maj 2009).
108. Sachs, Jeffrey. 2004. Myanmar: Sanctions won't work. *Financial Times*, 28. julij. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://search.ft.com/ftArticle?searchtype=equity&ftsit=FTCOM&vsc_" ¶ http://search.ft.com/ftArticle?searchtype=equity&ftsit=FTCOM&vsc_[⊥] appId=ts&queryText=myanmar%3A+sanctions+won%27t+work&searchOption=equity&ftsearchType=type_news&id=040728001045&ct=0&nlick_check=1 (20. marec 2009).
109. San Jose State University. 2009. *Political and Economic History of Myanmar (Burma)*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.sjsu.edu/faculty/watkins/burma2.htm" ¶ www.sjsu.edu/faculty/watkins/burma2.htm[⊥] (14. april 2009).
110. San, Oo Aung dr. 2008a. !! HYPERLINK "http://sanooaung.wordpress.com/2008/01/12/burma-and-thailand-brief-history-review/" \o "Renauncences of the Golden days of the Great Shan Empire" ¶Renauncences of the Golden days of the Great Shan Empire[⊥], 12. januar. Dostopno prek:

- <http://sanooaung.wordpress.com/2008/01/12/burma-and-thailand-brief-history-review/> (5. junij 2009).
111. --- 2008b. We are still hoping for a... National Reconciliation. *Burma Digest*, 29. februar. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://burmadigest.wordpress.com/2008/02/29/we-all-are-still-hoping-for-a-national-reconciliation/>" ¶ <http://burmadigest.wordpress.com/2008/02/29/we-all-are-still-hoping-for-a-national-reconciliation/>[⊥] (7. marec 2009).
112. --- 2008c. *Facist Myanmar Tatmadaw and SPDC Fascist Junta*, 3. avgust. Dostopno prek: <http://sanooaung.wordpress.com/2008/08/03/facist-myanmar-tatmadaw-and-spdc-facist-junta/> (14. maj 2009).
113. Savić, Vojin, Milan Veljašević, Zagorka Jeremić, Blagoje Babić in Džemal Hatibović. 1963. *Burma*. Beograd: Instituta za međunarodnu politiku in privredu.
114. *Shan Nationalities League for Democracy*. 2009. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://shanstatenews.googlepages.com/shannationalitiesleaguefordemocracy>" ¶ <http://shanstatenews.googlepages.com/shannationalitiesleaguefordemocracy>[⊥] (25. maj 2009).
115. Smith, Martin. 2007. Ethinc Conflicts in Burma: from separatism to federalism. V *A handbook of terrorism and insurgency in Southeast Asia*, ur. Andrew T. H. Tan, 293-321. Cheltenham, Camberley, Northampton: Edward Elgar Publishing. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://books.google.si/books?id=ZzMmpCinBYoC>" ¶ <http://books.google.si/books?id=ZzMmpCinBYoC>[⊥] (26. maj 2009).
116. Soe, Myat. 2008. All that glitters isn't gold. *Mizzima*, 25. avgust. Dostopno prek: <http://www.mizzima.com/edop/commentary/945-all-that-glitters-isnt-gold.html> (26. marec 2009).
117. Sruk, Vlado. 1995. *Leksikon politike*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.
118. Steinberg, David I. 2002. *Burma the state of Myanmar*. Washington: Georgetown University Press. Dostopno prek: !! HYPERLINK "<http://books.google.com/books?id=ZH8NHgAACAAJ&dq=burma+the+state+of+myanmar&hl=sl>" (5. marec 2009).
119. *Thaindian News*. 2008. Myanmar adopts new pro-military constitution, 29. maj. Dostopno prek !! HYPERLINK "<http://www.thaindian.com/newsportal/world-news/myanmar-adopts->

- new-pro-military-constitution_10054395.html "
 ¶ http://www.thaindian.com/newsportal/world-news/myanmar-adopts-new-pro-military-constitution_10054395.html [⊥] (12. marec 2009).
120. Thang, John. 2007. *Rise of the military in Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.aliran.com/index.php?option=com_content&view=article&id=379:rise-of-the-military-in-burma&catid=49:2007-8&Itemid=10"
 ¶ http://www.aliran.com/index.php?option=com_content&view=article&id=379:rise-of-the-military-in-burma&catid=49:2007-8&Itemid=10 [⊥] (17. april 2007).
121. The Burma Campaign UK. *Ethnic Groups*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www"
 ¶ <http://www.burmacampaign.org.uk/index.php/burma/about-burma/about-burma/ethnic-groups> [⊥] (26. maj 2009).
122. *The National Coalition Government of the Union of Burma*. 2009. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.ncgub.net/" ¶ <http://www.ncgub.net/> [⊥] (25. maj 2009).
123. The National League for Democracy (Liberated Area, UK). *The NLD in Burma*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.nld-la.org.uk/" ¶ <http://www.nld-la.org.uk/> [⊥] (12. marec 2009).
124. *The Nobel Foundation*. 1991. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1991/kyi-bio.html"
 ¶ http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1991/kyi-bio.html [⊥] (10. marec 2009)
125. Thinn, Nyo Nyo. 2005. *The Legal System in Myanmar and Foreign Legal Assistance*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://koara.lib.keio.ac.jp/xoonips/modules/xoonips/download.php?file_id"
 ¶ http://koara.lib.keio.ac.jp/xoonips/modules/xoonips/download.php?file_id=14558AA1203413X-20060515-0387.pdf [⊥] (5. junij 2009).
126. UNICEF. 2004. *Milenijski razvojni cilji*. Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://www.unicef.si/main/milenijski.wlgt (6" ¶ <http://www.unicef.si/main/milenijski.wlgt> [⊥] (6. junij 2009).
127. *Union Solidarity and Development Association*. 2009. Dostopno prek: <http://www.usda.org.mm/eng/index.php> (7. april 2009).
128. United National Alliance. 2008. *Letter to Mr. Ibrahim from United National Alliance (UNA)*. Dostopno prek: !! HYPERLINK

- "<http://newsgroups.derkeiler.com/Archive/Soc/soc.culture.burma/>"
 ¶ <http://newsgroups.derkeiler.com/Archive/Soc/soc.culture.burma/2008-08/msg00126.html>
 (16. maj 2009).
129. UPI. 2006. Myanmar to UN: Remove us from SC agenda, (27. september). Dostopno
 prek: http://www.upi.com/Security_Industry/2006/09/27/Myanmar-to-UN-Remove-us-from-SC-agenda/UPI-50511159358342/2/ (15. april 2009).
130. Vipassana Slovenija. 2009. Dostopno prek: !! HYPERLINK
 "<http://www.si.dhamma.org/>" ¶ <http://www.si.dhamma.org/> (10. marec 2009).
131. Wurfel, David. 2004. Democracy, Nationalism, and Ethinc Identity: The Philippines and East Timor Compared. V *Democratization and identity: regimes and ethnicity in East and Southeast Asia*, ur. Susan J. Henders, 201-224. London, New York: Routledge. Dostopno
 prek: !! HYPERLINK "<http://books.google.com/>" ¶ <http://books.google.com/books?id=CCHkt7Sm8CQC&hl=sl> (26. maj 2009).
132. Yunlong, Sun ur. 2008. Myanmar new constitution ratified. *China View*, 15. maj.
 Dostopno prek: !! HYPERLINK "http://news.xinhuanet.com/english/2008-05/15/content_8176920.htm"
 ¶ http://news.xinhuanet.com/english/2008-05/15/content_8176920.htm (27. marec 2009).
133. Zaw, Aung. 2006. A Growing Tatmadaw. *The Irrawaddy* 14 (3). Dostopno prek: !!
 HYPERLINK "http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=5537"
 ¶ http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=5537 (26. marec 2009).

PRILOGA

Priloga A: Zemljevid Mjanmara in preselitev prestolnice

Vir: Rights&Democracy (2006).

Priloga B: Poselitev etničnih skupin v Mjanmaru

Vir: ReliefWeb (2006).

Priloga C: Študentski manifest ob protestih leta 1988

Vir: Open Society Institute Burma Project (1998).

Priloga Č: Zemljevid upravne razdelitve Mjanmara

Vir: San (2008a).